

Rozwój miast województwa łódzkiego w latach 2014-2018

Development of towns in Łódzkie Voivodship
in years 2014-2018

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Łódź, Łódzkie Centre For Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by
Katarzyny Szkopieckiej

Zespół autorski

Editorial team
Anna Gierlich
Magdalena Hochman
Anna Jaeschke
Izabela Kaleta
Aneta Matysiak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics
Anna Gierlich
Magdalena Hochman

ISBN 978-83-956178-0-5

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website
<http://lodz.stat.gov.pl/>

Projekt ikon

Icons made by
Freepik

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Rozwój miast województwa łódzkiego w latach 2014-2018” powstała w związku z rosnącym zainteresowaniem tematyką miejską oraz przyjętą w 2015 r. Krajową Polityką Miejską (KPM) – dokumentem wskazującym na wagę i rolę miast w systemie współczesnej gospodarki. Celem opracowania jest zaprezentowanie zmian jakie zaszły w miastach województwa łódzkiego. Statystyczny obraz skali tych procesów może być pomocny w ocenie stopnia realizacji celów Krajowej Polityki Miejskiej.

W publikacji przedstawiono analizę danych statystyki publicznej dostępnych dla obszarów miejskich województwa łódzkiego, na przestrzeni lat 2014-2018. Rok 2014, który bezpośrednio poprzedza przyjęcie KPM, stanowi punkt wyjścia dla nakreślenia sytuacji społeczno-gospodarczej w miastach, a rok 2018 – podsumowanie zmian zachodzących w 5-letnim okresie rozwoju miast.

We wprowadzeniu do opracowania dokonano charakterystyki miast województwa łódzkiego pod względem powierzchni i potencjału ludnościowego. Układ drugiego rozdziału nawiązuje bezpośrednio do celu strategicznego Krajowej Polityki Miejskiej. Zgodnie z przyjętymi w dokumencie wyzwaniami, dane prezentowane są dla trzech obszarów: zrównoważonego rozwoju, tworzenia miejsc pracy oraz jakości życia mieszkańców. Analizę przeprowadzono dla poszczególnych miast województwa łódzkiego oraz z wykorzystaniem wydzielonych grup wielkościowych. W rozdziale trzecim przedstawiono wybrane wskaźniki dla miast województwa łódzkiego, na tle miast w skali całego kraju.

Dla wzbogacenia prezentacji danych w opracowaniu zamieszczono rankingi w formie graficznej dla wszystkich miast województwa łódzkiego, a także aneks zawierający szczegółowe dane w kolejnych latach okresu 2014-2018.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Preface

The publication “Development of towns in Łódzkie Voivodship in years 2014-2018” is result of growing interest in urban subject and the National Urban Policy, adopted in 2015. This document indicates the importance and the role of cities in the modern economy system. The aim of this study is presentation of changes taking place in towns in Łódzkie Voivodship. Statistical characteristics of ongoing processes may be helpful for the evaluation of the National Urban Policy objectives.

The publication contains the analysis of statistical data available for Łódzkie Voivodship urban areas in 2014-2018. The year 2014, which directly precedes the policy adoption, is the basis for presentation of socio-economic situation in towns, while the year 2018 is the summary of changes in five-year period of towns development.

The introduction includes characteristics of towns in Łódzkie Voivodship in terms of area and population potential. The layout of second chapter corresponds directly to the strategic aim of the National Urban Policy. According to the challenges outlined in this document, data are presented for three thematic groups: sustainable development, creating jobs and quality of life. The publication presents analysis for particular towns as well as grouped by size category. The third part provides selected indicators for urban areas in Łódzkie Voivodship against a background of towns in the country.

To enrich data presentation, the study is supplemented with graphical presentations of rankings for all towns in Łódzkie Voivodship, as well as the annex comprising detailed data in subsequent years of 2014-2018 period.

Director
of the Statistical Office
in Łódź

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

	Str.
	Page
Przedmowa	3
Preface	
Objaśnienie znaków umownych. Ważniejsze skróty.....	10
Symbols. Major abbreviations	
Synteza.....	12
Executive summary	
1. Wprowadzenie.....	14
1. Introduction	
1.1. Rozwój miast – wyzwania polityki regionalnej.....	14
1.1. Urban development – regional policy challenges	
1.2. Charakterystyka miast w województwie łódzkim pod względem powierzchni i potencjału ludnościowego.....	15
1.2. Characteristics of towns in Łódzkie Voivodship in terms of area and population potential	
2. Analiza zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej miast w województwie łódzkim	20
2. Analysis of changes in the socio-economic situation of towns in Łódzkie Voivodship	
2.1. Zrównoważony rozwój.....	20
2.1. Sustainable development	
2.2. Tworzenie miejsc pracy.....	39
2.2. Creation of jobs	
2.3. Jakość życia.....	53
2.3. Quality of life	
3. Obszary miejskie w województwie łódzkim na tle miast w kraju – wybrane wskaźniki	72
3. Urban areas in Łódzkie Voivodship against a background of towns in the country – selected indicators	
Uwagi ogólne	78
General notes	

Integralną częścią niniejszego opracowania są szczegółowe zestawienia tabelaryczne w pliku xls udostępnione na stronie internetowej (<https://lodz.stat.gov.pl>) stanowiące załącznik do publikacji.
An integral part of the study are detailed tabular statements in the xls file disseminated at the website (<https://lodz.stat.gov.pl>) constituting an annex to this publication.

Spis tablic

List of tables

	Str.
	Page
1. Miasta w województwie łódzkim na tle miast ogółem w latach 2014-2018	15
Towns in Łódzkie Voivodship against the background of total towns in the years 2014-2018	
2. Powierzchnia i ludność miast w województwie łódzkim według grup wielkościowych	19
Area and population size of towns in Łódzkie Voivodship by size groups	
3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	22
Geodetic areas by direction of use in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	25
Water consumption for needs of the national economy and population in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
5. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz oczyszczalnie ścieków w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	28
Industrial and municipal wastewater and treatment plants in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
6. Tereny zieleni oraz lesistość w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	31
Green areas and forest cover in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
7. Odpady w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	34
Waste in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
8. Infrastruktura komunalna w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	37
Municipal infrastructure in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	38
Population using water supply, sewage and gas supply system in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	48
Entities of the national economy registered in the REGON register in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
11. Pracujący w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast	52
Employed persons in towns of Łódzkie Voivodship by town size	

12. Ruch naturalny ludności w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	55
Vital statistics in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
13. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	57
Internal and international migration of population for permanent residence in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
14. Mieszkania w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	59
Dwellings in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
15. Opieka nad dzieckiem w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	64
Childcare in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
16. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	67
Health care and social welfare in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
17. Kultura w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	70
Culture in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
18. Turystyka w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast.....	71
Tourism in towns of Łódzkie Voivodship by town size	
19. Przeciętne dalsze trwanie życia ludności w miastach	73
Life expectancy population in towns	
20. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności w miastach na pobyt stały.....	74
Internal and international migration of population in towns for permanent residence	
21. Aktywność ekonomiczna ludności w miastach – na podstawie BAEL	75
Economic activity of the population in towns – on the LFS basis	
22. Bezrobotni zarejestrowani w miastach	76
Registered unemployed persons in towns	
23. Prognoza ludności w miastach.....	77
Population projection in towns	

Spis wykresów

List of charts

	Str.
	Page
1. Struktura mieszkańców miast w województwie łódzkim według ekonomicznych grup wieku w latach 2014 i 2018	16
Structure of the urban population in Łódzkie Voivodship by economic age groups in 2014 and 2018	
2. Miasta w województwie łódzkim według grup wielkościowych w 2018 r.	18
Towns in Łódzkie Voivodship by size groups in 2018	
3. Powierzchnia użytków rolnych w % powierzchni ogólnej w 2018 r.	21
Area of agricultural land in % of total area in 2018	
4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i rolnictwa na 1 mieszkańca w m ³ w 2018 r.	24
Water consumption for needs of the national economy and population per capita in m ³ in 2018	
5. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem w 2018 r.	27
Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2018	
6. Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w % powierzchni ogólnej w 2018 r.	30
Area of strolling-recreational parks, lawns and street greenery in % of total area in 2018	
7. Zmieszane odpady komunalne (zebrane w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg w 2018 r.	33
Mixed municipal waste (collected during the year) per capita in kg in 2018	
8. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³ w 2018 r.	36
Consumption of water from water supply systems in households per capita in m ³ in 2018	
9. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2018 r.	40
Entities of the national economy registered in the REGON register per 1000 population in 2018	
10. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2018 r.	43
Natural persons conducting economic activity per 1000 population in 2018	
11. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej na 1000 ludności w 2018 r.	45
Legal persons and organizational entities without legal personality per 1000 population in 2018	

12.	Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2018 r.	47
	National economy entities newly registered in the REGON register per 10 thousand population in 2018	
13.	Pracujący na 1000 ludności w 2018 r.	50
	Employed persons per 1000 population in 2018	
14.	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 r.	54
	Natural increase per 1000 population in 2018	
15.	Ogólne saldo migracji na 1000 ludności w 2018 r.	56
	Total net migration per 1000 population in 2018	
16.	Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności w 2018 r.	58
	Dwelling stocks per 1000 population in 2018	
17.	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2018 r.	60
	Dwellings completed per 1000 population in 2018	
18.	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2018 r.	62
	Children in nurseries and children's clubs per 1000 children up to age 3 in 2018	
19.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2018 r. ..	63
	Children in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-5 in 2018	
20.	Liczba ludności na 1 aptekę w 2018 r.	66
	Population per 1 generally available pharmacy in 2018	
21.	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2018 r.	69
	Public library borrowers per 1000 population in 2018	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Symbol	Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data should not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach metodologicznych. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the methodological notes.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc thousand
szt	sztuka
pcs	piece
wol.	wolumin
vol.	volume
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne

Skrót (dok.) Abbreviation (cont.)	Znaczenie (dok.) Meaning (cont.)
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
ha	hektar hectare
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
MWh	megawatogodzina megawatt-hour
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
lp. No.	liczba porządkowa number
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
tj. i.e.	to jest that is
h 24h	doła 24 hours
r.	rok year
poz.	pozycja position
ust.	ustęp paragraph
Dz. U.	Dziennik Ustaw Journal of Laws

Synteza

Łączna powierzchnia 44 miast w województwie łódzkim wyniosła 1158,0 km² i stanowiła 6,4% powierzchni całego województwa. Liczba miast nie uległa zmianie w latach 2014-2018.

Ludność zamieszkująca miasta w 2014 r. stanowiła 63,2% ogółu populacji województwa łódzkiego, zaś w 2018 r. wskaźnik urbanizacji obniżył się do poziomu 62,5%. Przyczyną depopulacji był zarówno ubytek naturalny, jak i ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych. Najczęstszy kierunek przemieszczeń ludności miast województwa łódzkiego to miejscowości wiejskie w obrębie województwa. Dane prognostyczne wskazują na dalszy istotny ubytek ludności miejskiej, stąd udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności w województwie łódzkim obniży się z 56,3% w 2050 r.

W strukturze powierzchni miast największy udział miały grunty rolne, które stanowiły ponad połowę powierzchni miast. Grunty zabudowane i zurbanizowane obejmowały 1/3 powierzchni miast ogółem, a grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione 1/10. Struktura powierzchni miast znacząco różniła się w poszczególnych grupach wielkościowych miast i poszczególnych miastach.

W wyniku inwestycji, w obszarze infrastruktury techniczno-sanitarnej, zarówno długość sieci rozdzielczej (wodociągowej, a w szczególności kanalizacyjnej), jak i liczba przyłączy, zwiększały się w kolejnych latach. Zwiększył się tym samym odsetek ludności korzystającej z instalacji sieciowych. Szczególnie widoczny jest on w grupie miast średnich. Wzrósł także udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Rozwój sieci gazowej nie przełożył się natomiast na wzrost odsetka ludności korzystającej z tej sieci.

Aktywność gospodarcza mieszkańców miast, w kolejnych latach analizowanego okresu, zwiększała się. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych utrzymywała się na zbliżonym poziomie około 15 tys. jednostek rocznie. Najwięcej podmiotów powstających w latach 2014-2018 podejmowało działalność w ramach grupy sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi”. Na przestrzeni lat malał natomiast udział grupy podmiotów, które rejestrowały swoją działalność w sekcjach „Handel naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja”.

Analiza dotycząca liczby pracujących wskazuje, że miasta w województwie łódzkim stanowiły miejsce pracy dla 80% ludności województwa i udział ten rósł z roku na rok.

Dostęp do zasobów mieszkaniowych, mierzony wskaźnikiem liczby mieszkań na 1000 ludności oraz mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw, systematycznie się poprawiał. W analizowanym okresie zmniejszała się przeciętna powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania oraz przeciętna liczba izb w mieszkaniu. W 2018 r. nowo wybudowane mieszkanie miało powierzchnię 83 m² i składało się z 4 izb.

Dostęp do usług publicznych tj. żłobki, przedszkola, opieka zdrowotna to podstawowe mierniki jakości życia mieszkańców. Mimo że pozostają miasta, w których nie istniały żłobki i kluby dziecięce niemal dwukrotnie zwiększyła się liczba miejsc dla dzieci w tego rodzaju placówkach. W ostatnim z obserwowanych lat, na 1000 dzieci do 3 lat, do żłobka lub klubu dziecięcego uczęszczało 156. Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego zwiększyła się prawie we wszystkich miastach. Dane wskazują, że placówki zlokalizowane w miastach odpowiadały także na potrzeby mieszkańców okolicznych wsi.

W zakresie ochrony zdrowia zanotowano niewielkie zmiany. W skrajnych latach podobnie kształtowały się wskaźniki liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców (8-9) oraz liczba porad udzielonych na mieszkańca (około 4 w każdym z kolejnych lat). Nieznacznie spadła liczba ludności na 1 aptekę, co było wynikiem wzrostu liczby tych placówek oraz spadku liczby ludności.

Ruch turystyczny w miastach województwa łódzkiego (liczba obiektów, liczba korzystających z noclegów i udzielnych noclegów) koncentrował się w Łodzi. Drugim miastem na mapie województwa łódzkiego chętnie odwiedzanym przez turystów był Uniejów.

Executive summary

The total area of 44 towns in Łódzkie Voivodship covered an area of 1158.0 km² and accounted for 6.4% of the total voivodship's area. The number of towns did not change in the years 2014-2018.

In 2014 the urban population accounted for a 63.2% of Łódzkie Voivodship population, while in 2018 the urbanization index decreased to 62.5%. The cause of depopulation was decline in the natural increase as well as the negative internal and international net migration. The most common direction of urban population migration was rural areas in Łódzkie Voivodship. The population projection indicates the progressive decline in the urban population, thus the share of urban population in Łódzkie Voivodship will decreased to 56.3% in 2050.

The agricultural areas, which represented more than half of the urban area, had the largest share in the urban area structure. Built-up and urbanized areas covered 1/3 of the total urban area, while forest land as well as woody and bushy land forests covered 1/10. Significant differences in the structure of urban areas were observed across town size groups and across towns.

As a result of the investment in sanitary and technical installations, the length of the distribution network (water supply and, in particular, sewage system) as well as the number of network connections, increased in subsequent years. The percentage of the population using network installations was thus higher. This was particularly noticeable in the group of medium-sized towns. The share of the population connected to wastewater treatment plants had also increased. The development of the gas supply system did not translate into an increase in the percentage of the population using the network.

Economic activity of town dwellers increased in the following years of the analysed period. The number of newly registered entities of the national economy remained at a similar level of about 15 thousands annually. The largest number of newly registered entities in the years 2014-2018 occurred in the group of the section "Financial and insurance activities; real estate activities and other services". Over the years, however, the share of the group of entities which registered their activities in the sections "Trade; repair of motor vehicle; transport and storage; accommodation and catering; information and communication" had decreased.

The analysis concerning the number of employed indicates that the towns in Łódzkie Voivodship were the place of employment for 80% of the voivodship's population and this share increased year by year.

Access to dwelling stocks, measured by the number of dwellings per 1000 population and dwellings completed per 1000 marriages contracted, had been systematically improving. During the period considered there was observed a decline in the average useful floor area of dwellings completed and the average number of rooms in a dwelling. In 2018 the newly completed dwelling had the area of 83 m² and consisted of 4 rooms.

Access to public services such as nurseries, nursery schools, health care are the basic measures of the quality of life of the inhabitants. Although there are still towns without nurseries and children's clubs, the number of places for children in such institutions has almost doubled. In the last of the observed years, 156 out of every 1000 children under 3 years attended a nursery or a children's club. The number of places in pre-school education institutions increased in almost all towns. The data indicates that the facilities located in the towns also responded to the needs of the inhabitants of the surrounding rural areas.

Slight changes have been observed in the area of health care. In the extreme years, the number of out-patients departments per 10 thousands population (8-9) and the number of doctors consultations provided per capita (about 4 in each of the following years) were similar. Population per 1 generally available pharmacy slightly decreased as a result of an increase in the number of these establishments and a decrease in the number of population.

The tourist traffic in towns of Łódzkie Voivodship (number of facilities, number of tourists accommodated and night spent – overnight stay) was concentrated in Łódź. Uniejów was the second town on the map of Łódzkie Voivodship that was often visited by tourists.

Rozdział 1

Chapter 1

Wprowadzenie

Introduction

1.1. Rozwój miast – wyzwania polityki regionalnej

1.1. Urban development – regional policy challenges

Rozwój centralnych ośrodków w regionie oraz jednostek zlokalizowanych wokół nich, a także małych miast, jest czynnikiem determinującym rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny, rzutujący na poprawę życia mieszkańców całego województwa.

Dążenie do zapewnienia zrównoważonego, spójnego rozwoju społeczno-terytorialnego musi uwzględniać współczesne wyzwania i zagrożenia, m.in. kształtowanie przestrzeni, partycypację publiczną, transport i mobilność miejską, niskoemisyjność i efektywność energetyczną, rewitalizację, politykę inwestycyjną, rozwój gospodarczy, rozwój środowiska i adaptację do zmian klimatu, demografię oraz zarządzanie obszarami miejskimi. Centralnym wątkiem polityki miejskiej jest „jakość życia”, stanowiąc wspólny mianownik pozostałych, wymienionych wątków.

Realizacja wyzwań, z którymi mierzy się polityka regionalna, jest ściśle powiązana z wdrażaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Wspieranie obszarów, które utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, a także tych, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału, wymaga rozwiązań dopasowanych lokalnie. W tym złożonym procesie zmniejszania dysproporcji, coraz większą uwagę kierowana jest na to, w jaki sposób podejmowane kroki wpływają na środowisko. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom powinno być bezpośrednio powiązane z działaniami dotyczącymi zachowania bogactwa przyrodniczego regionów. Ponadto, racjonalne podejście do osiągnięcia wzrostu gospodarczego wynika ze standardów przyjętych zarówno w obszarze wykorzystania zasobów, jak również ochrony przyrody.

Wśród działań ukierunkowanych na zrównoważony rozwój miast, wskazuje się na procesy kształtowania przestrzeni miejskiej w taki sposób, aby infrastruktura nie stanowiła bariery w podejmowanych inicjatywach. Dodatkowo, w planowaniu rozwoju miast coraz większą uwagę zwraca się na zapewnienie odpowiednich standardów życia mieszkańcom miast. Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej czy sanitarnej może przełożyć się negatywnie na środowisko, co w konsekwencji wpłynie na obniżenie jakości życia.

Kluczowym elementem rozwoju gospodarczego jest budowanie przewagi konkurencyjnej opartej na wiedzy, innowacjach oraz wysokiej jakości kapitale ludzkim. Ważną rolę w tym procesie odgrywa tworzenie warunków do rozwoju otoczenia biznesu oraz kreowania wysokiej jakości miejsc pracy. Ważne staje się więc rozwijanie powiązań pomiędzy zasobami ludzkimi a potencjałem gospodarczym, jaki posiadają i budują podmioty gospodarcze działające w ośrodkach miejskich. Wyzwanie stanowią negatywne konsekwencje procesów demograficznych dla rynku pracy, w tym w szczególności starzenia się społeczeństwa i odpływu z miast osób w wieku produkcyjnym.

Nadrzędnym elementem celu strategicznego polityki miejskiej jest poprawa jakości życia mieszkańców. Wzajemna relacja i przenikanie się takich obszarów życia społecznego jak poziom dobrobytu społecznego, gwarantujący poziom zaspokajania potrzeb materialnych, stopień zaspokojenia potrzeb bytowych oraz infrastruktura społeczna, kształtuje zarówno subiektywne, jak i obiektywne oceny tego zagadnienia. Statystyczny pomiar jakości życia obejmuje szeroko rozumiane warunki obiektywne – materialne warunki życia, zdrowie, edukację, osobiste bezpieczeństwo, jakość i dostępność infrastruktury społecznej i środowiska przyrodniczego.

1.2. Charakterystyka miast w województwie łódzkim pod względem powierzchni i potencjału ludnościowego

1.2. Characteristics of towns in Łódzkie Voivodship in terms of area and population potential

W końcu 2018 r. status miejski na terenie województwa łódzkiego miały 44 jednostki osadnicze. W porównaniu z 2014 r. ich liczba nie uległa zmianie, podczas gdy w całej Polsce w omawianym okresie prawa miejskie uzyskało 17 jednostek, stąd status miast w końcu 2018 r. dotyczył 930 jednostek terytorialnych w kraju. Z ogólnej liczby miast w województwie łódzkim 3 to miasta na prawach powiatu, a 26 stanowiło wspólną jednostkę terytorialną z otaczającą ją gminą.

Łączna powierzchnia miast w województwie łódzkim wynosiła 1158,0 km² i stanowiła 5,3% ogólnej powierzchni miast w Polsce. Na jedno miasto przypadało przeciętnie 26,3 km², przy przeciętnej krajowej 23,7 km².

Według stanu w końcu grudnia 2018 r. w miastach województwa łódzkiego zamieszkiwało 1542,7 tys. osób, tj. 6,7% mieszkańców miast w Polsce. Udział w całej populacji mieszkańców polskich miast obniżył się w porównaniu z rokiem 2014 o 0,1%, co wynikało z systematycznego zmniejszania się rozmiarów populacji miast województwa łódzkiego – w latach 2014-2018 liczba ludności miejskiej w województwie łódzkim obniżyła się o 40,7 tys. osób, tj. o 2,6%. Największy ubytek dotknął miasta Szadek i Błaszki, w których liczba mieszkańców zmniejszyła się o 5,3%. Relatywnie głęboki spadek liczby mieszkańców nastąpił w Poddębicach – o 4,2 %, Łęczycy – o 3,9%, Działoszynie i Żychlinie – po 3,7%, a także w Drzewicy – o 3,5% i Przedborzu – o 3,4%.

Przeciętny potencjał ludnościowy miast w województwie łódzkim był większy niż w skali Polski. Liczba mieszkańców przypadająca na jedno miasto, co prawda obniżyła się o ponad 0,9 tys. osób, ale kształtowała się na poziomie 35,1 tys., podczas gdy przeciętna dla Polski była znacznie niższa i wynosiła 24,8 tys.

Tablica 1. Miasta w województwie łódzkim na tle miast ogółem w latach 2014-2018
Table 1. Towns in Łódzkie Voivodship against the background of total towns in the years 2014-2018

Miasta Towns	Lata Years	Liczba miast Number of towns	Powierzchnia miast w km ² Area in km ²	Liczba ludności w tys. Population in thousands
			w przeliczeniu na 1 miasto per 1 town	
Polska	2014	913	23,9	25,4
	2018	930	23,5	24,8
Województwo łódzkie	2014	44	26,3	36,0
	2018	44	26,3	35,1

Na 1 km² powierzchni miast w województwie łódzkim przypada 1332 mieszkańców i było to o 36 osób mniej niż w 2014 r. Największą gęstością zaludnienia charakteryzowały się: Łódź – 2337 osób na km² (2408 w 2014 r.), Pabianice 1979 (2037), Zduńska Wola – 1713 (1763) oraz Bełchatów – 1658 (1712). Najmniej mieszkańców na km² przypadało w Szadku 107 osób (113 w 2014 r.), Wolborzu – 154 (156), Rzgowie – 203 (202), Kamieńsku – 232 (240) oraz w Sulejowie 236 (242).

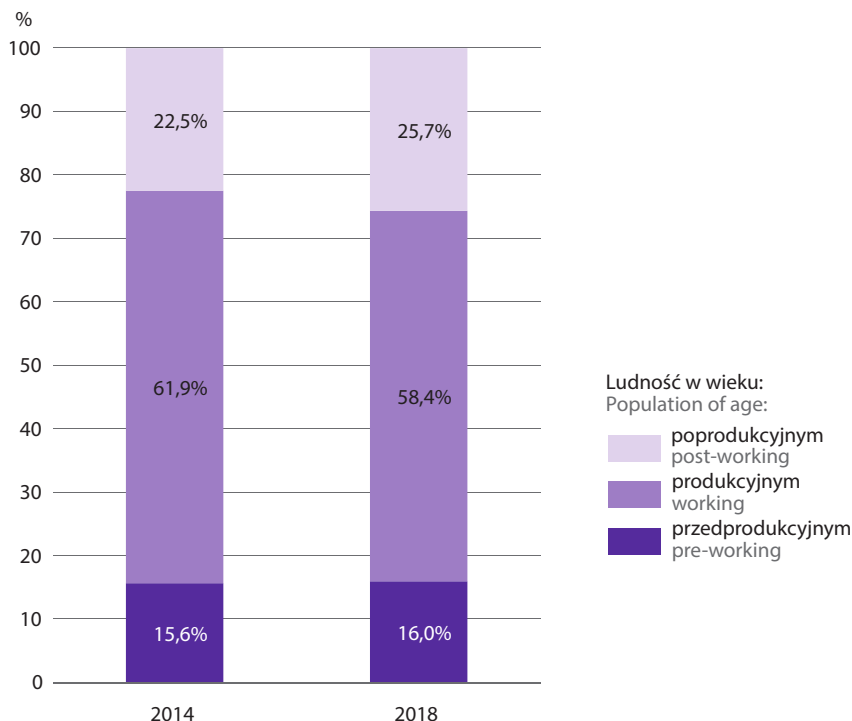
Proces depopulacji obserwowany od kilku lat w województwie łódzkim – ubytek w liczbie mieszkańców w analizowanym okresie o 37,8 tys. osób, tj. o 1,5% – dotyczył wyłącznie terenów miast, stąd wskaźnik urbanizacji obniżył się tu z 63,2 w 2014 r. do poziomu 62,5.

Zmiany w liczbie ludności miejskiej przełożyły się na zmiany w strukturze mieszkańców według płci, wieku oraz na obciążenie demograficzne. W miastach województwa łódzkiego w 2018 r. na 100 mężczyzn przypadało 115 kobiet. Do ośrodków miejskich, w których współczynnik feminizacji przyjmował najwyższe wartości, należały: Łódź z wartością wskaźnika na poziomie 119, Pabianice – 117, Zgierz – 116, Ozorków oraz Konstantynów Łódzki i Łęczyca – po 115. Najbardziej korzystne proporcje płci zanotowano w Kamieńsku – 103 kobiety na 100 mężczyzn, Drzewicy i Sulejowie – po 104 i Pajęcznie – 105.

W obserwowanym okresie struktura według płci mieszkańców miast nie uległa większym zmianom, natomiast pojawiły się wyraźne sygnały świadczące o postępującym procesie starzenia się mieszkańców. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wśród ludności zamieszkującej w miastach województwa łódzkiego wzrósł z 22,5% w 2014 r. do 25,7%.

Wykres 1. Struktura mieszkańców miast w województwie łódzkim według ekonomicznych grup wieku w latach 2014 i 2018

Chart 1. Structure of the urban population in Łódzkie Voivodship by economic age groups in 2014 and 2018

W znacznie większym stopniu wzrósł odsetek ludzi starszych – w wieku 65 lat i więcej – wśród ogółu mieszkańców miast – z 17,8% w 2014 r. do 21,0%. Największą część mieszkańców osoby te stanowiły w Łodzi – 23,1%, natomiast wskaźnik przekraczający 20% charakteryzował już ponad 1/3 wszystkich miast w łódzkim.

Zmiany proporcji mieszkańców według wieku spowodowały istotny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego – z 61,7 w 2014 r. do 71,3. Najwyższą liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zanotowano w Łodzi – 75,1, wobec 64,6 w 2014 r. Do miast o wysokim stopniu obciążenia demograficznego należały również: Tomaszów Mazowiecki ze wskaźnikiem 73,2 (65,1 w 2014 r.), Błaszki – 72,1 (63,5) oraz Zgierz – 72,0 (63,2).

Dobitniej o procesie starzenia mieszkańców świadczy częściowy wskaźnik obciążenia demograficznego – liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, który najwyższe wartości przyjął w Łodzi – 49,0, wobec 41,2 w 2014 r., w Pabianicach – 45,5 (38,7) oraz w Kutnie – 45,1 (36,3), a także drugi parametr – mediana wieku. Wiek środkowy mieszkańców miast w łódzkim w omawianym okresie wzrósł z 42,5 lat do 43,7, a w Łodzi, gdzie struktura wieku mieszkańców była najbardziej ze wszystkich miast niekorzystna, mediana wieku ukształtowała się na poziomie 44,9 lat.

Statystyczny obraz miast, w celu uchwycenia specyfiki różnych jednostek terytorialnych, prezentuje się w podziale na grupy wielkościowe, wyodrębnione na podstawie liczby ludności. Zgodnie z tym grupowaniem, na terenie województwa łódzkiego zlokalizowane było jedno miasto zakwalifikowane jako duże – Łódź, której mieszkańcy stanowili 44,4% (w 2014 r. – 44,6%) ogółu mieszkańców miast w regionie.

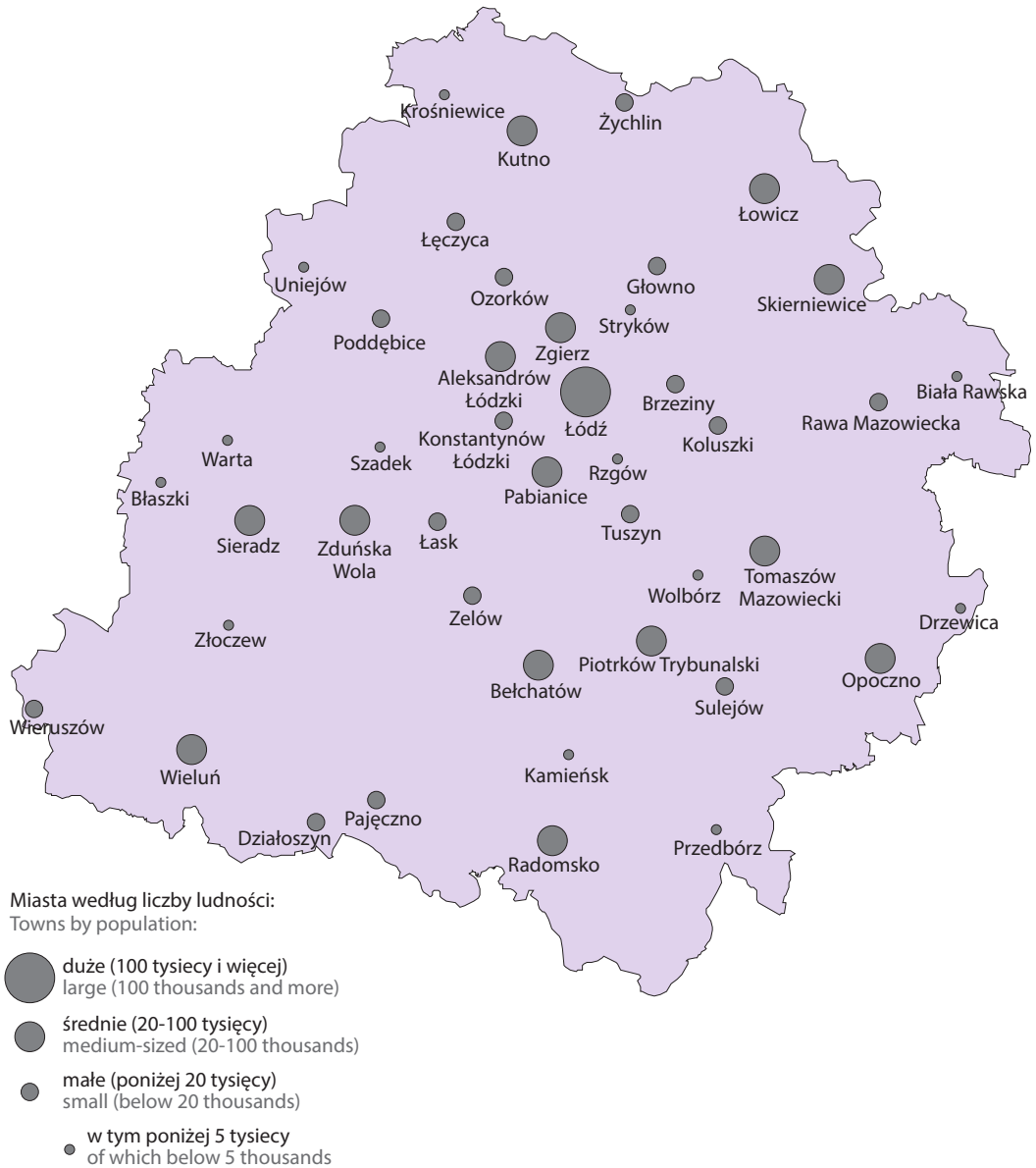
Grupę miast średnich tworzyło 14 miast o łącznej liczbie mieszkańców 632,4 tys. osób. W 2014 r. udział mieszkańców miast zaliczonych do średnich, stanowił 42,2% ogólnej liczby ludności miejskiej w województwie. W 2015 r., na skutek spadku liczby mieszkańców poniżej 20 tys., z grupy miast średnich wypadł Ozorków, w wyniku czego odsetek mieszkańców tej grupy miast obniżył się do poziomu 41,0%.

Wśród miast średnich grupę miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., stanowiły: Piotrków Trybunalski, którego ludność stanowiła 4,8% ogółu mieszkańców miast w województwie, Pabianice – obejmujące 4,2% ogółu, Tomaszów Mazowiecki – 4,1%, Bełchatów – 3,7% oraz Zgierz – 3,7%.

Miasta małe, w liczbie 29, zamieszkiwało 14,6% ogółu ludności miejskiej w województwie, z czego 2,6% zamieszkiwało w 13 miastach liczących poniżej 5 tys. mieszkańców. Wśród nich najmniejszą liczbą ludności charakteryzowały się Szadek i Błaszki, których mieszkańcy stanowili po 0,1% ogółu ludności miejskiej w województwie.

Warto dostrzec, że w porównaniu z rokiem 2014 znaczenie potencjału ludnościowego małych miast wzrosło – udział ich mieszkańców w ogólnej liczbie ludności miejskiej w województwie podniósł się o 1,3 p. proc.

Wykres 2. Miasta w województwie łódzkim według grup wielkościowych w 2018 r.
 Chart 2. Towns in Łódzkie Voivodship by size groups in 2018

Tablica 2. Powierzchnia i ludność miast w województwie łódzkim według grup wielkościowych
 Table 2. Area and population size of towns in Łódzkie Voivodship by size groups

Miasta Towns	Lata Years	Liczba miast Number of towns	Powierzchnia miast w km ² Area in km ²		Liczba ludności Population			
			ogółem total	na 1 miasto per 1 town	ogółem total	w % ogółu ludności miejskiej województwa in % of total urban population	na 1 miasto per 1 town	na 1 km ² odpowiedniej powierzchni per 1 km ² of corresponding area
Ogółem Total	2014	44	1 157,8	26,3	1 583 389	100,0	35 986	1 368
	2018	44	1 158,0	26,3	1 542 678	100,0	35 061	1 332
Duże Large	2014	1	293,3	293,3	706 004	44,6	706 004	2 408
	2018	1	293,3	293,3	685 285	44,4	685 285	2 337
Średnie Medium-sized	2014	15	508,0	33,9	667 560	42,2	44 504	1 314
	2018	14	492,8	35,2	632 392	41,0	45 171	1 283
Małe Small	2014	28	356,5	12,7	209 825	13,3	7 494	589
	2018	29	372,0	12,8	225 001	14,6	7 759	605
w tym poniżej 5 tysięcy of which below 5 thousands	2014	13	133,1	10,2	41 615	2,6	3 201	313
	2018	13	133,1	10,2	40 672	2,6	3 129	306

Korzystając z przyjętej klasyfikacji miast, stwierdzić należy, że na terenie województwa łódzkiego duże miasto – Łódź odnotowało ubytek w liczbie mieszkańców, wśród miast średnich jedynie w Aleksandrowie Łódzkim liczba mieszkańców wzrosła, a wśród małych miejscowości miejskich przyrost liczby mieszkańców odnotowano w trzech jednostkach: Konstancynie Łódzkim, Rzgowie i Złoczewie.

Z punktu widzenia powierzchni, wydzielone grupy miast zajmowały: miasto duże – 293,3 km², średnie – 492,8 km², tj. o 15,2 km² mniej niż w 2014 r., małe – 372,0 km², tj. o 15,5 km² więcej niż w 2014 r. Grupa miast najmniejszych zajmowała 133,1 km² i w porównaniu z 2014 r. nie zmieniła swojej powierzchni.

Rozdział 2

Chapter 2

Analiza zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej miast w województwie łódzkim

Analysis of changes in the socio-economic situation of towns in Łódzkie Voivodship

2.1. Zrównoważony rozwój

2.1. Sustainable development

Powierzchnia geodezyjna

Geodetic area

Według ewidencji geodezyjnej, od 2015 roku, łączna powierzchnia miast na terenie województwa łódzkiego wynosi 115801 ha, podczas gdy w 2014 r. wynosiła 115782 ha. Zwiększenie ogólnej powierzchni wynikało ze zmiany powierzchni miasta na prawach powiatu Skierniewice. Od 1 stycznia 2015 r. z gminy wiejskiej Skierniewice włączono do miasta działki o powierzchni 19 ha.

W strukturze powierzchni miast największy udział miały grunty rolne, które według stanu na początek stycznia 2018 r. stanowiły 52,6% powierzchni miast (w 2014 r. – 54,0%, a w 2017 r. – 53,7%). Spadek ich odsetka przełożył się na wzrost udziału gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, z 33,3% w 2014 r. do 35,7% w 2018 r. W analizowanym okresie nastąpił również spadek udziału gruntów leśnych – o 1,0 p. proc. – do 10,1 % w 2018 r. Zmianie nie uległ natomiast odsetek gruntów pod wodami, który na przestrzeni pięciu badanych lat stanowił 1,1% powierzchni geodezyjnej miast województwa łódzkiego.

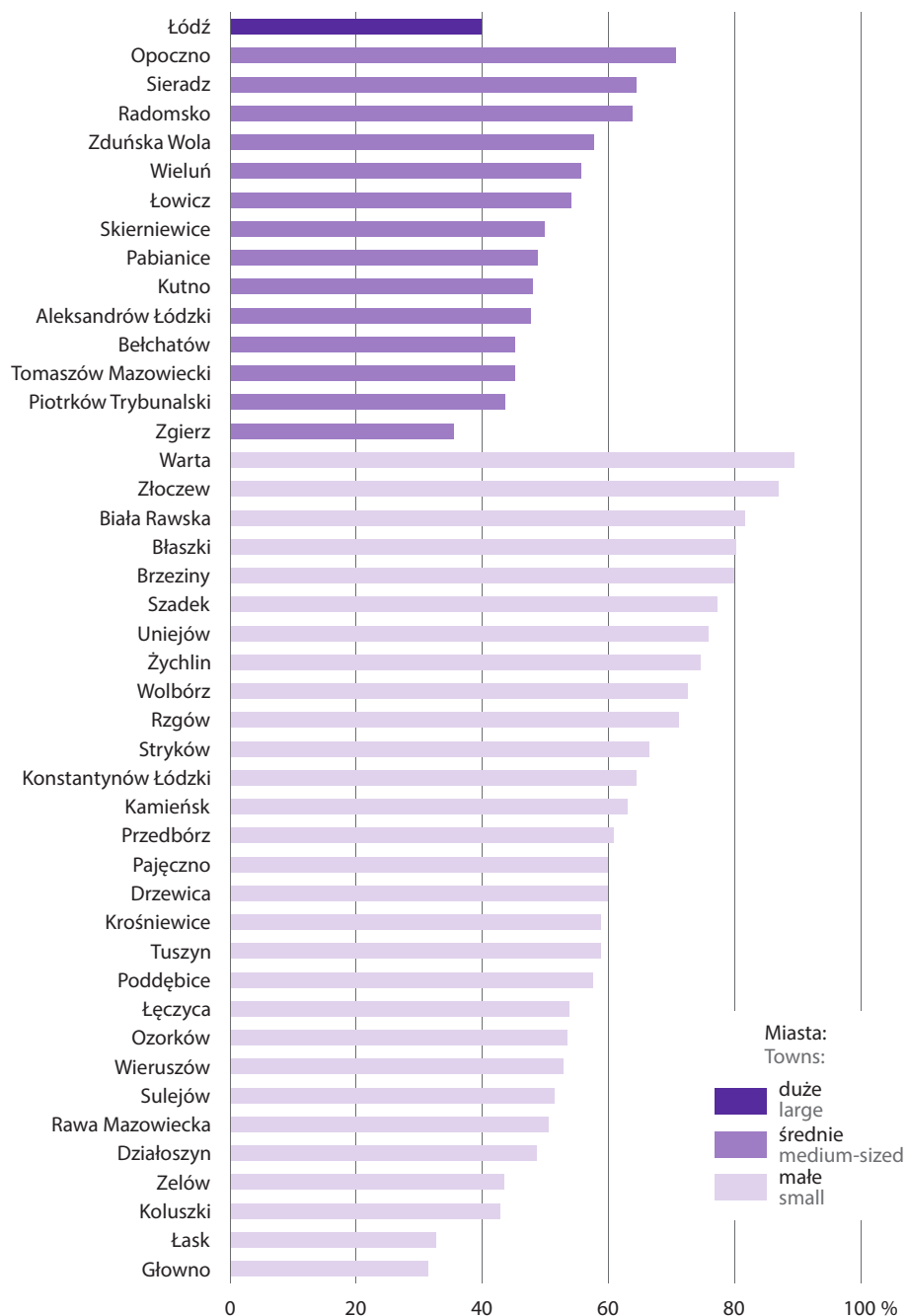
Analiza struktury powierzchni poszczególnych miast województwa łódzkiego, pokazuje znaczne zróżnicowanie przeznaczenia gruntów. Na przestrzeni pięciu badanych lat największy udział gruntów rolnych zanotowano w Warcie (91,2% powierzchni w 2018 r.). Natomiast wśród miast z najmniejszymi udziałami znalazły się: Głowno (31,9% powierzchni w 2018 r.), Łask (34,3%) oraz Zgierz (36,6%). Do miast, w których dominowały grunty zabudowane i zurbanizowane, w 2018 r. należały Koluży (55,1% powierzchni w 2018 r.) oraz Łódź (50,4% powierzchni w 2018 r.). Najmniejsze wartości udziałów tych gruntów odnotowano z kolei w Szadku (5,3% powierzchni w 2018 r.), Warcie (6,9%) oraz Pajęcznie (7,8%).

Wśród gruntów rolnych na terenie miast województwa łódzkiego, największą część stanowiły użytki rolne, czyli tereny wykorzystywane do produkcji roślinnej, ogrodniczej lub zwierzęcej. Według stanu w dniu 1 stycznia 2018 r. powierzchnia użytków rolnych w jednostkach miejskich województwa łódzkiego zmniejszyła się o 1582 ha w porównaniu z rokiem 2014 (tj. o 2,6%). Najgłębszy spadek powierzchni tych terenów zanotowano w Sieradzu (o 10,0%). Z kolei w dziesięciu miastach województwa łódzkiego areał użytków rolnych wzrósł w odniesieniu do 2014 r., przy czym największym procentowym wzrostem charakteryzowała się Rawa Mazowiecka (o 7,8%).

W strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych miast dominowały tereny mieszkaniowe, których łączna powierzchnia geodezyjna na przestrzeni analizowanych lat wzrosła o 1013 ha (tj. o 7,7%). W 2018 r. znaczący wzrost tych terenów odnotowano w Sieradzu – o 313 ha (tj. 146,3%). Tylko w 3 miastach w województwie łódzkim, powierzchnia terenów mieszkaniowych zmniejszyła się: w Rzgowie – o 9,2%, w Drzewicy – o 4,8% oraz w Łęczycy – o 0,8%.

**Wykres 3. Powierzchnia użytków rolnych w % powierzchni ogólnej w 2018 r.
Stan w dniu 1 stycznia**

Chart 3. Area of agricultural land in % of total area in 2018
As of 1st January

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Warto przyrzeć się również strukturze powierzchni geodezyjnej miast w podziale na grupy wielkościowe. Według stanu na początek stycznia 2018 r. największym udziałem gruntów rolnych charakteryzowały się miasta małe (62,5%). W miastach średnich zanotowano natomiast największy spadek udziału powierzchni tych gruntów – na przestrzeni pięciu analizowanych lat o 2,0 p. proc. Zgodnie z charakterem dużych obszarów miejskich, największy udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zaobserwowano w Łodzi (jedynym w województwie łódzkim mieście zakwalifikowanym w przyjętej typologii jako duże), przy jednoczesnym największym wzroście odsetka – 3,2 p. proc. W grupie miast małych, łączna powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowiła jedynie 22,7% ich ogólnej powierzchni geodezyjnej. We wszystkich trzech grupach wielkościowych miast, podobnie jak w miastach ogółem na terenie województwa łódzkiego, nastąpił spadek udziału gruntów leśnych. Największy odnotowano w kategorii miast dużych – o 1,5 p. proc.

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodetic areas by direction of use in towns of Łódzkie Voivodship by town size As of 1st January

Miasta Towns	Lata Years	Grunty rolne	Grunty leśne oraz zadrzewio- ne i zakrze- wione	Grunty pod wodami	Grunty za- budowane i zurba- nizowane	Użytki ekolo- giczne	Tereny różne
		Agricultural area	Forest land as well as woody and bushy land	Lands under waters	Built-up and urbanized areas	Ecological areas	Miscealla- neous land
		w % powierzchni ogólnej in % of total area					
Ogółem Total	2014	54,0	11,1	1,1	33,3	0,1	0,4
	2018	52,6	10,1	1,1	35,7	0,1	0,4
Duże Large	2014	41,9	10,0	0,5	47,2	0,3	0,1
	2018	40,2	8,5	0,5	50,4	0,3	0,1
Średnie Medium-sized	2014	54,4	10,1	0,9	33,9	0,0	0,7
	2018	52,4	9,4	0,9	36,7	0,0	0,5
Małe Small	2014	63,2	13,6	1,9	21,0	0,0	0,3
	2018	62,5	12,5	1,9	22,7	0,0	0,4

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Zużycie wody, ścieki i oczyszczalnie ścieków

Water consumption, wastewater and wastewater treatment plants

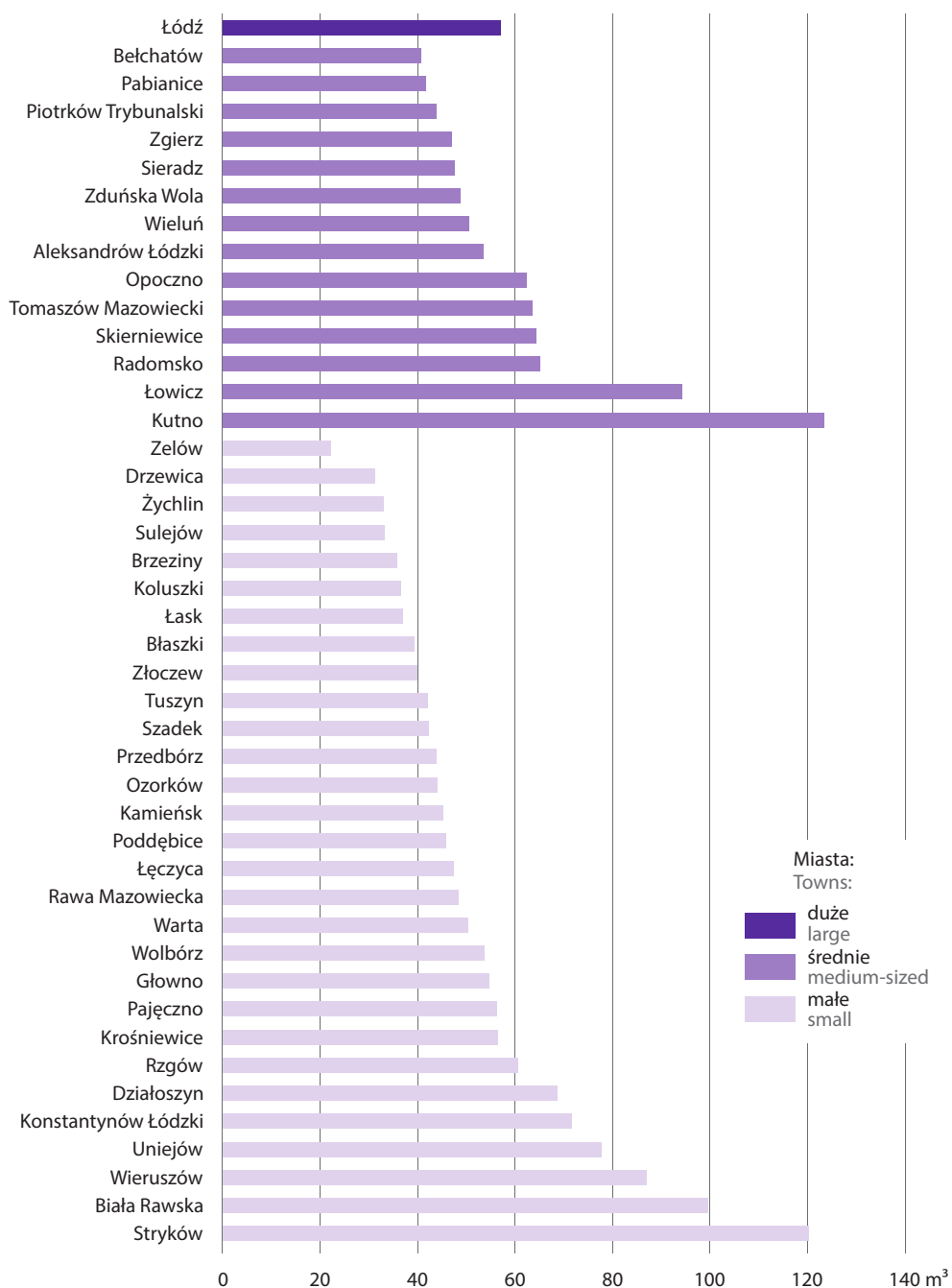
W 2018 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach województwa łódzkiego wyniosło 87,5 hm³, co stanowiło 32,1% ilości wody zużytej w całym województwie łódzkim. Zużycie wody w jednostkach miejskich zwiększyło się o 3,6% w odniesieniu do roku poprzedniego oraz o 6,1% w porównaniu z rokiem 2014. Na wzrost ten miało wpływ przede wszystkim zwiększenie zużycia wody na potrzeby przemysłu (wzrost o 19,2% w porównaniu z 2014 r.) oraz zwiększenie zużycia wody przez sektor komunalny, w ramach eksploatacji sieci wodociągowej (wzrost o 4,2% w porównaniu z 2014 r.). Natomiast zużycie wody w rolnictwie i leśnictwie zmniejszyło się o 2,2% w odniesieniu do roku 2014.

Należy przy tym zauważyć, że w całym badanym okresie zużycie wody na potrzeby rolnictwa i leśnictwa dotyczyło jedynie dwóch miast z województwa łódzkiego, tj. Skierniewic, w których w latach 2014-2018 zużycie w tych sektorach wyniosło 120,0 dam³ oraz Białej Rawskiej – 15,0 dam³ (w 2014 r. – 18,0 dam³, a w 2017 r. – 13,0 dam³). W przypadku produkcji przemysłowej najbardziej znaczącym wzrostem zużycia wody charakteryzowały się Konstantynów Łódzki (131,5%) i Działoszyn (126,4%). W piętnastu miastach województwa łódzkiego zużycie wody na cele przemysłowe zmniejszyło się, przy czym największy spadek odnotowano w Koluszkach – o 66,7%. W ciągu analizowanego okresu w jedenastu miastach województwa łódzkiego nie zanotowano zużycia wody na cele przemysłowe. W ramach eksploatacji sieci wodociągowej zużycie wody w 2018 r. zmniejszyło się w czternastu miastach z terenu województwa łódzkiego. Rzgów charakteryzował się najgłębszym spadkiem zużycia wody przez sektor komunalny (spadek o 44,3% w porównaniu z 2014 r.). Z kolei w Uniejowie miał miejsce największy wzrost zużycia wody w ramach eksploatacji sieci wodociągowej (o 82,3% w porównaniu z 2014 r.).

Rozpatrując strukturę zużycia wody możemy zauważyć, że we wszystkich analizowanych latach największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na terenie miast województwa łódzkiego, miało zużycie wody w ramach eksploatacji sieci wodociągowej (w 2018 r. – 85,2%). Odsetek ten był jednak niższy niż w 2014 r. o 1,6 p. proc. Udział zużycia wody w rolnictwie i leśnictwie pozostał na niezmiennym poziomie i stanowił tylko 0,2% całkowitego zużycia. Jednocześnie, o 1,6 p. proc. wzrósł udział przemysłu w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, osiągając w 2018 r. udział 14,6%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. średnie zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach województwa łódzkiego wyniosło 56,5 m³. Największe poziomy tego wskaźnika zanotowano w Kutnie – 123,4 m³ oraz w Strykowie – 120,3 m³. Najniższe wartości zużycia wody na 1 mieszkańca w 2018 r. dotyczyły: Drzewicy – 31,2 m³ oraz Zelowa, który dodatkowo w całym badanym okresie charakteryzował się najmniejszymi wartościami tego wskaźnika spośród wszystkich miast województwa łódzkiego (w 2014 r. – 19,9 m³, a w 2018 r. – 22,2 m³).

Wykres 4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i rolnictwa na 1 mieszkańca w m³ w 2018 r.
 Chart 4. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in m³ in 2018

Analiza danych w poszczególnych grupach wielkościowych miast na terenie województwa łódzkiego wskazuje, że największy wzrost zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności odnotowano w grupie miast małych – o 16,3% w odniesieniu do 2014 r. Wzrost zużycia wystąpił również w pozostałych dwóch grupach – odpowiednio o 5,0% w grupie miast średnich oraz o 4,5% w Łodzi. Odnosząc wyniki do liczby ludności, największą wartością zużycia wody na 1 mieszkańca w 2018 r. cechowały się miasta średnie – 58,3 m³, zaś najmniejszą miasta małe – 50,0 m³.

Tablica 4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 4. Water consumption for needs of the national economy and population in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności Water consumption for needs of the national economy and population			
		przemysł industry	rolnictwo i leśnictwo ^a agriculture and forestry ^a	eksploatacja sieci wodociągowej ^b exploitation of water supply network ^b	na 1 mieszkańca w m ³ per capita in m ³
		w % ogółem in % of total			
Ogółem Total	2014	13,0	0,2	86,8	51,9
	2018	14,6	0,2	85,2	56,5
Duże Large	2014	5,6	-	94,4	52,9
	2018	5,8	-	94,2	57,0
Średnie Medium-sized	2014	20,9	0,1	79,1	52,6
	2018	23,4	0,0	76,6	58,3
Małe Small	2014	13,2	1,2	85,5	46,1
	2018	16,4	1,1	82,9	50,0

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling up and completing fish ponds.

b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

Struktura zużycia wody w poszczególnych kategoriach jednostek miejskich jest wyraźnie zróżnicowana w zależności od grupy wielkościowej miast. W Łodzi, w latach 2014-2018 nie odnotowano wykorzystania wody do celów nawadniania w rolnictwie i leśnictwie, natomiast udział zużycia wody przez sektor komunalny wyniósł w 2018 r. aż 94,2%. W grupie miast średnich, zużycie na cele przemysłowe przewyższyło potrzeby w pozostałych grupach i w porównaniu z 2014 r. wzrosło o 2,5 p. proc., do poziomu 23,4%. Zużycie wody na potrzeby rolnictwa i leśnictwa odnotowano tylko w dwóch miastach województwa: jednym zaklasyfikowanym jako średnie – Skierniewicach, a także jednym uznanym jako małe – Białej Rawskiej.

Problemem gospodarki wodnej jest pogarszająca się jakość wody w stopniu uniemożliwiającym jej naturalne procesy samooczyszczania. Wraz ze wzrostem rozwoju gospodarczego, następuje zwiększenie zagrożenia dla środowiska wodnego w postaci ścieków przemysłowych i komunalnych. W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego odprowadzono do wód lub do ziemi 77,8 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia. Na przestrzeni pięciu badanych lat ilość tych ścieków wzrosła o 2,9%, natomiast ilość ścieków nieoczyszczanych zmalała o 64,0%.

W latach 2014-2018 największy wzrost ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia zanotowany został w Uniejowie – o 71,1%. Z kolei Szadek oraz Działoszyn odnotowały największy spadek ilości ścieków wymagających oczyszczenia (odpowiednio o 45,2% oraz o 49,4%).

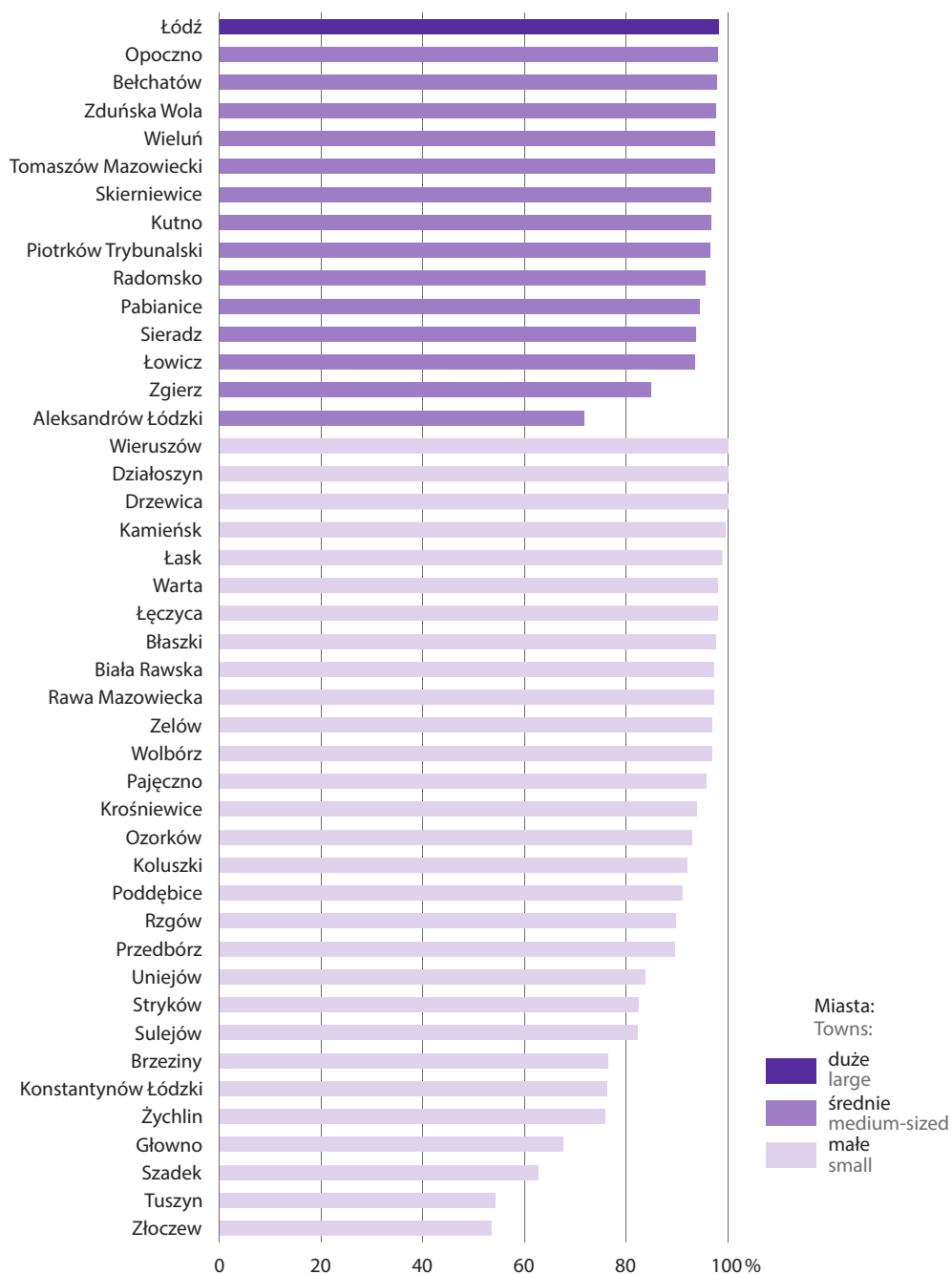
Udział ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia od 2014 r. utrzymywał się w miastach w województwie łódzkim na zbliżonym poziomie – 99,9% (wobec 99,7 w 2014 r.). Warto zauważyć, że w 39 spośród 44 miast w 2018 r. zostało oczyszczonych 100% ścieków wymagających oczyszczenia. Natomiast najmniejszy odsetek ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków zanotowano w gminie Szadek – 88,8%.

Wśród sposobów oczyszczania ścieków dominują metody oczyszczania z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ich udział w łącznej ilości ścieków oczyszczanych wyniósł 95,7% w 2018 r. (wobec 94,6% w 2014 r.). Analiza danych dla miast zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego wskazuje na wypieranie metod zorientowanych na mechaniczne usuwanie zanieczyszczeń. W 2018 r. udział tego rodzaju metod dotyczył jedynie 0,3% oczyszczonych ścieków. Ponadto, warto zauważyć, że w 2018 r. mechaniczny sposób oczyszczania ścieków został zastosowany jedynie w siedmiu miastach województwa łódzkiego.

Z łącznej ilości ścieków przemysłowych, odprowadzanych do wód lub ziemi i wymagających oczyszczenia, w 2018 r. w miastach województwa łódzkiego oczyszczonych zostało 96,1% ścieków. Udział ten wzrósł o 7,9 p. proc. w odniesieniu do 2014 r. Wśród ścieków przemysłowych odprowadzanych na terenach miast województwa łódzkiego 16% zawierało substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego. Sytuacja ta w 2018 r. dotyczyła siedmiu jednostek miejskich, przy czym w Konstantynowie Łódzkim aż 98,0% ścieków przemysłowych odprowadzanych do wód lub ziemi zawierało substancje szkodliwe.

W okresie pięciu badanych lat liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków działających na terenie miast województwa łódzkiego zmniejszyła się z 21 w 2014 r. do 14 w 2018 r. Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków w ostatnim roku analizy wyniosła 34 wobec 35 zakładów w 2014 r. W obserwowanym okresie w dziesięciu miastach województwa łódzkiego nie funkcjonowała żadna oczyszczalnia.

Wykres 5. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem^a w 2018 r.
 Chart 5. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population^a in 2018

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balances

Analizując dostępne dane według grup wielkościowych miast, możemy zauważyć, iż do zwiększenia ilości ścieków przemysłowych i komunalnych na terenie miast w województwie łódzkim w znacznym stopniu przyczynił się wzrost tego rodzaju zanieczyszczeń wód w grupie miast małych – w 2018 r. o 15,0% w porównaniu z 2014 r. oraz w grupie miast średnich o 5,8%. Natomiast w Łodzi ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia zmniejszyła się o 1,7%.

Tablica 5. Ścieki przemysłowe i komunalne^a oraz oczyszczalnie ścieków w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 5. Industrial and municipal wastewater^a and treatment plants in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane Industrial and municipal wastewater		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b w % ludności ogółem Population connected to wastewater treatment plants ^b in % of total population
		w dam ³ in dam ³	w % ścieków wymagających oczyszczenia in % of requiring treatment	
Ogółem Total	2014	75 407	99,7	93,3
	2018	77 727	99,9	95,2
Duże Large	2014	39 378	99,9	98,3
	2018	38 746	100,0	98,3
Średnie Medium-sized	2014	28 195	99,4	90,3
	2018	29 960	99,8	94,2
Małe Small	2014	7 834	99,5	86,2
	2018	9 021	99,6	87,8

a Wymagające oczyszczenia, odprowadzone do wód lub do ziemi.

b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe.

a Requiring treatment discharged into waters or into ground.

b Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balances.

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w miastach województwa łódzkiego wzrósł z 93,3% w 2014 r. do 95,2% w 2018 r. W trzech miastach z województwa łódzkiego ludność korzystająca z oczyszczalni stanowiła w 2018 r. 100% mieszkańców, obsługiwanych przez tego rodzaju urządzenia. Należały do nich: Wieruszów, Działoszyn i Drzewica. Najmniejsze wartości wskaźnika odnotowano natomiast w Złoczewie i Tuszynie (odpowiednio 53,5% oraz 54,2%). Przyjęta w publikacji klasyfikacja miast pokazuje, iż największe odsetki korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano w Łodzi i miastach średnich (odpowiednio 98,3% oraz 94,4%), zaś w grupie miast małych udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków ukształtował się na poziomie 87,8%.

Tereny zieleni i lasy

Green areas and forests

Za tereny zieleni uznawane są takie przestrzenie (wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi), które pokryte są roślinnością. Obszary takie muszą mieć zwartą budowę i pełnić funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe.

W końcu 2018 r. powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach wyniosła 3299,2 ha, co stanowiło 85,4% powierzchni tych terenów znajdujących się w granicach całego województwa łódzkiego. W porównaniu z rokiem 2014 powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej występująca na obszarze jednostek miejskich zwiększyła się o 2,9%. Największy procentowy wzrost odnotowano w Wolborzu (z 1,2 ha w 2014 r. do 11,6 ha w 2018 r.). Spośród wszystkich miast województwa łódzkiego w szesnastu zanotowany został spadek powierzchni tych terenów w odniesieniu do 2014 r, przy czym największy w Rzgowie – o 28,9%. Na przestrzeni badanych lat, w pięciu miastach województwa łódzkiego, powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej pozostała na niezmiennym poziomie.

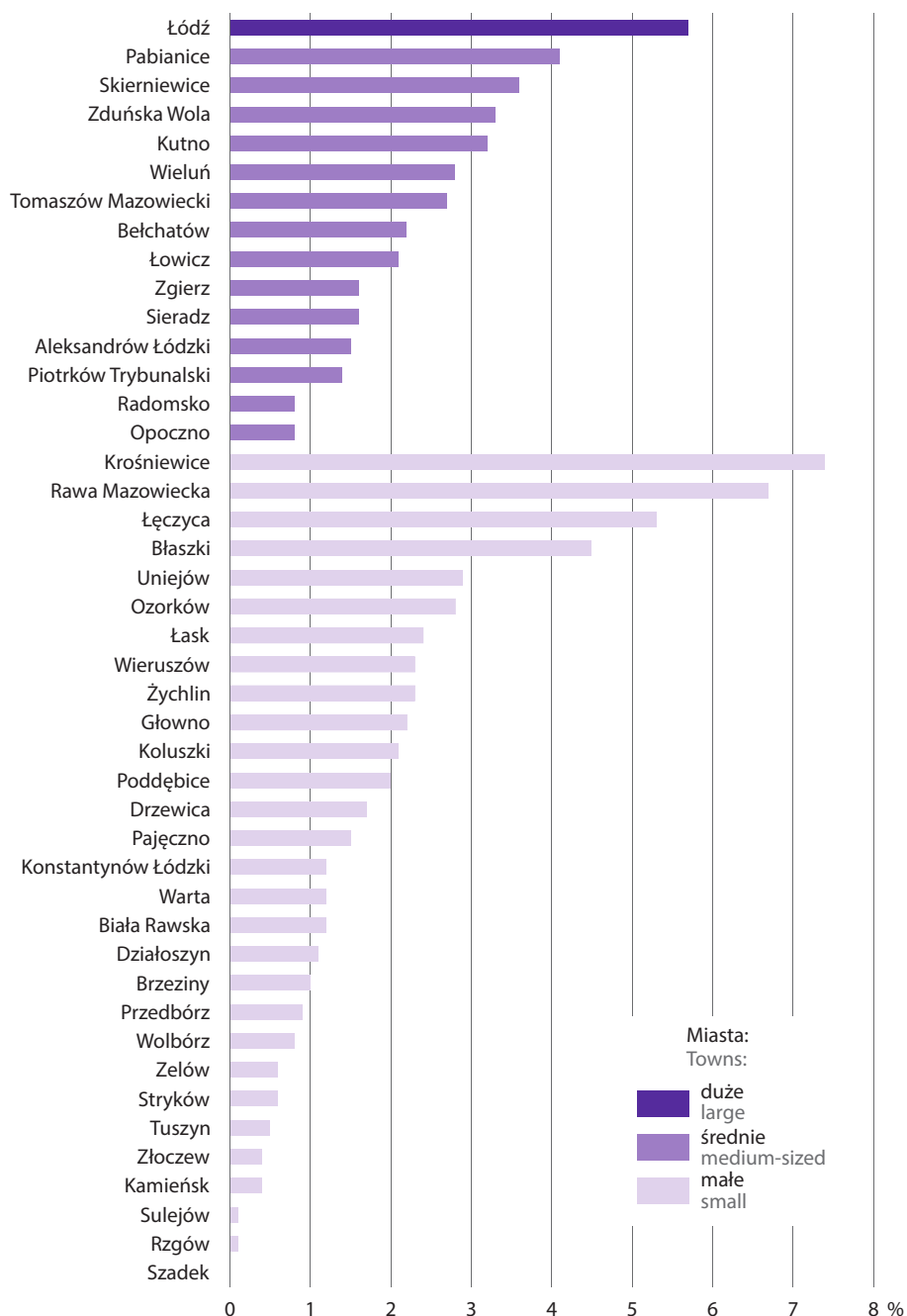
Na terenie miast województwa łódzkiego w 2018 r. znajdowały się 103 parki spacerowo-wypoczynkowe (wobec 104 w 2014 r.). Mimo spadku liczby tych obiektów, łączna powierzchnia zajmowana przez parki spacerowo-wypoczynkowe zwiększyła się o 3,0% w porównaniu z 2014 r. i wyniosła 1194,2 ha. Na wzrost ten wpłynęło zwiększenie powierzchni parków znajdujących się w Łodzi z 623,0 ha w 2014 r. do 657,9 ha w 2018 r. Natomiast liczba zieleńców dostępnych w miastach województwa łódzkiego wzrosła z 344 w 2014 r. do 359 w 2018 r., co przełożyło się na zwiększenie zajmowanej przez te objekty powierzchni o 2,3%.

W 2018 r. zieleń uliczna w miastach województwa łódzkiego pokrywała obszar 1063,2 ha. W odniesieniu do 2014 r. odnotowano wzrost powierzchni zajmowanej przez pasy zieleni o 19,9%. Tereny zieleni osiedlowej zajmowały 1802,5 ha, a ich łączna powierzchnia zwiększyła się na przestrzeni pięciu lat o 2,9%. W siedemnastu miastach zanotowany został spadek powierzchni zajmowanej przez tereny zielone występujące przy zabudowie mieszkaniowej, natomiast w pięciu miastach ich powierzchnia nie uległa zmianie.

W 2018 r. na terenie miast województwa łódzkiego lasy zajmowały 12051,4 ha, co stanowiło 3,1% powierzchni lasów w całym województwie. W porównaniu z 2014 r. odnotowano wzrost powierzchni tych terenów o 2,2%. Spośród lasów znajdujących się w badanym okresie w miastach województwa łódzkiego, 30,1% należało do właścicieli prywatnych. Wskaźnik lesistości obliczony łącznie dla wszystkich miast nie uległ znaczącym zmianom w latach 2014-2018 i ukształtował się w ostatnim obserwowanym roku na poziomie 10,4% (wobec 21,5% dla całego województwa). Najwyższymi wartościami wskaźnika lesistości charakteryzowały się: Pajęczno – 32,2% oraz Zelów – 30,0%. W trzech miastach województwa nie zanotowano gruntów pokrytych roślinnością leśną: Błaszczach, Krośniewicach i Łęczycy.

Wykres 6. Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w % powierzchni ogólnej w 2018 r.

Chart 6. Area of strolling-recreational parks, lawns and street greenery in % of total area in 2018

Obserwując zmiany powierzchni zajmowanej przez tereny zieleni w poszczególnych grupach wielkościowych miast, możemy zauważyć, że w ciągu pięciu badanych lat wzrost powierzchni zajmowanej przez parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej zanotowano zarówno w grupie miast małych, jak i w Łodzi (odpowiednio o 11,3% oraz o 3,0%). Natomiast w miastach zaliczonych jako średnie, powierzchnia tych terenów zmniejszyła się o 1,3%. Wskaźnik lesistości przyjmował najwyższe wartości w grupie miast małych – 12,3% zarówno w 2014 r. jak i w 2018 r. W grupie miast średnich, stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni tych miast wzrósł w badanym okresie o 0,7 p. proc. i wyniósł 9,9%. W Łodzi odnotowano obniżenie wartości wskaźnika lesistości z 9,4 % w 2014 r. do poziomu 8,9% w 2018 r.

**Tablica 6. Tereny zieleni oraz lesistość w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 6. Green areas and forest cover in towns of Łódzkie Voivodship by town size
As of 31st December

Miasta Towns	Lata Years	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej Parks, lawns and street greenery		Lesistość w % Forest cover in %
		w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	
Ogółem Total	2014	3 206,4	2,8	10,2
	2018	3 299,2	2,8	10,4
Duże Large	2014	1 609,5	5,5	9,4
	2018	1 657,4	5,7	8,9
Średnie Medium-sized	2014	1 076,7	2,1	9,2
	2018	1 062,6	2,2	9,9
Małe Small	2014	520,3	1,5	12,3
	2018	579,3	1,6	12,3

Odpady Waste

W ciągu 2018 r. w miastach na terenie województwa łódzkiego wytworzono 416,9 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (bez odpadów zebranych selektywnie), co stanowiło 76,2% odpadów komunalnych z całego województwa. Na przestrzeni pięciu badanych lat, systematycznie wzrastała ilość odpadów zebranych z terenu miast. W 2018 r. zanotowano zwiększenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych o 8,0% w odniesieniu do 2017 r. oraz o 14,8% w porównaniu z rokiem 2014. W 2018 r., ponad stu procentowy wzrost w odniesieniu do 2014 r. wystąpił w sześciu miastach z terenu województwa łódzkiego, przy czym największe zmiany zanotowano w: Tuszynie, Sulejowie i Opocznie (wzrost odpowiednio o 253,8%, 209,6% oraz 201,1%). Jednocześnie, w ciągu 2018 r., w siedemnastu miastach zebrano mniejsze ilości zmieszanych odpadów komunalnych w odniesieniu do pierwszego badanego roku. Największe spadki odnotowano w Strykowie (spadek o 76,7%), Głownie (spadek o 60,7%) oraz Aleksandrowie Łódzkim (spadek o 39,0%).

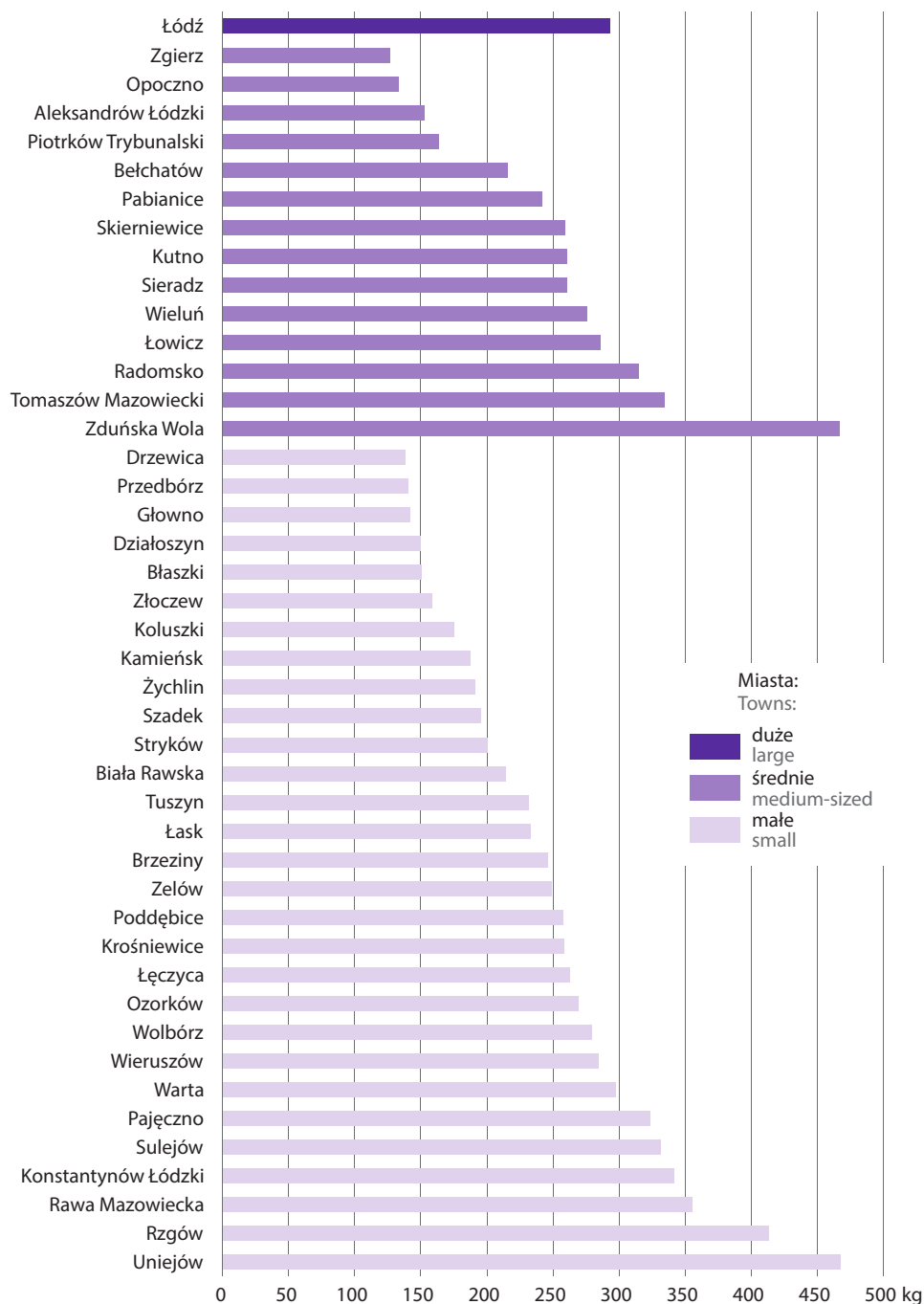
W przeliczeniu na 1 mieszkańca, w 2018 r. w jednostkach miejskich województwa łódzkiego zebrano 269,4 kg zmieszanych odpadów komunalnych, podczas gdy w 2014 r. było to 228,6 kg, zaś w 2017 r. – 247,8 kg. Porównując wartości wskaźnika dla poszczególnych miast, możemy zauważyć, że największe ilości zostały zebrane Uniejowie i Zduńskiej Woli (po 467 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca) oraz w Rzgowie (413 kg). W dwudziestu ośmiu jednostkach miejskich zanotowano wartości wskaźnika poniżej średniej dla miast, przy czym najniższe dotyczyły: Zgierza (127 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca), Opoczna (133 kg) oraz Drzewicy (138 kg).

Wśród zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w 2018 r. w miastach województwa łódzkiego 80,6% stanowiły odpady wytworzone w gospodarstwach domowych. W poszczególnych jednostkach miejskich wskaźnik ten wykazywał duże zróżnicowanie. Najwyższymi odsetkami charakteryzowały się: Kamieńsk, w którym 100% odpadów komunalnych zostało zebranych z gospodarstw domowych oraz Złoczew (99%). W trzech miastach ponad połowa zebranych odpadów komunalnych pochodziła od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład były podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. W 2018 r. w Strykowie tylko 28% ogółu odpadów komunalnych pochodziło z gospodarstw domowych (61% w 2014 r.), w Szadku odsetek ten wyniósł 48% (77% w 2014 r.), zaś w Rzgowie – 49% (38% w 2014 r.).

Poza odpadami komunalnymi, w 2018 r. na terenie miast województwa łódzkiego wytworzono 833,4 tys. t. innych odpadów, co stanowiło 8,4% odpadów innych niż komunalne, które zostały wytworzone i nagromadzone w całym województwie. Jednocześnie należy zauważyć, że 44,3% tego rodzaju odpadów nagromadzonych na terenie miast zostało w 2018 r. wytworzonych w Łodzi, 10,3% w Kutnie, zaś 8,5% w Radomsku. Jednocześnie w 20 miastach województwa nie odnotowano nagromadzenia odpadów innych niż komunalne.

Wytworzone odpady mogą być potraktowane jako potencjalny zasób, jeśli są przygotowane do ponownego użycia, poddawane recyklingowi lub innym metodom odzysku. W konsekwencji unieszkodliwienie odpadów może zostać uznane za niewłaściwe zarządzanie odpadami, wpisujące się w koncepcję nieefektywnej gospodarki.

Wykres 7. Zmieszane odpady komunalne^a (zebrane w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg w 2018 r.
 Chart 7. Mixed municipal waste^a (collected during the year) per capita in kg in 2018

^a Bez odpadów komunalnych zebranych selektywnie.
^a Excluding municipal waste collected separately.

W 2018 r., najwięcej, tj. 78,4% z odpadów wytworzonych w miastach województwa łódzkiego (z wyłączeniem komunalnych) zostało przekazanych innym odbiorcom (w 2014 r. – 74,6%). 10,4% z tych odpadów zostało poddane odzyskowi we własnym zakresie przez wytwórcę (w 2014 r. – 14,6%), natomiast 9,8% zostało unieszkodliwione, czyli poddane procesowi niebędącemu odzyskiem (w 2014 r. – 9,5%).

Tablica 7. Odpady w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
Table 7. Waste in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku Waste (excluding municipal wastes) generated during the year			Zmieszane odpady komunalne ^a (zebrane w ciągu roku) Mixed municipal waste ^a (collected during the year)	
		ogółem total	poddane odzyskowi ^b recovered ^b		w tys. ton in thousand tonnes	na 1 mieszkańca w kg per capita in kg
		w tys. ton in thousand tonnes		w % ogółem in % of total		
Ogółem Total	2014	1 114,9	162,6	14,6	363,1	228,6
	2018	833,4	87,0	10,4	416,9	269,4
Duże Large	2014	597,7	18,3	3,1	166,9	235,6
	2018	369,2	0,1	0,0	201,3	292,7
Średnie Medium-sized	2014	365,3	52,8	14,5	147,2	219,9
	2018	416,6	73,7	17,7	158,4	249,7
Małe Small	2014	151,9	91,5	60,2	49,0	232,9
	2018	47,6	13,2	27,7	57,2	253,5

a Bez odpadów komunalnych zebranych selektywnie.

b We własnym zakresie przez wytwórcę.

a Excluding municipal waste collected separately.

b By waste producer on its own.

Analiza ilości wytworzonych odpadów komunalnych w poszczególnych grupach wielkościowych miast wskazuje na największy udział Łodzi, w której w 2018 r. zebrano 48,3% odpadów wytworzonych na terenie miast województwa łódzkiego. W porównaniu z 2014 r., największe wzrosty ilości zmieszanych odpadów zanotowano w Łodzi (o 20,6%) oraz w grupie miast małych (wzrost o 16,8%). W miastach zaklasyfikowanych jako średnie, ilość wytworzonych odpadów komunalnych zwiększyła się o 6,3%. Natomiast wśród odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych, w pięcioletnim okresie badawczym, największy wzrost zanotowano w małych jednostkach miejskich – o 20,7% w odniesieniu do 2014 r. Łódź charakteryzowała się wzrostem na poziomie 14,0%, zaś w grupie miast średnich wzrost ten wyniósł 3,0%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej zmieszanych odpadów komunalnych ogółem, jak również pochodzących z gospodarstw domowych, w latach 2014-2018, zebrano w Łodzi (w 2018 r. odpowiednio 292,7 kg oraz 250,0 kg). Najmniejsze wartości tego wskaźnika odnotowano w grupie miast średnich (w 2018 r. odpowiednio 249,7 kg oraz 187,1 kg).

W ramach pozostałych odpadów wytworzonych na terenie miast województwa łódzkiego, porównaniu z 2014 r. zanotowany został spadek ich ilości o 25,2%. W przypadku Łodzi ilość tych odpadów zmniejszyła się o 38,2%, zaś w grupie miast małych procentowy spadek wyniósł aż 68,7%. Odmienną tendencją zaobserwowano w grupie miast średnich, dla których odnotowano wzrost ilości odpadów wytworzonych (z wyłączeniem komunalnych) o 14,0%.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

Według stanu w końcu 2018 r. długość rozdzielczej sieci wodociągowej na obszarze miast z terenu województwa łódzkiego wyniosła 4334,2 km, co stanowiło 18,8% długości sieci wojewódzkiej. W wyniku inwestycji w obszarze infrastruktury techniczno-sanitarnej, długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 0,4% w odniesieniu do 2017 r. oraz o 3,2% w porównaniu z 2014 r. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania wzrosła natomiast o 4613 sztuk, tj. 3,6% w porównaniu z 2014 r.

W 2018 r. najbardziej znaczący przyrost w długości sieci wodociągowej w odniesieniu do 2014 r., zaobserwowano w Uniejowie – wzrost o 88,9%. Jednocześnie w badanym okresie w trzech miastach z województwa łódzkiego odnotowano zmniejszenie długości sieci wodociągowej rozdzielczej: w Drzewicy – o 16,6%, w Krośniewicach – o 9,8% oraz w Zduńskiej Woli – o 8,9%.

Gęstość sieci wodociągowej na terenie miast województwa łódzkiego w 2018 r. wyniosła 374,3 km na 100 km² (w 2014 r. – 362,7 km, a w 2017 r. – 372,8 km). Najwyższymi wartościami wskaźnika w roku 2018 charakteryzowały się: Aleksandrów Łódzki – 691,8 km na 100 km² oraz Przedbórz – 651,3 km. Najmniejsze zagęszczenie sieci zanotowano w Szadku – 82,5 km na 100 km² oraz Wolborzu – 112,0 km na 100 km².

W 2018 r. w porównaniu z 2014 r. na obszarze miast z województwa łódzkiego odnotowano wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych o 1,1% (w 2018 r. do gospodarstw domowych znajdujących się na terenie jednostek miejskich dostarczono 55116,8 dam³ wody). Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca miast wyniosło 35,6 m³ (w 2014 r. – 34,3 m³, a w 2017 r. – 34,7 m³). W 2018 r. przeciętnie najwięcej wody zużywał mieszkaniec Uniejowa (73,0 m³), zaś najmniej mieszkaniec Zelowa (19,2 m³).

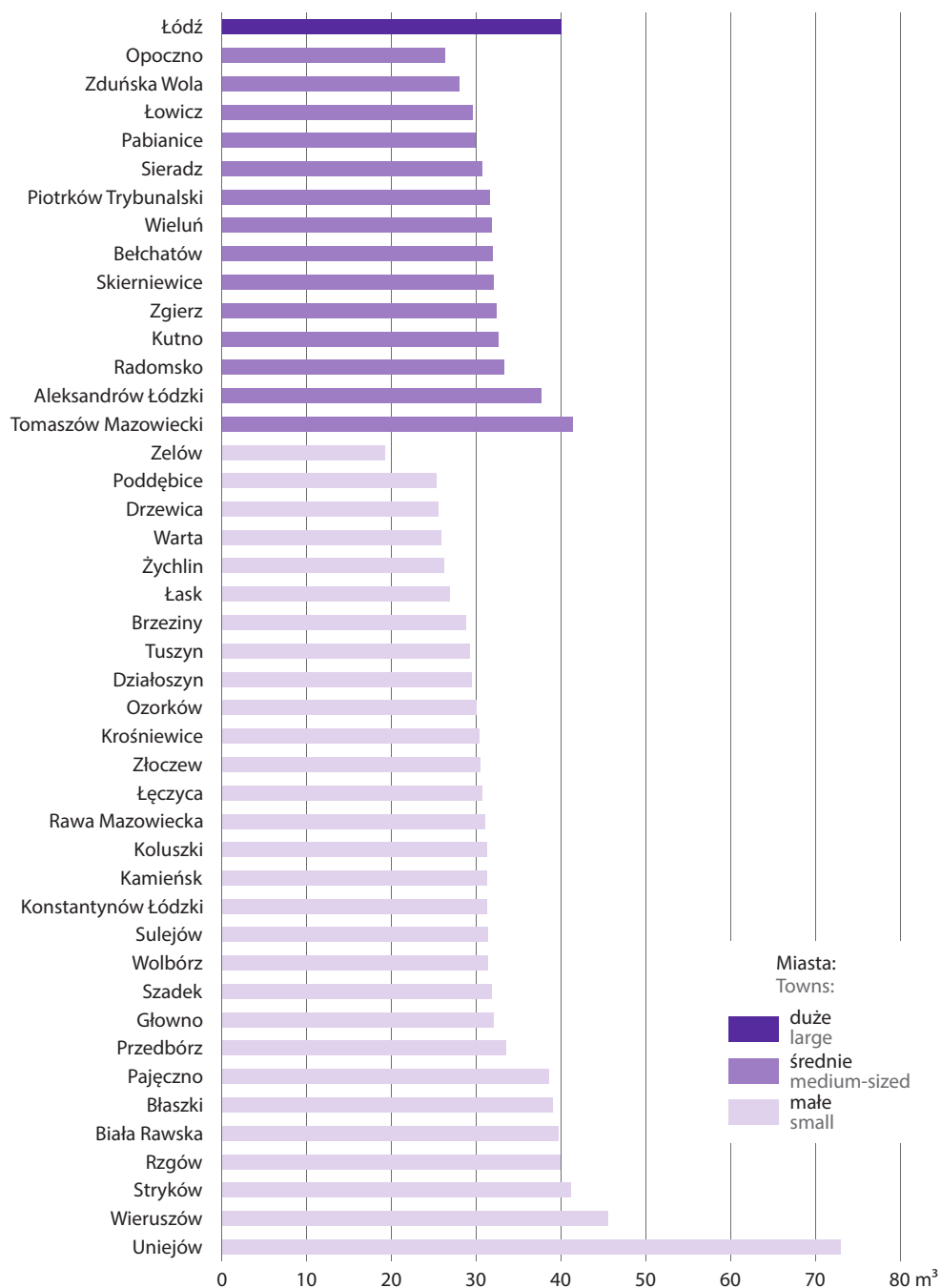
W okresie 2014-2018 długość czynnej sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z budynków i innych obiektów w miastach województwa łódzkiego wzrosła o 6,5%, osiągając w 2018 r. 3743,7 km. Długość sieci kanalizacyjnej znajdującej się na terenie jednostek miejskich stanowiła 53,4% długości systemu kanalizacyjnego działającego w całym województwie łódzkim. W 2018 r. liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania wyniosła 103,0 tys. szt. i była o 13,6% wyższa od zanotowanej w 2014 r. liczby odcinków przewodów kanalizacyjnych.

Analizując zmiany długości sieci w poszczególnych miastach, możemy zauważyć, że w porównaniu z 2014 r. największym przyrostem charakteryzował się Uniejów (wzrost o 95,8%). W czterech miastach zanotowano natomiast spadek długości czynnej sieci kanalizacyjnej: Działoszynie (spadek o 9,6%), Krośniewicach (o 4,3%), Zduńskiej Woli (o 4,3%) oraz Piotrkowie Trybunalskim (o 0,9%).

W 2018 r. wartość wskaźnika zagęszczenia sieci kanalizacyjnej na terenie miast województwa łódzkiego ukształtowała się na poziomie 323,3 km na 100 km² (wobec 303,5 km na 100 km² w 2014 r.). Najwyższym zagęszczeniem sieci kanalizacyjnej charakteryzowały się Błaszki (604,9 km na 100 km²), Poddębice (592,8 km na 100 km²) oraz Koluszki (549,5 km na 100 km²). Najniższe wartości wskaźnika gęstości sieci odprowadzającej ścieki odnotowano w Szadku (46,8 km na 100 km²) i Warcie (95,9 km na 100 km²).

W analizowanym okresie długość sieci gazowej rozdzielczej funkcjonującej na obszarze miast województwa łódzkiego zwiększyła się o 8,9% i według stanu na koniec 2018 r. wyniosła 2847,2 km. Największy przyrost odnotowano w Strykowie, gdzie długość sieci gazowej rozdzielczej wzrosła z 0,1 km w 2014 r. do 15,2 km w 2018 r. W latach 2014-2018 jedenaście miast z województwa nie posiadało w ogóle czynnej sieci rozdzielczej na swoim terenie. Z kolei liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania zwiększyła się w ciągu pięciu lat o 19,6% i w 2018 r. wyniosła 72629 sztuk.

Wykres 8. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m³ w 2018 r.
 Chart 8. Consumption of water from water supply systems in households per capita in m³ in 2018

W 2018 r. zużycie gazu z sieci rozdzielczej w miastach województwa łódzkiego wyniosło 1529,4 GWh w porównaniu z 2014 r. wzrosło o 13,9%. W przeliczeniu na 1 odbiorcę zużycie gazu z sieci ukształtowało się na poziomie 988,1 kWh (wobec 845,4 kWh w 2014 r.). Najwyższe zużycie gazu z sieci rozdzielczej w przeliczeniu na 1 odbiorcę odnotowano w Rzgowie (6138,2 kWh na 1 odbiorcę w 2018 r.), a najniższe w Uniejowie (2,5 kWh w 2018 r.).

Tablica 8. Infrastruktura komunalna w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 8. Municipal infrastructure in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Sieć rozdzielcza ^a na 100 km ² w km Distribution network ^a per 100 km ² in km			Zużycie ^b wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³ Consumption ^b of water from water supply systems in households per capita in m ³	Zużycie gazu na 1 mieszkańca w kWh Consumption of gas from gas supply system per capita in kWh
		sieć wodociągowa water supply system	sieć kanalizacyjna sewage system	sieć gazowa gas supply system		
Ogółem Total	2014	362,7	303,5	225,9	34,3	845,4
	2018	374,3	232,3	245,9	35,6	988,1
Duże Large	2014	448,6	381,9	387,1	38,1	1 021,8
	2018	463,4	391,6	403,7	40,0	1 129,1
Średnie Medium-sized	2014	380,8	335,4	217,6	31,7	714,9
	2018	391,7	368,1	240,8	32,4	884,1
Małe Small	2014	266,2	193,6	105,0	30,0	666,8
	2018	281,0	210,1	128,1	31,4	850,6

a Stan w dniu 31 grudnia.

b W ciągu roku.

a As of 31st December.

b During the year.

Na podstawie wielkości wskaźników dla poszczególnych grup wielkościowych miast, możemy zauważyć, że w przeliczeniu na 100 km², pod względem długości sieci rozdzielczej we wszystkich kategoriach dominuje Łódź. W badanych pięciu latach, dla wszystkich rodzajów sieci odnotowano wzrost zagęszczenia – w przypadku wodociągów do 463,4 km na 100 km², w przypadku kanalizacji – do 391,6 km na 100 km², zaś dla sieci gazowej – do 403,7 km na 100 km². Pomimo wzrostu wartości wskaźników, najmniejsze zagęszczenie funkcjonujących sieci odnotowano natomiast w grupie małych miast.

Rozwój infrastruktury komunalnej przyczynił się również do zwiększenia liczby ludności korzystającej z wymienionych sieci. W 2018 r. 95,2% mieszkańców miast z terenu województwa łódzkiego korzystało z sieci wodociągowej. Udział mieszkańców mających dostęp do wodociągu zwiększył się o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2014 r. W dwóch miastach, tj. Koluśkach i Działoszynie 100% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej. Natomiast najmniejszy udział dotyczył Zelowa (71,8%).

Z sieci kanalizacyjnej w 2018 r. korzystało 87,1% ludności zamieszkałej w miastach województwa łódzkiego. Odsetek ten był wyższy o 0,7 p. proc. od wartości zanotowanej w 2014 r. Najwyższym udziałem ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej charakteryzował się Działoszyn – 97,1%, zaś najmniejszym Tuszyn – 46,7%.

Odsetek korzystających z rozdzielczej sieci gazowej na terenie miast województwa łódzkiego zmniejszył się z 60,2% w 2014 r. do 59,9% w 2018 r. Największy udział ludności korzystającej z sieci gazowej w 2018 r. zanotowano w: Łodzi 81,2% oraz w Bełchatowie (80,3%), natomiast najmniejszy w Drzewicy i Brzezinach – po 0,1%.

Tablica 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 9. Population using water supply, sewage and gas supply system in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Ludność korzystająca ^a z instalacji w % ogółu ludności ^b Population using ^a system in % of total population ^b		
		sieć wodociągowa water supply system	sieć kanalizacyjna sewage system	sieć gazowa gas supply system
Ogółem Total	2014	95,1	85,9	60,2
	2018	95,2	87,1	59,9
Duże Large	2014	94,8	87,1	82,5
	2018	94,9	87,6	81,2
Średnie Medium-sized	2014	95,3	86,7	48,4
	2018	95,5	88,8	50,0
Małe Small	2014	95,1	79,2	23,3
	2018	95,4	80,5	22,7

a Dane szacunkowe.

b Na podstawie bilansów.

a Estimated data.

b Based on balances.

Analiza danych w poszczególnych grupach wielkościowych miast wskazuje, iż w przypadku sieci wodociągowej, liczba ludności korzystającej z instalacji w miastach o różnej wielkości była zbliżona do wartości średniej dla wszystkich miast, tj. 95,2% w 2018. Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był najniższy w grupie miast małych, gdzie wyniósł 80,5% w 2018 r. Największe zróżnicowanie odnotowano natomiast w przypadku korzystających z sieci gazowej. W ostatnim roku analizy 81,2% mieszkańców Łodzi korzystało z gazu sieciowego i udział ten był niższy o 1,3 p. proc. w porównaniu z 2014 r. W grupie miast małych udział korzystających z sieci gazowej obniżył się o 0,6 p. proc. w ciągu pięciu lat, do 22,7% w 2018 r.

2.2. Tworzenie miejsc pracy

2.2. Creation of jobs

Podmioty gospodarki narodowej¹

Entities of the national economy¹

W końcu grudnia 2018 r. w rejestrze REGON w miastach województwa łódzkiego zarejestrowanych było 180,2 tys. podmiotów gospodarczych (co stanowiło 72,8% wszystkich podmiotów w województwie łódzkim), czyli o 0,8% więcej niż w 2014 r., ale o 0,5% mniej niż rok wcześniej. Ponad połowa podmiotów (51,4%) to jednostki zarejestrowane w Łodzi. Podmioty z Piotrkowa Trybunalskiego stanowiły 4,2% ogółu podmiotów we wszystkich miastach województwa łódzkiego, z Pabianic – 3,9%, ze Zgierza – 3,2%. Najniższy udział (0,1%) dotyczył Szadku, Błaszek, Kamieńska oraz Wolborza.

W porównaniu z 2014 r. najwyższy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów nastąpił w Kamieńsku (o 15,7%), Konstantynowie Łódzkim (o 12,7%), Rzgowie (o 10,3%), Uniejowie (o 9,2%), Aleksandrowie Łódzkim (o 8,8%), Wolborzu (o 8,8%) oraz Złoczewie (o 8,2%), natomiast najgłębszy spadek liczby podmiotów w rejestrze wystąpił m.in. w Drzewicy (o 4,7%), Poddębicach (o 4,1%), Wieruszowie (o 4,0%) oraz Łowiczu (o 3,7%).

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego na 1000 ludności przypadało 117 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. W dziesięciu miastach wartości tego wskaźnika były wyższe od średniej dla wszystkich miast w województwie. Sytuacja ta miała miejsce w Rzgowie (224 podmioty na 1000 ludności), Uniejowie (139), Tuszynie (138), Łodzi (135), Wieluniu (129), Rawie Mazowieckiej (126), Wieruszowie (126), Pajęcznie (125), Poddębicach (122), a także Konstantynowie Łódzkim (119). Najniższe wskaźniki zanotowano w Żychlinie (73), Ozorkowie (74), Krośniewicach (74), Zelowie (78) i Drzewicy (79).

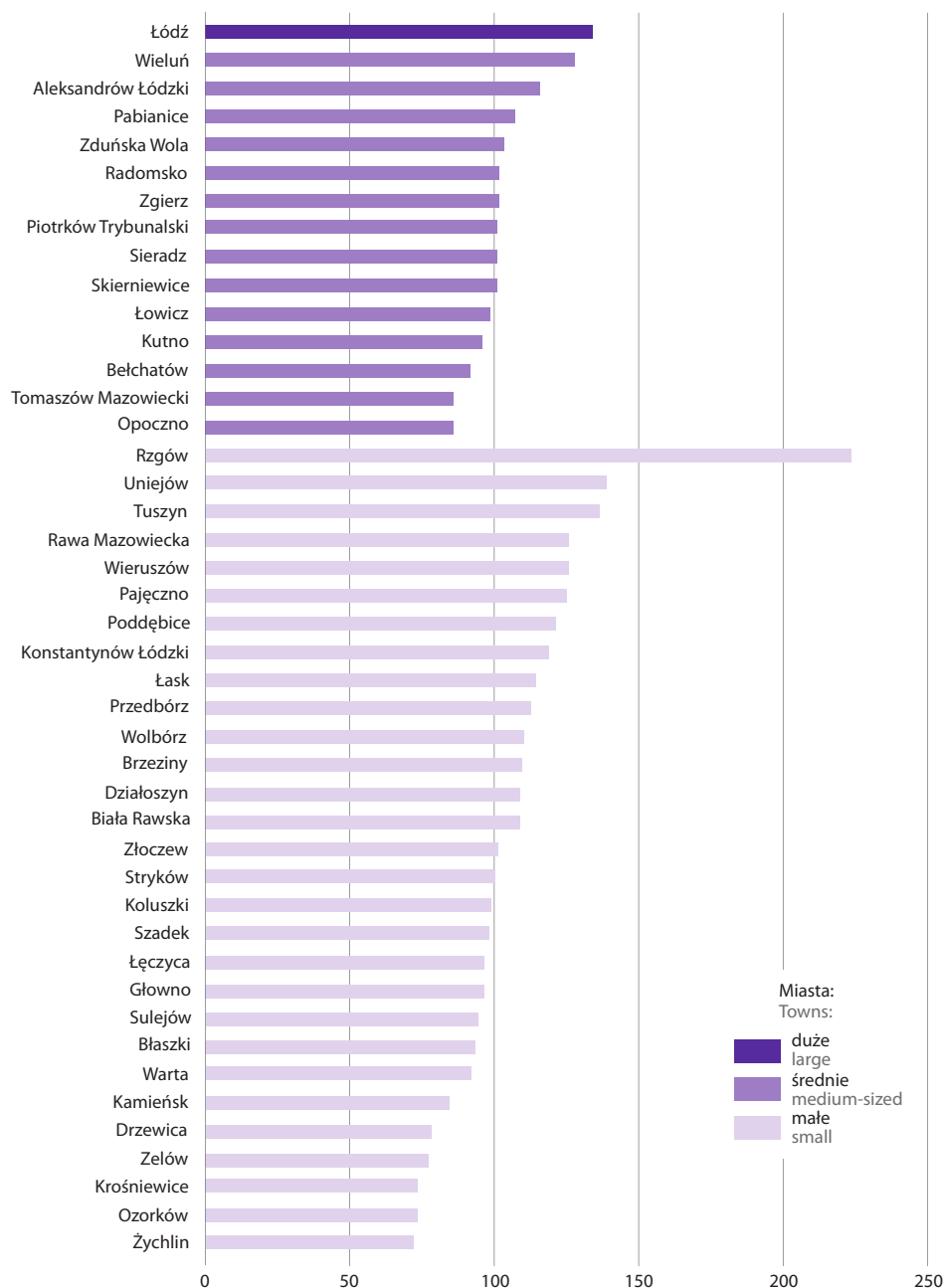
W latach 2014-2018 największy wzrost wskaźnika natężenia podmiotów na 1000 ludności miał miejsce w Rzgowie (wzrost o 20 podmiotów), Uniejowie (o 15), Kamieńsku (o 14) oraz Konstantynowie Łódzkim (o 12). Spadek wartości tego wskaźnika dotyczył pięciu miast: Wieruszowa (o 4 podmioty), Skierniewic (o 2), Łowicza (o 1), Drzewicy (o 1) i Rawy Mazowieckiej (o 1).

¹ W podziale według sekcji PKD oraz sektorów własności dane nie uwzględniają podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności lub sektorze własności nie występuje w rejestrze REGON.

¹ In the division by sections of the NACE Rev. 2 as well as ownership sectors data exclude entities for which the information about principal activity or ownership sector does not occur in the REGON register.

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON^a na 1000 ludności w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 9. Entities of the national economy registered in the REGON register^a per 1000 population in 2018 As of 31st December

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Rozpatrując natężenie podmiotów w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym, można zauważyć, że na przestrzeni badanych lat wskaźnik ten systematycznie wzrastał. W 2018 r. na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadało 200 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, wobec 182 w 2014 r. oraz 197 w 2017 r. Najwyższe wartości wskaźnika dotyczyły Rzgowa (364 podmioty na 1000 ludności w wieku produkcyjnym), Łodzi (236), Uniejowa (230), Tuszyna (220), Wielunia (216), Rawy Mazowieckiej (215), Pajęczna (214), Wieruszowa (210), Konstancyna Łódzkiego (202) oraz Poddębic (202). Najniższymi wskaźnikami natężenia charakteryzowały się natomiast: Krośnice (122), Żychlin (123) i Ozorków (124). W ciągu ostatnich pięciu lat we wszystkich miastach w województwie łódzkim odnotowano wzrost liczby podmiotów w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. Do miast, w których odnotowano największy wzrost należą: Rzgów (o 42 podmioty), Wolbórz (o 30), Konstancynów Łódzki (o 30) i Uniejów (o 27).

Pod względem formy własności zdecydowana większość podmiotów (174,9 tys.) działała w sektorze prywatnym. Ich udział w ogólnej liczbie podmiotów na przestrzeni wszystkich badanych lat utrzymywał się na zbliżonym poziomie – około 97%. Miasta charakteryzujące się największymi udziałami przedsiębiorstw działających w sektorze prywatnym to: Bełchatów (97,8%) i Zgierz (97,8%), najmniejszymi – Łęczycza (92,8%) oraz Błaszki (93,0%).

W końcu 2018 r. sektor publiczny obejmował 4,5 tys. podmiotów, tj. o 4,2% mniej niż w końcu 2014 r., a w stosunku do 2017 r. o 0,8%. Największy odsetek jednostek działających w sektorze publicznym odnotowano w Łęczycy (7,2%), Kamieńsku (6,4%), Białej Rawskiej (6,3%), Drzewicy (6,3%) oraz Wolborzu (6,2%), zaś najmniejszy w Rzgowie (1,4%), Łodzi (1,9%) i Bełchatowie (1,9%).

Z punktu widzenia rodzaju prowadzonej działalności w końcu 2018 r. najczęściej podmiotów skupiała grupa sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi” – 42,1% ogółu jednostek (38,9% w 2014 r. i 41,2% w 2017 r.). Drugą pod względem wielkości była grupa sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” – 37,2% ogółu podmiotów w 2018 r., 39,7% w 2014 r. oraz 37,9% w 2017 r. Odsetek jednostek w grupie „Przemysł i budownictwo” wyniósł 20,1% w 2018 r., 20,3% w 2017 r. i 20,8% w 2014 r. Sekcja „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” w każdym z obserwowanych lat skupiała 0,6% ogółu podmiotów.

Miastami o największym udziale podmiotów należących do grupy sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi” były: Łęczycza (45,6% ogółu podmiotów w tym mieście), Sieradz (45,4%), Bełchatów (45,1%), Łódź (45,0%), a najmniejszy odsetek wystąpił w Rzgowie (26,5%), Działoszynie (29,7%) oraz Tuszynie (30,2%). Najwyższy odsetek firm skupionych w grupie sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” miał miejsce w Rzgowie – 48,8%. W Uniejowie udział ten wyniósł 45,9%, Białej Rawskiej – 45,6%, a w Przedborzu – 45,3%. Najniższy odsetek wystąpił w Warcie – 31,2%. Udział jednostek prowadzących działalność w „Przemysle i budownictwie” mieścił się w przedziale od 29,4% do 14,5%. Najwyższymi wartościami tego odsetka charakteryzowały się: Złoczew (29,4%), Aleksandrów Łódzki (29,0%) i Żelów (28,9%), zaś najniższymi – Łęczycza (14,5%), Opoczno (15,1%) oraz Kutno (16,4%).

Ze względu na podstawową formę prawną najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (130,4 tys.) – 72,4% wszystkich podmiotów w miastach województwa łódzkiego. W porównaniu z 2014 r. ich liczba zmniejszyła się o 0,9 tys. (spadek o 0,7%), natomiast w stosunku do 2017 r. zwiększyła się o 2,0 tys. jednostek (wzrost o 1,5%).

Miastami charakteryzującymi się najwyższym udziałem osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów zarejestrowanych ogółem były: Koluszki (82,5%), Przedbórz (81,2%) oraz Działoszyn (81,1%). Natomiast najniższy odsetek wystąpił w Rzgowie (57,1%), Łęczycy (69,1%), i Łodzi (69,4%). Na przestrzeni ostatnich pięciu lat jedynie w dziewięciu miastach miał miejsce wzrost tego odsetka, tj. w Złoczewie (o 3,0 p. proc.), Kamieńsku (o 2,4 p. proc.), Sieradzu (o 2,1 p. proc.), Szadku (o 1,7 p. proc.), Zduńskiej Woli (o 0,8 p. proc.), Warcie (o 0,8 p. proc.), Łasku (o 0,8 p. proc.), Skierniewicach (o 0,6 p. proc.), a także Przedborzu (0,6 p. proc.).

Na 1000 ludności w miastach województwa łódzkiego przypadało 85 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, tj. o 2 osoby więcej w stosunku zarówno do 2014 r. jak i 2017 r. Najwyższą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się: Rzgów (128 osób na 1000 ludności), Uniejów (113), Tuszyń (102), Pajęczno (100) i Rawa Mazowiecka (97). Najniższe jego wartości odnotowano w Krośniewicach (54), Żychlinie (56) oraz Ozorkowie (58).

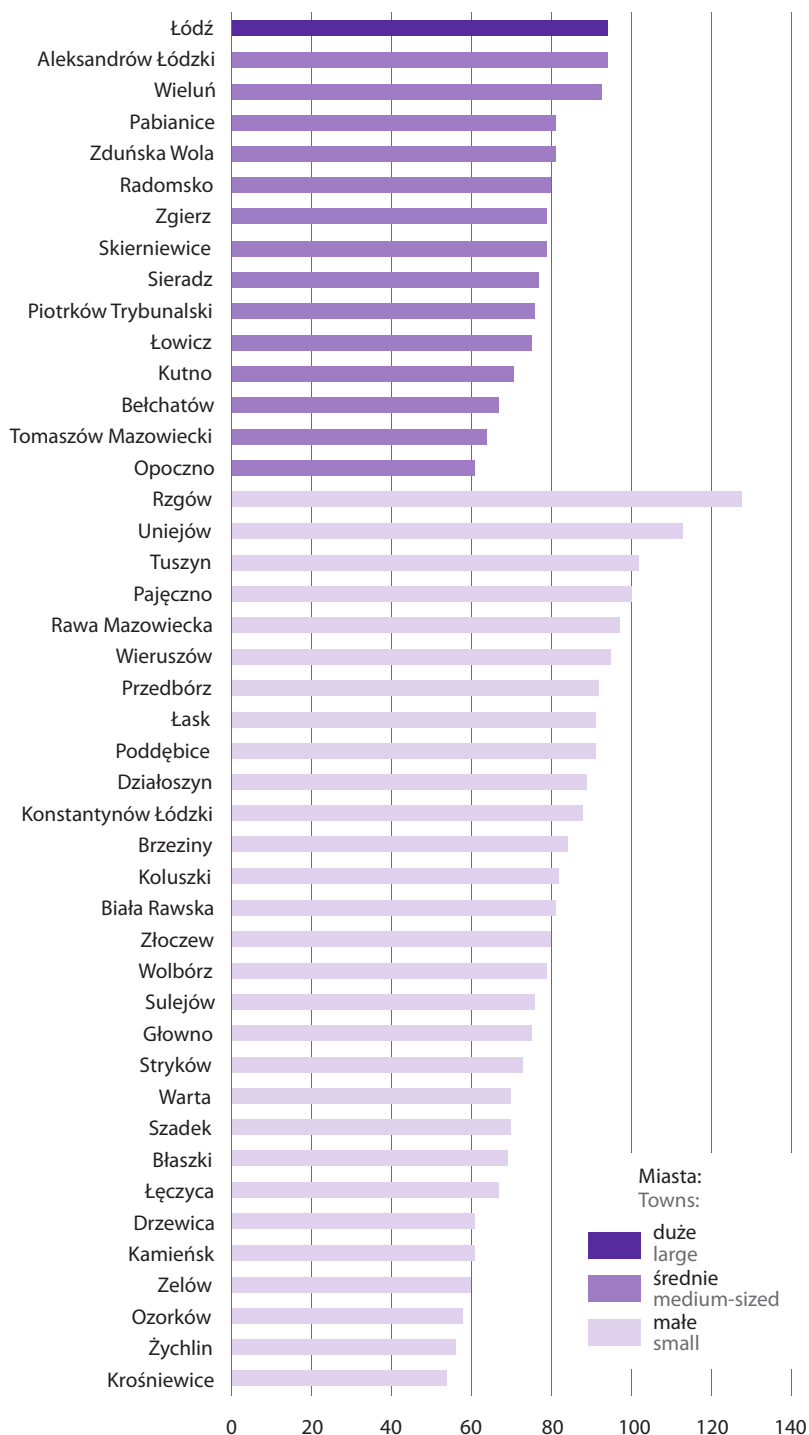
W latach 2014-2018 największy wzrost natężenia osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności nastąpił w Kamieńsku (o 12 osób), Złoczewie (o 9) oraz Szadku (o 8). Do spadku wartości tego wskaźnika doszło w ośmiu miastach: Wieruszowie (o 4 osoby), Poddębicach (o 3), Drzewicy (o 2), Rawie Mazowieckiej (o 2), Bełchatowie (o 1), Kutnie (o 1), Łowiczu (o 1) i Skierniewicach (o 1).

Wskaźnik informujący o liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym, na przestrzeni badanego okresu, systematycznie wzrastał. W 2014 r. przyjął wartość 134, w 2017 r. – 140, by w ostatnim z badanych lat ukształtować się na poziomie 145. Najwięcej osób fizycznych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadało w Rzgowie (208), Uniejowie (186) i Pajęcznie (170). Najniższym natężeniem osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą charakteryzowały się Krośniewice (89), Żychlin (94), Kamieńsk (96) oraz Ozorków (97).

Na przestrzeni badanych lat zaobserwowano wzrost wskaźnika liczby osób fizycznych na 1000 osób w wieku produkcyjnym we wszystkich z miast, z czego największy miał miejsce w Kamieńsku (wzrost o 20), Wolborzu (o 19), Konstantynowie Łódzkim (o 19), Złoczewie (o 19) oraz Tuszynie (o 16).

Wykres 10. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą^a na 1000 ludności w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Natural persons conducting economic activity^a per 1000 population in 2018 As of 31st December

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W końcu grudnia 2018 r. łącznie we wszystkich miastach województwa łódzkiego działalność gospodarczą prowadziło 49,7 tys. osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (w 2014 r. – 47,4 tys., w 2017 r. – 52,6 tys.). Kategoria ta stanowiła 27,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów, tj. o 1,1 p. proc. więcej niż pięć lat wcześniej.

Na 1000 ludności zamieszkującej miasta województwa łódzkiego działalność prowadziły 32 osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (o 2 podmioty więcej niż w 2014 r.). Zdecydowanie największa wartość tego wskaźnika dotyczyła Rzgowa (96). W Łodzi przyjął on wartość – 41, w Tuszynie i Wieluniu – po 36. Najniższym natężeniem cechowały się: Ozorków (16), Żychlin (17), Koluszki (17) oraz Drzewica (17).

W latach 2014-2018 największy wzrost natężenia osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej w odniesieniu do 1000 ludności miał miejsce w Rzgowie (o 16 podmiotów), Uniejowie (o 7), Konstancynie Łódzkiej (o 5), Wolborzu (o 4), a także Łodzi (o 4). Spadek wartości tego wskaźnika odnotowano w pięciu miastach: Sieradzu (o 2 podmioty), Żłoczewie (o 1), Skierniewicach (o 1), Warcie (o 1) i Wieruszowie (o 1).

Na 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 55 osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (o 7 podmiotów więcej w stosunku do 2014 r.). W przypadku Rzgowa wskaźnik ten ukształtował się na poziomie – 156, Łodzi – 72, Wielunia – 60, Tuszyna – 57, Wolborza – 56. Wśród miast o najniższym natężeniu znalazły się: Ozorków (27), Żychlin (29), Koluszki (29), Drzewica (29) oraz Sulejów (29).

W latach 2014-2018 największy wzrost natężenia podmiotów prowadzących działalność jako osoby prawne lub jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej nastąpił w Rzgowie (o 29 podmiotów), Uniejowie (o 13), Wolborzu (o 11), Konstancynie Łódzkiej (o 10), Łodzi (o 10). Spadek tego wskaźnika zanotowano jedynie w Sieradzu i Żłoczewie (w obydwu miastach o 1 podmiot).

W strukturze podmiotów według szczególnej formy prawnej znaczącą pozycję zajmują spółki handlowe – 18,2 tys. (36,6% osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, a także 10,1% ogółu podmiotów).

Miastami o największym udziale spółek handlowych w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów były: Rzgów (27,7%) oraz Łódź (13,3%). Najmniejszy ich udział odnotowano w Działoszynie (2,9%), Przedborzu (3,2%), a także Żelowie (3,7%).

Na przestrzeni badanego okresu we wszystkich miastach województwa łódzkiego odsetek spółek handlowych w ogólnej liczbie podmiotów zwiększył się o 1,1 p. proc. Wśród poszczególnych miast największy wzrost tego udziału odnotowano w Rzgowie (o 4,5 p. proc.), Uniejowie (o 4,2 p. proc.), Konstancynie Łódzkiej (o 2,7 p. proc.), Radomsku (o 1,9 p. proc.), zaś największy spadek w Sieradzu (o 1,0 p. proc.), Łasku (0,7 p. proc.), Skierniewicach (o 0,6 p. proc.) i Łęczycy (o 0,5 p. proc.).

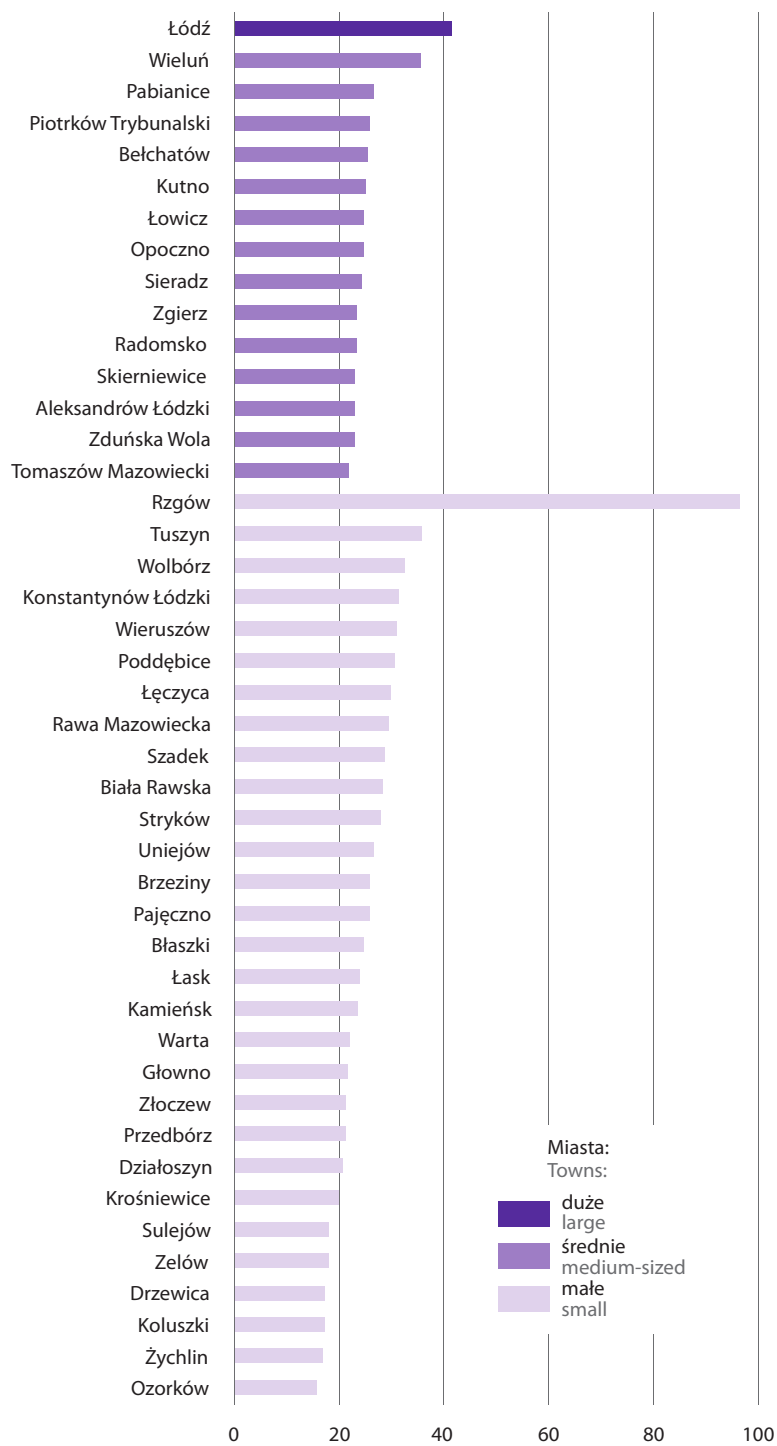
Drugą istotną kategorię, pod względem szczególnej formy prawnej podmiotów gospodarczych, stanowiły spółki cywilne. Ich liczba na przestrzeni obserwowanych lat utrzymywała się na zbliżonym poziomie 14,1 tys. – 14,3 tys. jednostek, a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów utrzymał się na poziomie – 7,9%.

W końcu 2018 r. największym odsetkiem spółek cywilnych charakteryzowały się: Wieluń (10,1% ogółu podmiotów), Bełchatów (10,1%), Szadek (9,5%), Tuszyn (9,5%), Rzgów (9,2%) i Wieruszów (9,0%). Najmniejszy udział tej formy prowadzenia działalności wystąpił w Drzewicy (3,0%), Przedborzu (3,7%), Wolborzu (3,8%) oraz Uniejowie (3,8%).

Wykres 11. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej^a na 1000 ludności w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 11. Legal persons and organizational entities without legal personality^a per 1000 population in 2018 As of 31st December

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W miastach województwa łódzkiego w końcu 2018 r. działały 432 spółdzielnie i w stosunku do 2014 r. ich liczba spadła aż o 36,8%. Najwyższy udział podmiotów prowadzących działalność w formie spółdzielni w ogólnej liczbie jednostek dotyczył Błaszek (1,5%), Białej Rawskiej (1,1%) oraz Szadku (1,1%). Odsetek spółdzielni na poziomie 0,1% odnotowano w Aleksandrowie Łódzkim, Zduńskiej Woli, Pabianicach, Rzgowie i Konstancynie Łódzkim.

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego zarejestrowano 14,8 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 4,9% mniej niż w 2014 r., ale o 1,7% więcej niż w roku poprzednim). Stanowiły one 8,2% wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

Spośród ogółu nowo powstałych jednostek 51,8% (7,7 tys.) zarejestrowano w Łodzi. W Pabianicach oraz Piotrkowie Trybunalskim zarejestrowano po 0,6 tys. podmiotów, czyli odpowiednio 4,1% ogółu nowych podmiotów oraz 4,0%. Najmniej nowych podmiotów zarejestrowano w Szadku – 17, Błaszczach – 19 oraz Kamieńsku – 22, co w przypadku każdego z tych miast stanowiło 0,1% ogółu nowo powstałych jednostek.

W 2018 r. na 10 tys. ludności miejskiej województwa łódzkiego przypadało 96 nowych podmiotów, tj. o 2 podmioty mniej niż w 2014 r. oraz o 2 podmioty więcej niż w 2017 r. Najwyższe wartości wskaźnika dotyczyły Rzgowa (204 podmioty) oraz Wolborza (133). Wartość wyższą od średniej we wszystkich miastach w województwie odnotowano również w Sulejowie (113), Łodzi (112), Uniejowie (110), Brzezinach (105), Działoszynie (103), Aleksandrowie Łódzkim (102), Konstancynie Łódzkim (102), Złoczewie (101), Tuszynie (99), Łasku (98), Warcie (98), a także Wieruszowie (97). W Pajęcznie i Zduńskiej Woli wskaźnik ten zrównał się z wartością średnią dla wszystkich miast. Najniższym wskaźnikiem natężenia charakteryzowały się Żychlin (56), Ozorków (63) oraz Opoczno (64).

W latach 2014–2018 największy przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności nastąpił w Rzgowie (o 93 podmioty), Wolborzu (o 49), Szadku (o 39), Warcie (o 32), Złoczewie (o 24), Tuszynie (o 23), Sulejowie (o 19) i Uniejowie (o 19). Największy spadek wartości tego wskaźnika odnotowano w Poddębicach (o 22), Sieradzu (o 21), Łowiczu (o 19), Głownie (o 18), Kutnie (o 15), Żychlinie (o 13), Skierniewicach (o 13), Opocznie (o 12) oraz Zelowie (o 12).

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, najwięcej nowych podmiotów podjęło działalność w ramach grupy sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi” – 6,2 tys. podmiotów (więcej o 2,1% wobec 2014 r. oraz o 2,8% niż w 2017 r.). Stanowiły one 41,9% wszystkich jednostek nowo powstałych (więcej o 2,9 p. proc. w stosunku do 2014 r. oraz 0,5 p. proc. w odniesieniu do 2017 r.). Największym odsetkiem nowo powstałych podmiotów w tej grupie charakteryzowały się: Błaszki (52,6% ogółu nowo powstałych podmiotów w tym mieście), Krośnice (51,7%), Przedbórz (51,7%), Łęczyca (50,0%), najmniejszym – Rzgów (20,3%) oraz Zelów (24,5%).

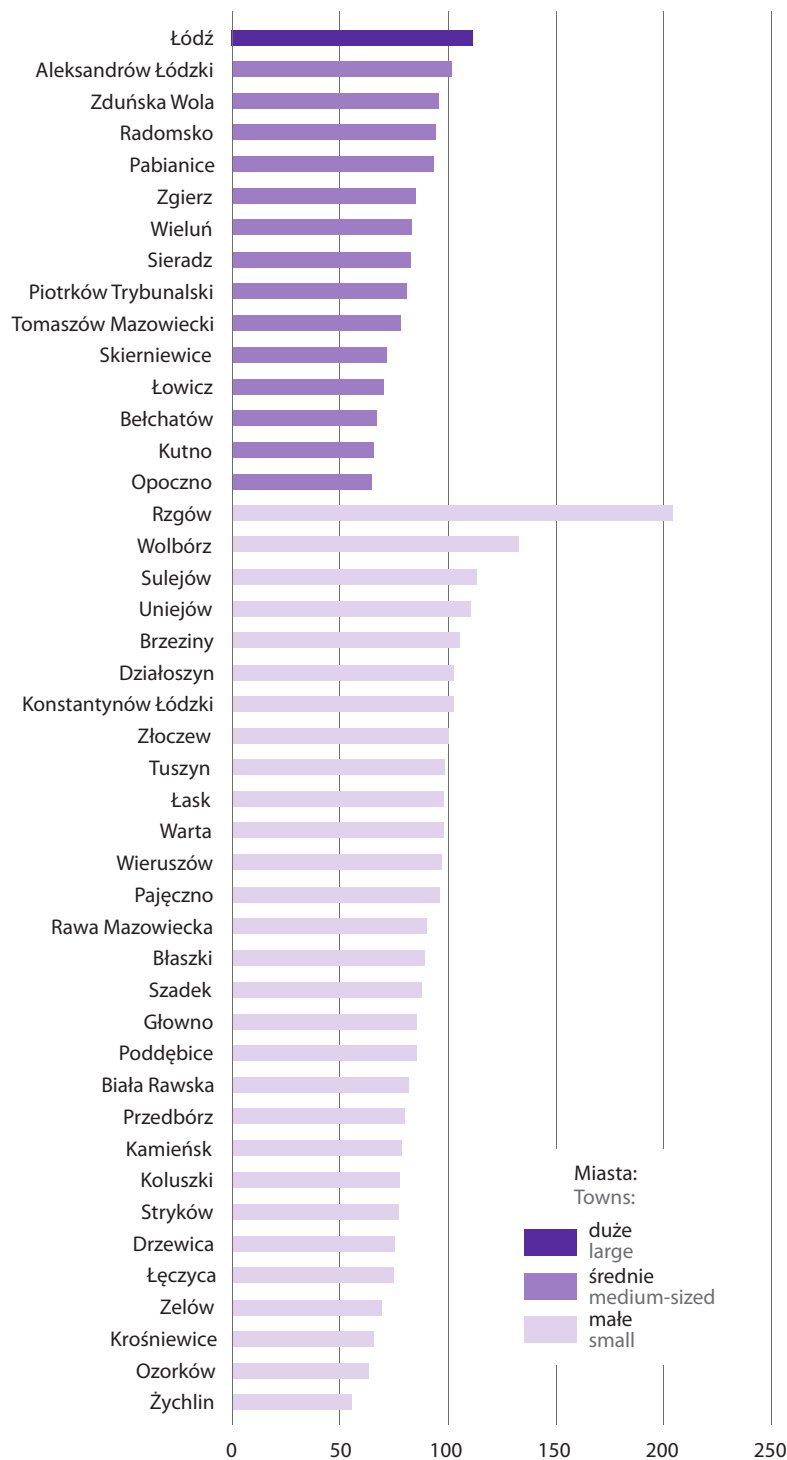
W grupie sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” powstało 5,4 tys. podmiotów (mniej o 15,9% w stosunku do 2014 r. oraz o 0,5% wobec 2017 r.). Na przestrzeni badanych lat udział tej grupy w ogólnej liczbie nowo powstałych podmiotów systematycznie malał – z 41,3% w 2014 r., 37,2% w 2017 r., aż po 36,6% w 2018 r. Najwyższy udział nowo powstałych podmiotów w tej grupie dotyczył Rzgowa (59,4% ogółu nowo powstałych podmiotów w tym mieście), Uniejowa (51,5%), Kamieńska (50,0%), zaś najniższy – Złoczewa (23,5%), Błaszek (26,3%), Brzezina (27,3%) i Przedbórz (27,6%).

W „Przemysle i budownictwie” rozpoczęło działalność 3,1 tys. podmiotów (więcej o 3,9% i 2,9% wobec 2014 r. oraz 2017 r.). Ich udział wśród nowo powstałych jednostek wyniósł 20,9%, czyli więcej o 1,8 p. proc. w stosunku do 2014 r. oraz o 0,3 p. proc. w stosunku do 2017 r. W ramach tej grupy sekcji najwyższy odsetek nowo powstałych podmiotów odnotowano w Złoczewie (44,1% ogółu nowo powstałych podmiotów w tym mieście), Zelowie (41,5%), Zduńskiej Woli (37,8%), najniższy w Wolborzu (9,7%), Uniejowie (12,1%) oraz Krośnicach (13,8%).

Sekcja „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” na przestrzeni analizowanego okresu skupiała w granicach 0,4%–0,5% wszystkich nowo powstałych podmiotów.

Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON^a na 10 tys. ludności w 2018 r.

Chart 12. National economy entities newly registered in the REGON register^a per 10 thousand population in 2018

a W ciągu roku. Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a During the year. Excluding persons tending private farms in agriculture.

Tablica 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miastTable 10. Entities of the national economy registered in the REGON^a register in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Podmioty zarejestrowane ^b	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej ^b	Podmioty nowo zarejestrowane ^c
		Entities registered ^b	Natural persons conducting economic activity ^b	Legal persons and organizational entities without legal personality ^b	Entities newly registered ^c
		na 1000 ludności per 1000 population			na 10 tys. ludności per 10 thousand population
Ogółem Total	2014	113	83	30	98
	2018	117	85	32	96
Duże Large	2014	130	92	38	115
	2018	135	94	41	112
Średnie Medium-sized	2014	97	74	23	84
	2018	101	76	25	81
Małe Small	2014	106	81	25	88
	2018	106	81	26	89

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

b Stan w dniu 31 grudnia.

c W ciągu roku.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

b As of 31st December.

c During the year.

W latach 2014-2018 w miastach województwa łódzkiego liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą przypadająca na 1000 ludności wzrosła o 4 jednostki, do poziomu 117. W przypadku miast małych wskaźnik ten pozostał na tym samym poziomie (106 jednostek), w Łodzi zwiększył się o 5 jednostek i osiągnął wartość 135, natomiast w miastach średniej wielkości wzrósł z 97 do 101 jednostek.

W końcu 2018 r. na 1000 ludności przypadało 85 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, tj. o 2 podmioty więcej w stosunku do 2014 r. W Łodzi wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 94 (o 2 więcej niż w 2014 r.), w miastach średnich osiągnął wartość 76 (o 2 podmioty więcej niż przed pięć laty), zaś w miastach małych pozostał na niezmiennym poziomie – 81.

W przypadku wskaźnika określającego liczbę osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej w przeliczeniu na 1000 ludności, podobnie jak w poprzedniej kategorii podmiotów, na przestrzeni badanych lat nie odnotowano istotnych zmian: w ostatnim z badanych lat dla wszystkich miast w łódzkim osiągnął on wartość 32 (o 2 podmioty więcej niż w 2014 r.), w Łodzi wyniósł 41 (wzrost o 3 podmioty), w miastach średnich zwiększył się o 2 jednostki, zaś w miastach małych o 1 jednostkę i wyniósł odpowiednio 25 oraz 26.

W 2018 r. na 10 tys. ludności w miastach województwa łódzkiego działało 96 podmiotów nowo zarejestrowanych, tj. o 2 podmioty mniej niż na początku badanego okresu. Zarówno w Łodzi jak i w miastach średnich zanotowano spadek tego wskaźnika o 3 podmioty, do poziomu odpowiednio – 112 i 81. Jedynie w przypadku miast małych nastąpił minimalny wzrost natężenia nowo zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności – z 88 do 89.

Pracujący¹

Employed persons¹

Według stanu na koniec 2018 r. liczba pracujących w miastach województwa łódzkiego wyniosła 493,9 tys. osób (co stanowiło 80,1% pracujących w województwie), tj. o 7,0% więcej niż na koniec 2014 r. i o 1,9% więcej niż rok wcześniej.

W porównaniu z 2014 r. najwyższy wzrost liczby pracujących wystąpił w Strykowie (o 40,4%), Uniejowie (o 32,5%), Krośniewicach (o 21,6%) oraz Drzewicy (o 21,1%). Spadek liczby pracujących odnotowano w szesnastu miastach, przy czym najgłębszy ubytek dotyczył: Aleksandrowa Łódzkiego (o 24,3%), Wolborza (o 13,7%), Błaszek (o 10,6%), Pajęczna (o 9,3%) oraz Przedborza (o 9,2%). Porównując dwa ostatnie badane lata najwyższą dynamiką wzrostu charakteryzowały się: Krośniewice (wzrost o 13,6%), Złoczew (o 10,6%), Drzewica (o 10,4%) oraz Łask (o 8,3%), natomiast największy spadek liczby pracujących miał miejsce w: Warcie (o 13,3%), Białej Rawskiej (o 8,5%), Błaszczach (o 8,1%) oraz Poddębicach (o 7,7%).

Odsetek pracujących kobiet utrzymywał się na zbliżonym poziomie we wszystkich obserwowanych latach. W 2018 r. wyniósł 52,6%, w 2014 r. – 52,9%, natomiast w 2017 r. – 52,7%. W końcu 2018 r. największym odsetkiem pracujących kobiet w liczbie pracujących ogółem charakteryzowały się: Żelów (67,9%), Warta (67,6%), Biała Rawska (67,2%), Bełchatów (64,1%), Kamieńsk (63,9%), Tuszyn (63,8%) i Szadek (63,8%), a najniższym: Żychlin (39,1%), Krośniewice (42,7%) oraz Koluszki (44,3%). W ostatnich pięciu latach wystąpił znaczący wzrost udziału kobiet w ogólnej liczbie pracujących w Białej Rawskiej (o 10,6 p. proc.), Przedborzu (o 10,2 p. proc.), a także Sulejowie (8,4 p. proc.). W dziewiętnastu miastach nastąpił spadek tego odsetka, przy czym najgłębszy miał miejsce w Drzewicy (o 9,0 p. proc.) i Poddębicach (o 4,1 p. proc.).

W latach 2014-2018 wskaźnik prezentujący liczbę pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności zamieszkującej miasta województwa łódzkiego systematycznie wzrastał. W pierwszym z badanych lat wyniósł 292 osób na 1000 ludności, w 2017 r. – 312, by w 2018 r. osiągnąć poziom 320. W ostatnim z analizowanych lat, w jedenastu miastach odnotowano wartości tego wskaźnika wyższe od wartości średniej dla wszystkich miast w łódzkim i były to: Stryków (1443 pracujących na 1000 ludności), Rzgów (791), Wolbórz (543), Wieluń (435), Wieruszów (413), Kutno (390), Łódź (369), Opoczno (362), Piotrków Trybunalski (328), Rawa Mazowiecka (328) oraz Radomsko (322). Najniższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w Sulejowie (119), Aleksandrowie Łódzkim (158), Żelowie (164), Głownie (167) oraz Kamieńsku (168).

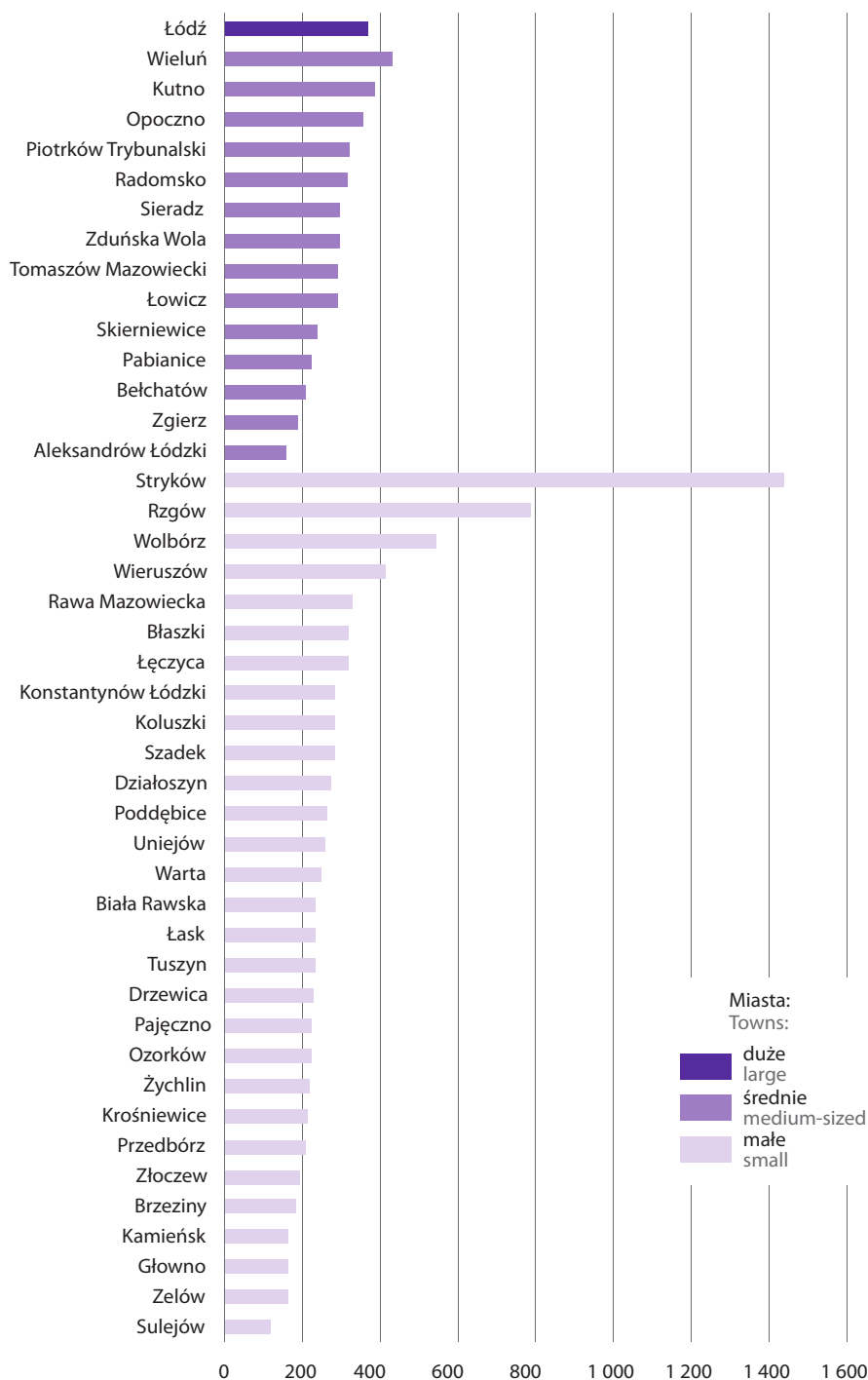
W okresie 2014-2018 największy wzrost wskaźnika natężenia pracujących na 1000 ludności ogółem miał miejsce w Strykowie (wzrost o 427 osób) i Rzgowie (o 120). Spadek wartości tego wskaźnika nastąpił w dziewięciu miastach: Wolborzu (o 80 osób), Aleksandrowie Łódzkim (o 55), Pajęcznie (o 23), Błaszczach (20), Przedborzu (o 13), Łasku (o 12), Złoczewie (o 7), Warcie (o 2) oraz Tuszynie (o 1).

¹ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

¹ By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture.

**Wykres 13. Pracujący^a na 1000 ludności w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 13. Employed persons^a per 1000 population in 2018
As of 31st December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture.

W końcu 2018 r. na 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 548 pracujących (w 2014 r. – 471, w 2017 r. – 527). Podobnie jak w przypadku wskaźnika charakteryzującego natężenie pracujących w odniesieniu do liczby ludności ogółem, jedenaście miast osiągnęło wartości wyższe od przeciętnej w miastach, tj. Stryków (2467 pracujących na 1000 osób w wieku produkcyjnym), Rzgów (1284), Wolbórz (930), Wieluń (731), Wieruszów (687), Kutno (669), Łódź (646), Opoczno (584), Piotrków Trybunalski (562), Rawa Mazowiecka (558) oraz Błaszki (552). Najmniej pracujących na 1000 osób w wieku produkcyjnym odnotowano w Sulejowie (193), Kamieńsku (264), Aleksandrowie Łódzkim (267), Zelowie (273) i Głownie (286).

W latach 2014-2018 największy wzrost wskaźnika natężenia pracujących w odniesieniu do 1000 osób w wieku produkcyjnym wystąpił w Strykowie (wzrost o 825 pracujących) oraz Rzgowie (o 226). Jedynie w pięciu miastach nastąpił spadek tego wskaźnika, a mianowicie w Aleksandrowie Łódzkim (o 76 pracujących), Wolborzu (o 58), Pajęcznie (o 15), Przedborzu (o 6) oraz Błaszczkach (o 4).

Najbardziej liczną grupę pracujących stanowili pracujący skupieni w grupie sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi” – 210,0 tys. osób. W 2018 r. ich udział w ogólnej liczbie pracujących w miastach wyniósł 42,5%, czyli mniej o 0,8 p. proc. w stosunku do 2014 r. oraz o 0,6 p. proc. niż w 2017 r. Pracujący w tej grupie sekcji stanowili 86,8% ogółu pracujących w analogicznej grupie sekcji w całym województwie łódzkim.

Pracujący w „Przemysle i budownictwie” (161,1 tys. osób) stanowili 32,6% ogółu pracujących w miastach województwa łódzkiego (72,4% pracujących w przemyśle i budownictwie w całym województwie łódzkim). W stosunku do 2014 r. ich udział zmalał o 0,3 p. proc., natomiast w odniesieniu do poprzedniego roku wzrósł o 0,2 p. proc.

Grupa sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” skupiała 122,1 tys. osób, którzy stanowili 24,7% ogółu pracujących w miastach województwa łódzkiego (82,0% pracujących w tej grupie sekcji w całym województwie). Ich odsetek zwiększył się o 1,1 p. proc. wobec 2014 r. oraz o 0,4 p. proc. w stosunku do 2017 r.

Odsetek pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” na przestrzeni wszystkich analizowanych lat oscylował w granicach 0,1%-0,2%.

Według stanu na koniec 2018 r. liczba pracujących w miastach województwa łódzkiego w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 320, tj. o 28 osób więcej w stosunku do 2014 r. Na przestrzeni badanych lat największy wzrost wartości tego wskaźnika (o 41 osób) odnotowano w Łodzi. W miastach małych wzrósł on o 20 osób, a w miastach średniej wielkości – o 19 osób.

Największym natężeniem pracujących na 1000 ludności zamieszkującej miasta charakteryzowała się grupa sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi”. W końcu 2018 r. ich liczba wyniosła 136, czyli o 10 więcej w stosunku do pierwszego z badanych lat. Pracujący w tej grupie sekcji dominowali przede wszystkim w Łodzi, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało 175 pracujących (wzrost o 16 osób). W miastach średniej wielkości wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 108, a w małych – 96, co daje wartości większe w stosunku do 2014 r. odpowiednio o 6 oraz o 2 osoby.

W końcu 2018 r. na 1000 ludności przypadało 104 pracujących w „Przemysle i budownictwie” (wzrost o 8 osób wobec 2014 r.). We wszystkich grupach miast miał miejsce wzrost tego wskaźnika na przestrzeni ostatnich pięciu lat, w miastach małych o 11 osób, w Łodzi o 10 osób, natomiast w miastach średniej wielkości o 6 osób.

**Tablica 11. Pracujący^a w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
Stan w dniu 31 grudnia**Table 11. Employed persons^a in towns of Łódzkie Voivodship by town size
As of 31st December

Miasta Towns	Lata Years	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number		
			przemysł i budownictwo industry and construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
Ogółem Total	2014	292	96	69	126
	2018	320	104	79	136
Duże Large	2014	328	86	82	159
	2018	369	96	98	175
Średnie Medium-sized	2014	263	105	56	102
	2018	282	111	62	108
Małe Small	2014	258	99	64	94
	2018	278	110	71	96

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

b Patrz uwagi ogólne.

a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture.

b See general notes.

Najniższym natężeniem pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców miast łódzkiego charakteryzowała się grupa sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” – 79 osób, tj. o 10 więcej niż w 2014 r. W przypadku Łodzi nastąpił wzrost tego wskaźnika o 16 osób, w miastach małych o 7 osób, zaś w miastach średniej wielkości – o 6 osób.

2.3. Jakość życia

2.3. Quality of life

Ruch naturalny i migracje

Vital statistics and migration

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego zawarto 7,1 tys. związków małżeńskich (w 2014 r. – 7,1 tys., a w 2017 r. – 7,2 tys.), co w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło 4,57 (w 2014 r. – 4,44, a w 2017 r. – 4,59). Najwyższy wskaźnik małżeństw zanotowano w Białej Rawskiej (6,89), Błaszczkach (6,57) i Warcie (6,43), a najniższy w Szadku (3,09), Głownie (3,41) oraz Przedborzu (3,61).

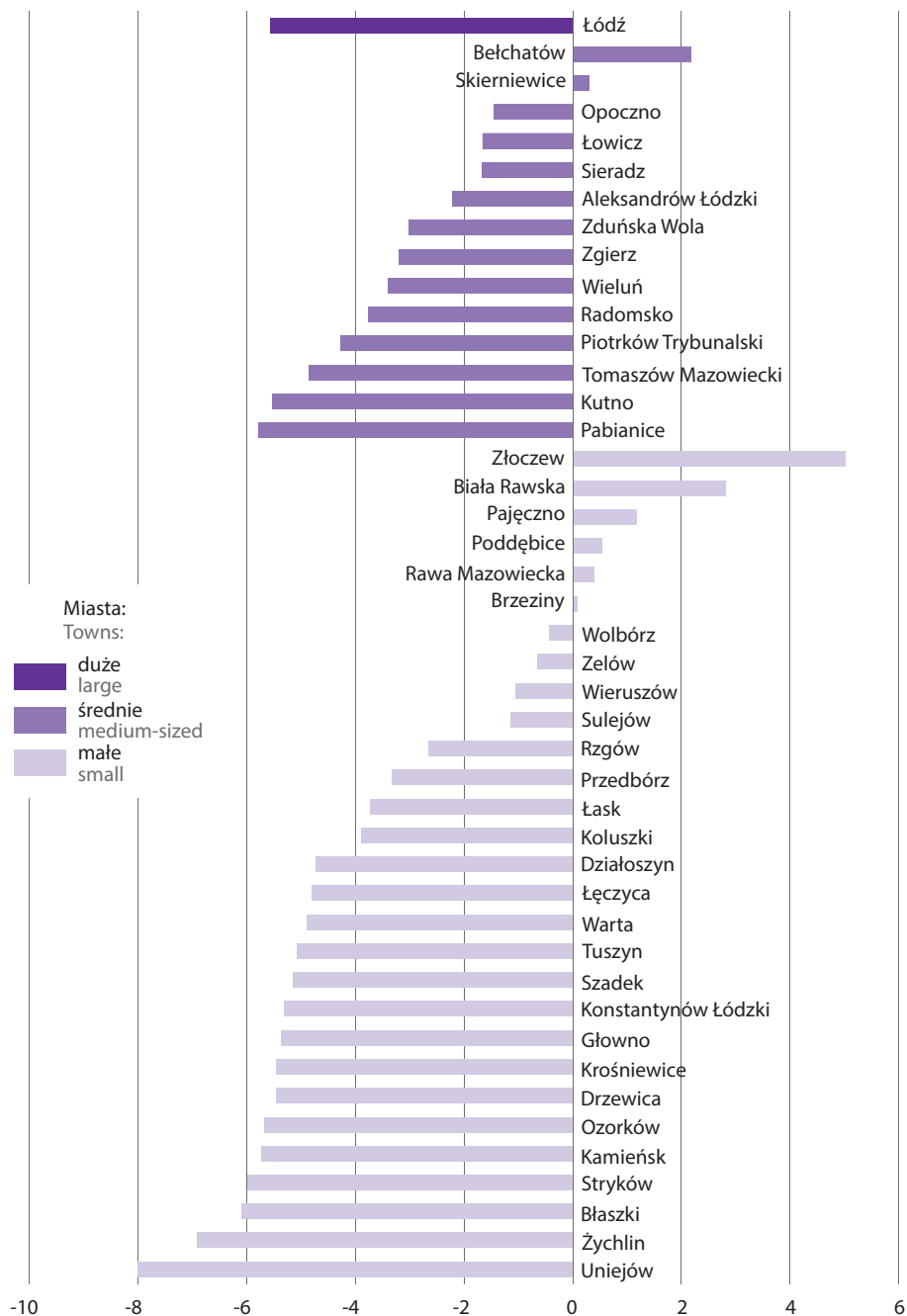
W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego zarejestrowano 14,0 tys. urodzeń żywych, tj. o 1,4% więcej niż w 2014 r., ale o 2,4% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Urodzenia żywe w miastach stanowiły 60,9% wszystkich urodzeń żywych w województwie. Współczynnik urodzeń w 2018 r. kształtował się na poziomie 9,05‰ (w 2014 r. – 8,70‰, a w 2017 r. – 9,20‰). Najwyższy współczynnik urodzeń zanotowano w Złoczewie (13,31‰), Błaszczkach (12,68‰) i Białej Rawskiej (11,90‰), najniższy natomiast w Szadku (5,66‰), Warcie (6,13‰) oraz Krośniewicach (6,82‰).

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego zmarło 20,4 tys. osób, tj. o 7,3% więcej w stosunku do 2014 r. oraz o 2,2% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrósł także współczynnik zgonów, który w roku 2018 osiągnął najwyższą wartość w ciągu badanego okresu – 13,19‰ (w 2014 r. – 11,98‰, a w 2017 r. – 12,82‰). Natężenie zgonów było wyższe w miastach niż średnio w województwie, gdzie wyniosło 12,79‰. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najczęściej osób zmarło w Błaszczkach (18,78‰), Uniejowie (16,69‰) i Żychlinie (15,40‰), a najniższy współczynnik zgonów zanotowano w Bełchatowie (7,75‰), Złoczewie (8,28‰) i Poddębicach (9,07‰).

Na przestrzeni pięciu badanych lat współczynnik urodzeń dla miast wzrósł o 0,35 punktu promilowego, podczas gdy współczynnik zgonów zwiększył się o 1,21. Największy wzrost współczynnika urodzeń zanotowano w Rzgowie (o 3,02 punktu promilowego), a największy spadek w Szadku (o 6,69 punktu promilowego). W przypadku współczynnika zgonów największy wzrost nastąpił w Błaszczkach (o 8,13 punktu promilowego), a największy spadek w Krośniewicach (o 2,30 punktu promilowego).

W konsekwencji nadwyżki liczby zgonów nad liczbą urodzeń, w 2018 r. dla miast województwa łódzkiego zanotowano ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 6,4 tys. osób, tj. o 23,2% więcej niż w 2014 r. i o 13,8% więcej niż rok wcześniej. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności kształtował się na poziomie minus 4,14‰ (w 2014 r. – minus 3,28‰, a w 2017 r. – 3,62‰). Omawiany współczynnik był wyższy w miastach niż w całym województwie, gdzie wyniósł minus 3,47‰. Dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego zanotowano jedynie w 8 miastach. Największy wystąpił w Złoczewie (5,03‰), Białej Rawskiej (2,82‰) i Bełchatowie (2,18‰), najniższy natomiast w Uniejowie (minus 8,01‰), Żychlinie (minus 6,91‰) oraz Błaszczkach (minus 6,10‰).

Wykres 14. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 r.
 Chart 14. Natural increase per 1000 population in 2018

Tablica 12. Ruch naturalny ludności w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
 Table 12. Vital statistics in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Małżeństwa Marriages	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		na 1000 ludności per 1000 population			
Ogółem Total	2014	4,44	8,70	11,98	-3,28
	2018	4,57	9,05	13,19	-4,14
Duże Large	2014	4,19	8,38	13,85	-5,47
	2018	4,67	9,00	14,56	-5,56
Średnie Medium-sized	2014	4,59	8,90	10,44	-1,54
	2018	4,48	9,09	12,02	-2,93
Małe Small	2014	4,82	9,16	10,58	-1,42
	2018	4,56	9,08	12,32	-3,24

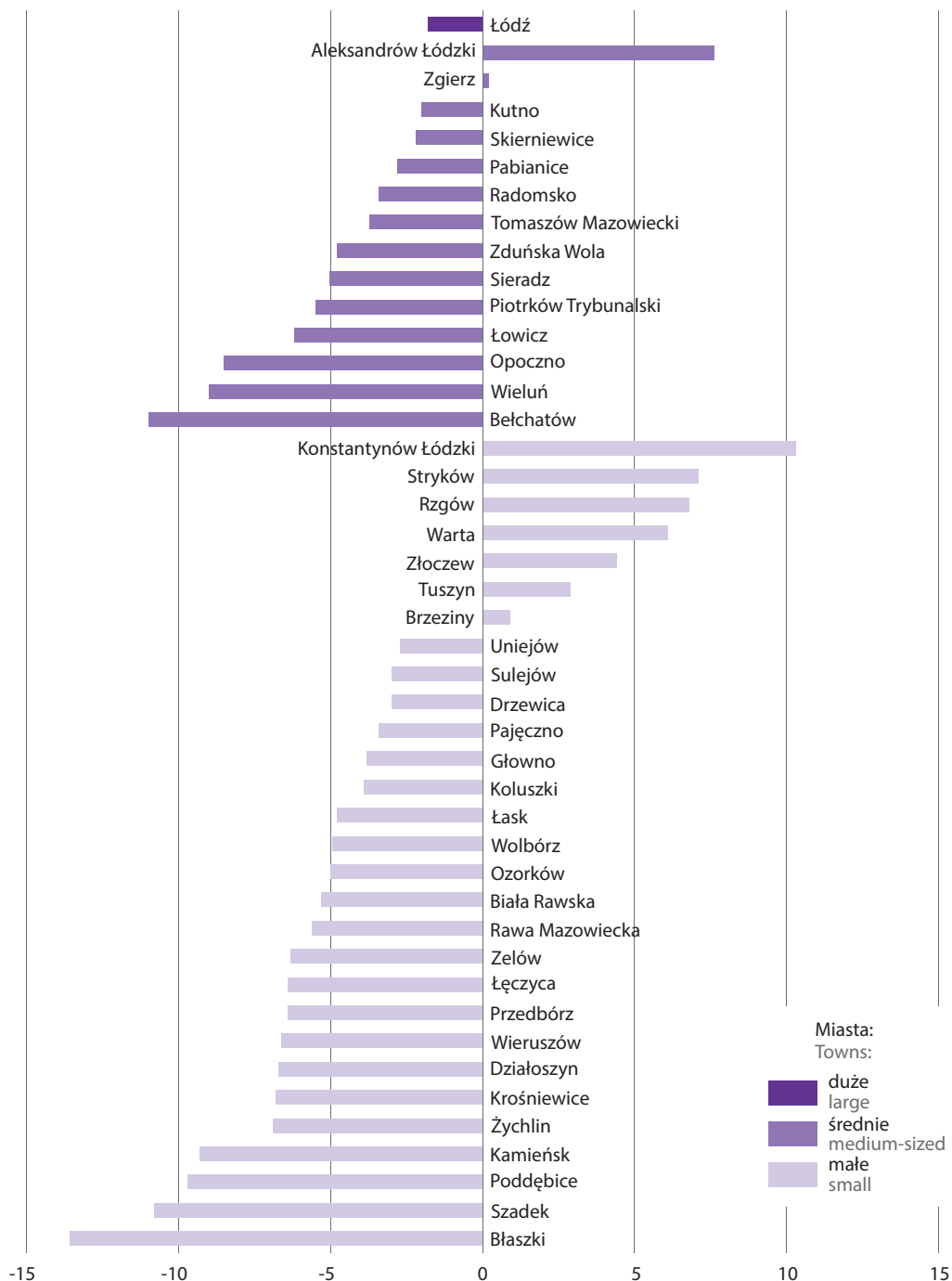
Analizując ruch naturalny na 1000 ludności według grup wielkościowych miast, w 2018 r. najwyższy współczynnik małżeństw zanotowano w Łodzi (4,67) i wzrósł on w porównaniu z 2014 r. o 0,48. W miastach średnich i małych nastąpił spadek jego wartości (odpowiednio o 0,11 i 0,26). Najwyższym współczynnikiem urodzeń charakteryzowały się miasta średnie (9,09), a najniższą wartość zanotowano w Łodzi (9,00), chociaż to właśnie w tym mieście, w porównaniu z pozostałymi grupami wielkościowymi miast, nastąpił największy wzrost wartości współczynnika urodzeń (o 0,62). Niewielki spadek zanotowano w jedynie w grupie małych miast (o 0,08). Z kolei najwyższy współczynnik natężenia zgonów wystąpił w Łodzi (14,56), a najniższy zanotowano dla miast średnich (12,02). W latach 2014-2018 we wszystkich kategoriach wielkościowych miast wystąpiła niekorzystna tendencja wzrostu natężenia zgonów – największy dotyczył grupy miast małych (o 1,74). We wszystkich grupach miast odnotowano ujemny współczynnik przyrostu naturalnego, który pogłębił się znacząco w ciągu pięciu badanych lat. W 2018 r. współczynnik o najwyższej ujemnej wartości wystąpił w Łodzi (minus 5,56), a największą niekorzystną zmianę, w porównaniu z 2014 r., zanotowano w zbiorowości małych miast (spadek o 1,82).

Przyczyną spadku liczby mieszkańców w miastach województwa łódzkiego był zarówno ubytek naturalny ludności, jak i ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały. W 2018 r., w miastach województwa łódzkiego, odnotowano 11,0 tys. zameldowań w ramach ruchu migracyjnego wewnętrznego oraz 0,4 tys. z zagranicy. Jednocześnie 15,6 tys. osób wymeldowało się z pobytu stałego w inne miejsce w kraju oraz 0,3 tys. osób za granicę. Saldo migracji stałej ukształtowało się zatem na poziomie najniższym w ciągu pięciu obserwowanych lat – minus 4,4 tys. osób (wobec minus 4,3 tys. osób w 2014 r. i minus 4,0 tys. w 2017 r.), przy czym saldo migracji zagranicznych osiągnęło wartość dodatnią i wyniosło 0,2 tys. osób.

Najczęstszym kierunkiem przemieszczeń ludności były migracje z miast województwa łódzkiego na wieś, które objęły 8,4 tys. osób, w przeciwnym kierunku (ze wsi do miast) przeprowadziło się 5,3 tys. osób.

W 2018 r. saldo migracji na 1000 ludności dla miast województwa łódzkiego wyniosło minus 2,8 (minus 2,7 w 2014 r. oraz minus 2,5 w 2017 r.). Najgłębszy ubytek liczby ludności odnotowano w Błaszczkach, gdzie w wyniku migracji na 1000 mieszkańców ubyło per saldo 13,6 osób, Bełchatowie 10,8 osób oraz Szadku 10,3 osób. Dodatnie saldo migracji zanotowano w dziewięciu miastach województwa łódzkiego, w tym najwyższe w Konstancynie Łódzkim (10,5), Aleksandrowie Łódzkim (7,8) oraz w Strykowie (7,1).

Wykres 15. Ogólne saldo migracji na 1000 ludności w 2018 r.
 Chart 15. Total net migration per 1000 population in 2018

Tablica 13. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 13. Internal and international migration of population for permanent residence in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Ogólne saldo migracji na 1000 ludności Total net migration per 1000 population	
	2014	2018
Ogółem Total	-2,7	-2,8
Duże Large	-2,0	-1,7
Średnie Medium-sized	-3,6	-4,0
Małe Small	-2,0	-2,8

We wszystkich trzech grupach wielkościowych miast, podobnie jak w miastach ogółem, zanotowano ujemne saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności. Największe saldo w 2018 r. wystąpiło w grupie miast średnich (minus 4,0), a najmniejsze w Łodzi (minus 1,7), gdzie zanotowano zmniejszenie się tego współczynnika w porównaniu z 2014 r. W miastach średnich i małych nastąpił w tym czasie jego wzrost (odpowiednio o 0,4 i 0,8).

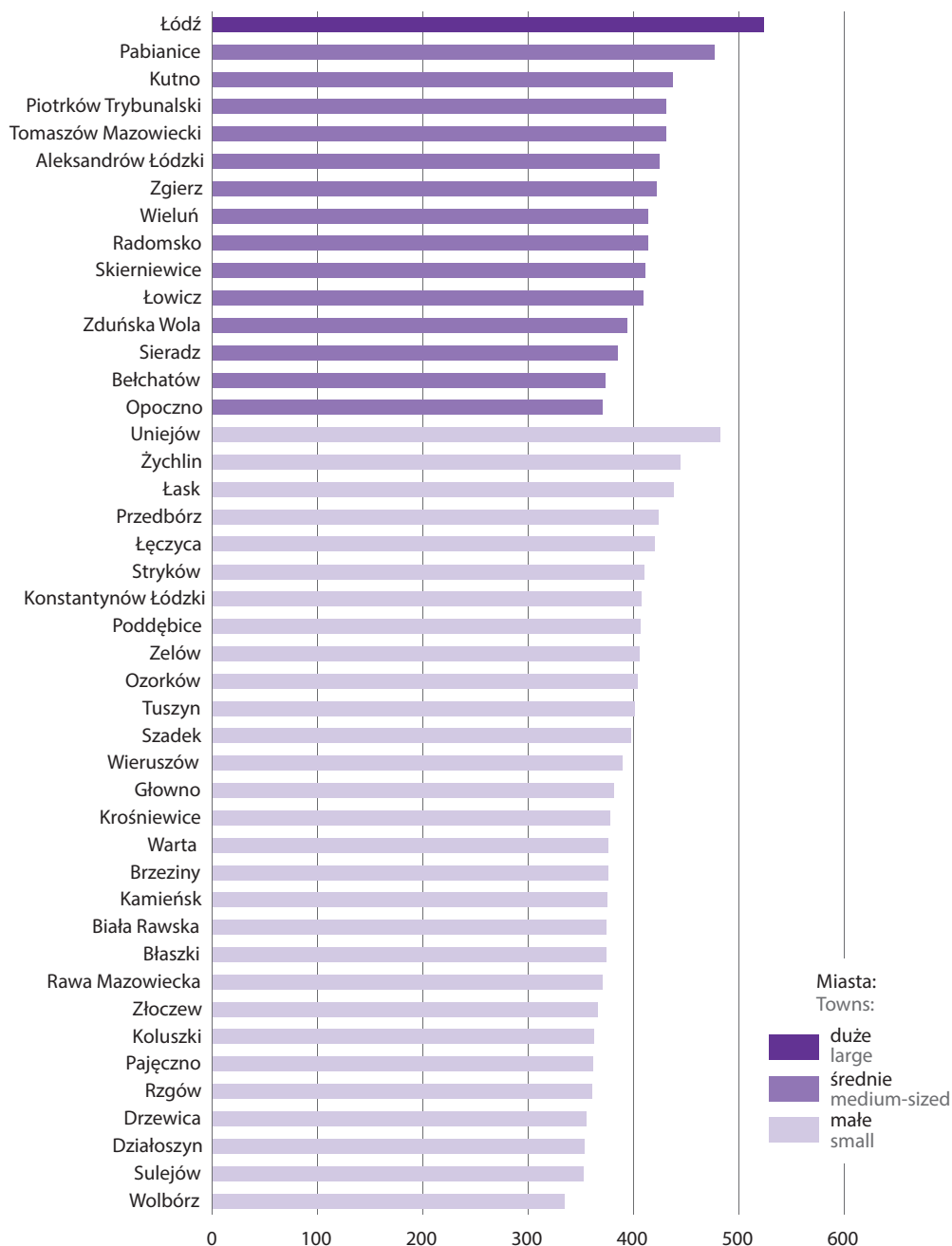
Mieszkania Dwellings

Według bilansu zasobów mieszkaniowych, na koniec grudnia 2018 r., na terenie miast województwa łódzkiego znajdowało się 712,0 tys. mieszkań, tj. o 2,2% więcej niż w 2014 r. i o 0,6% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Mieszkania w miastach stanowiły 69,6% zasobów mieszkaniowych w województwie. Przeciętne mieszkanie w mieście posiadało 3,35 izby i miało powierzchnię 59,7 m², tj. o 0,6 m² większą niż w 2014 r. Zwiększyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę – z 26,0 m² w 2014 r. do 27,6 m² w 2018 r. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców w 2018 r. wyniósł 461,6, tj. o 21,7 więcej niż w 2014 r. Najwyższy wystąpił w Łodzi (523,9), Uniejowie (482,2) oraz Pabianicach (477,4), najmniej mieszkań na 1000 mieszkańców przypadało w Wolborzu (334,6), Sulejowie (352,8) i Działoszynie (353,6). Największy wzrost liczby mieszkań w zasobach mieszkaniowych w porównaniu z rokiem 2014 zanotowano w Uniejowie (o 13,7%), Żłoczewie (o 6,5%) oraz Aleksandrowie Łódzkim (o 5,7%), natomiast w Błaszczkach nastąpił spadek o 1,6%.

W 2018 r. 97,2% mieszkań w miastach województwa łódzkiego wyposażonych było w wodociąg, ustęp posiadało 94,0% lokali, łazienkę – 90,4%, a centralne ogrzewanie – 82,9%. W latach 2014-2018 następował stały, chociaż niewielki wzrost odsetka mieszkań posiadających dostęp do tych instalacji, a pomiędzy miastami występowały nieznaczne różnice w wyposażeniu. Największe dysproporcje dotyczyły wyposażenia mieszkań w gaz z sieci. W miastach województwa łódzkiego w 2018 r. do tej instalacji podłączonych było średnio 62,0% mieszkań, ale w ośmiu miastach lokale w ogóle nie miały do niej dostępu. Największym odsetkiem mieszkań wyposażonych w gaz z sieci charakteryzowała się Łódź (81,1%) i Bełchatów (80,2%). Na przestrzeni pięciu obserwowanych lat odsetek mieszkań wyposażonych w gaz z sieci spadł o 0,3 p. proc.

**Wykres 16. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 16. Dwelling stocks per 1000 population in 2018
As of 31st December

W 2018 r. na terenie miast województwa łódzkiego oddano do użytkowania 4,9 tys. mieszkań, tj. o 40,3% mieszkań więcej niż w 2014 r. i o 17,8% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Mieszkania wybudowane w miastach w 2018 r. stanowiły 61,1% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Wśród oddanych mieszkań przeważały mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (69,5% ogółu), a mieszkania indywidualne stanowiły 25,1% wszystkich mieszkań. Nowo wybudowane mieszkanie o przeciętnej powierzchni użytkowej 83,0 m² (w 2014 r. – 95,8 m²) posiadało średnio 3,5 izby (w 2014 r. – 3,9 izby). Przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania w 2018 r. w budownictwie indywidualnym w miastach wyniosła 151,3 m², natomiast w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 61,0 m². W 2018 r. najwięcej mieszkań oddano w Łodzi (2800), Radomsku (243) i Skierniewicach (204), a najmniej w Białej Rawskiej, Błaszach i Krośniewicach (po 2 mieszkania).

Wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wyniósł w miastach województwa łódzkiego 3,2 (w 2014 r. – 2,2, a w 2017 r. – 2,7). Najwyższy poziom omawianego wskaźnika zanotowano w Wieruszowie – 8,3, Uniejowie – 7,7 i Brzezinach – 5,5, a najniższy w Krośniewicach i Łęczycy – po 0,5 oraz Białej Rawskiej – 0,6.

Mieszkania o największej powierzchni powstały w Tuszynie (176,4 m²), Złoczewie (170,2 m²) i Przedborzu (164,8 m²), najmniejsze natomiast w Rawie Mazowieckiej (60,2 m²), Brzezinach (68,6 m²) oraz w Wieruszowie (70,6 m²).

Tablica 14. Mieszkania w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
Table 14. Dwellings in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Zasoby mieszkaniowe ^a	Mieszkania oddane do użytkowania	
		Dwelling stocks ^a	Dwellings completed	
		na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 zawartych małżeństw per 1000 marriages contracted	
Ogółem Total	2014	439,9	2,2	497
	2018	461,6	3,2	695
Duże Large	2014	495,6	2,5	591
	2018	523,9	4,1	873
Średnie Medium-sized	2014	401,1	2,0	439
	2018	418,2	2,5	550
Małe Small	2014	376,1	1,9	400
	2018	393,8	2,5	541

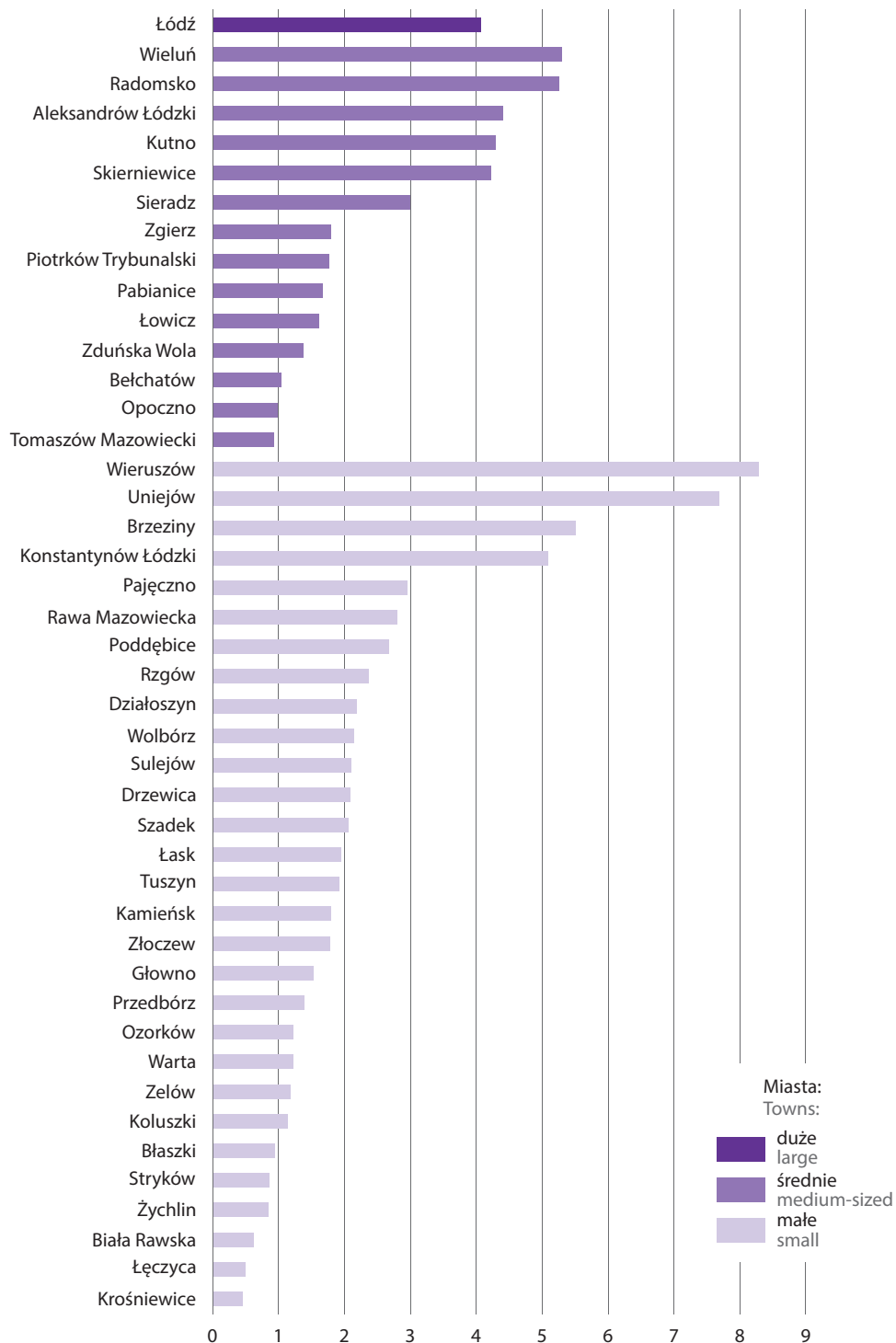
a Stan w dniu 31 grudnia.
a As of 31st December.

W 2018 r. najwięcej mieszkań w zasobach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przypadało w Łodzi (523,9) i tu też nastąpił największy wzrost w porównaniu z 2014 r. (o 28,3 mieszkań na 1000 ludności). Najniższa wartość tego wskaźnika wystąpiła w grupie miast małych – 393,8 (o 17,7 więcej niż w 2014 r.).

W poszczególnych grupach wielkościowych miast wystąpiły znaczące różnice w poziomie wskaźnika mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności. W Łodzi w 2018 r. oddano do użytkowania 4,1 mieszkania na 1000 mieszkańców, podczas gdy w grupie małych miast i średnich – 2,5 mieszkania. W Łodzi zanotowano również największy wzrost omawianego wskaźnika w porównaniu z 2014 r. (o 1,6).

Podobnie jak w przypadku wcześniej prezentowanych wskaźników, również wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 małżeństw był najwyższy w Łodzi (873) i wzrósł o 282 w porównaniu z 2014 r. Najniższy wskaźnik zanotowano w zbiorowości małych miast (541, tj. o 141 więcej niż w 2014 r.).

Wykres 17. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2018 r.
 Chart 17. Dwellings completed per 1000 population in 2018

Edukacja i wychowanie

Education

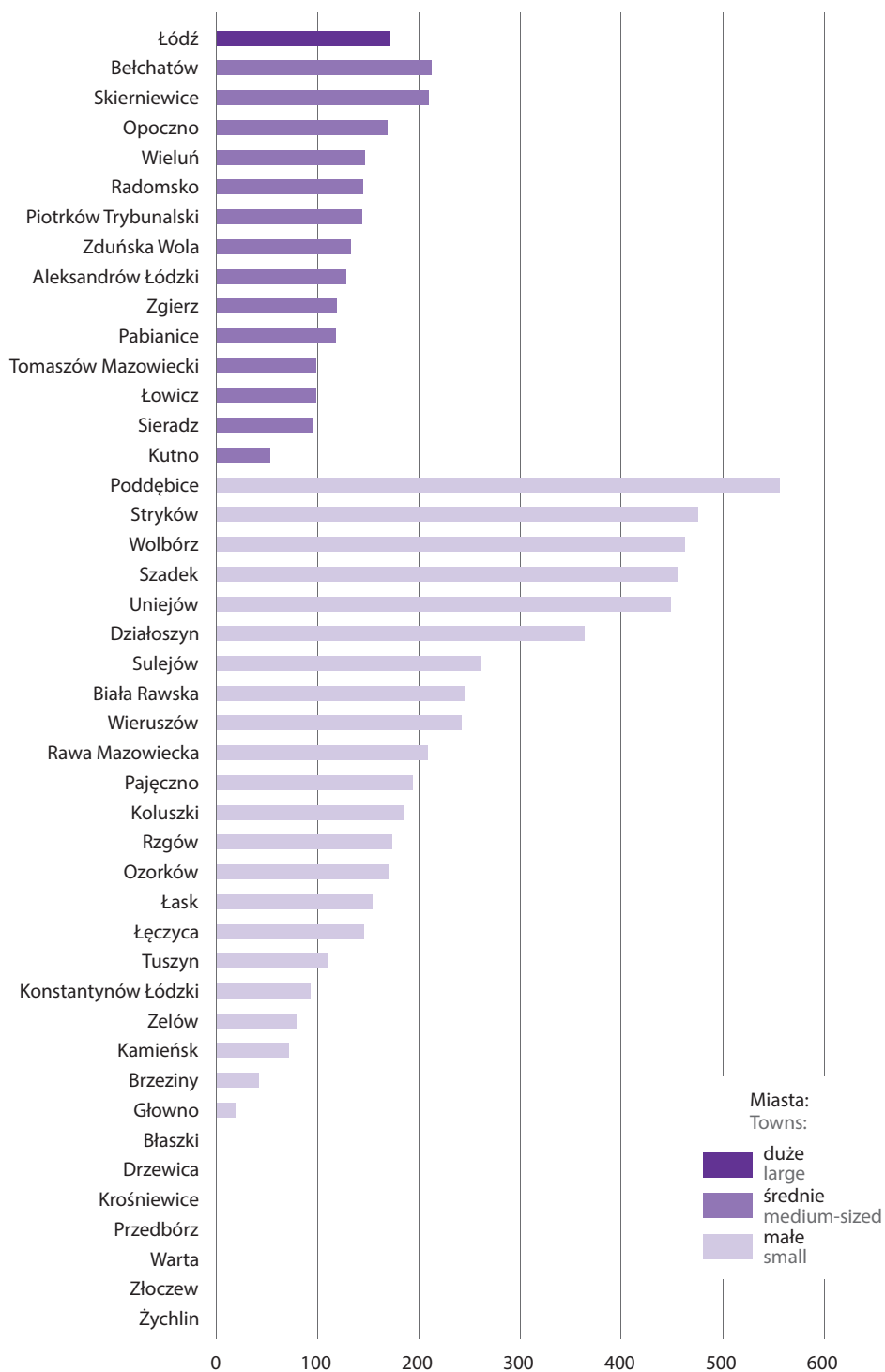
W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego działały 133 żłobki, tj. prawie dwukrotnie więcej niż w 2014 r. Sieć placówek opieki nad dziećmi do 3 roku życia uzupełniały w miastach województwa 35 klubów dziecięcych oraz 5 oddziałów żłobkowych. W siedmiu miastach nie funkcjonowała żadna tego typu placówka. W 2018 r. żłobki, kluby dziecięce i oddziały żłobkowe przygotowały dla dzieci 7,1 tys. miejsc, tj. o 88,7% więcej niż w 2014 r. i o 33,6 więcej niż rok wcześniej. W ciągu 2018 r. w placówkach tych przebywało łącznie 10,5 tys. dzieci, z czego 89,8% w żłobkach. W porównaniu z 2014 r. liczba dzieci uczęszczająca do tego typu placówek zwiększyła się o 45,6%, a w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 15,9%. Wskaźnik liczby dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 wyniósł 156 i był wyższy w porównaniu z latami 2014 i 2017 odpowiednio o 62 i 25. Najwyższy wskaźnik zanotowano w Poddębicach (556 dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3), Strykowie (476) oraz w Wolborzu (463), najniższy natomiast (wyłączając miasta, w których nie ma takich placówek) w Głownie (19), Brzezinach (42) oraz w Kutnie (53).

W roku szkolnym 2018/19 w miastach województwa łódzkiego funkcjonowało 640 placówek wychowania przedszkolnego: 522 przedszkola, 83 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz 35 punktów przedszkolnych. W porównaniu z rokiem szkolnym 2017/18 nastąpił wzrost liczby placówek o 11. W roku szkolnym 2014/15 liczba placówek była najwyższa w całym badanym okresie (641), ale już w roku następnym zanotowano znaczny jej spadek – o 36 placówek. W ciągu pięciu badanych lat powstało 57 nowych przedszkoli i tyle samo oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zakończyło działalność.

W roku szkolnym 2018/19 placówki wychowania przedszkolnego dysponowały 58,5 tys. miejsc, tj. o 14,5% więcej niż na początku obserwowanego okresu i o 1,4% więcej niż w 2017/18 r. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 56,6 tys. dzieci, tj. o 6,8% więcej w porównaniu z 2014/15 rokiem szkolnym i o 0,4% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. W latach 2014-2018 wskaźnik dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat systematycznie wzrastał i w roku szkolnym 2018/19 wyniósł 1004 (wobec 927 w 2014/15 r. i 983 w 2017/18 r.). Najwyższy wskaźnik zanotowano w Rzgowie (2618), Szadku (2105) oraz Błaszczkach (2029), a najniższy w Kutnie (793), Żychlinie (866) i Radomsku (907). Znaczące różnice w poziomie tego wskaźnika świadczą o uczęszczaniu do placówek zlokalizowanych w miastach dzieci zamieszkałych w gminach wiejskich i dowożonych do placówek przez rodziców pracujących miastach.

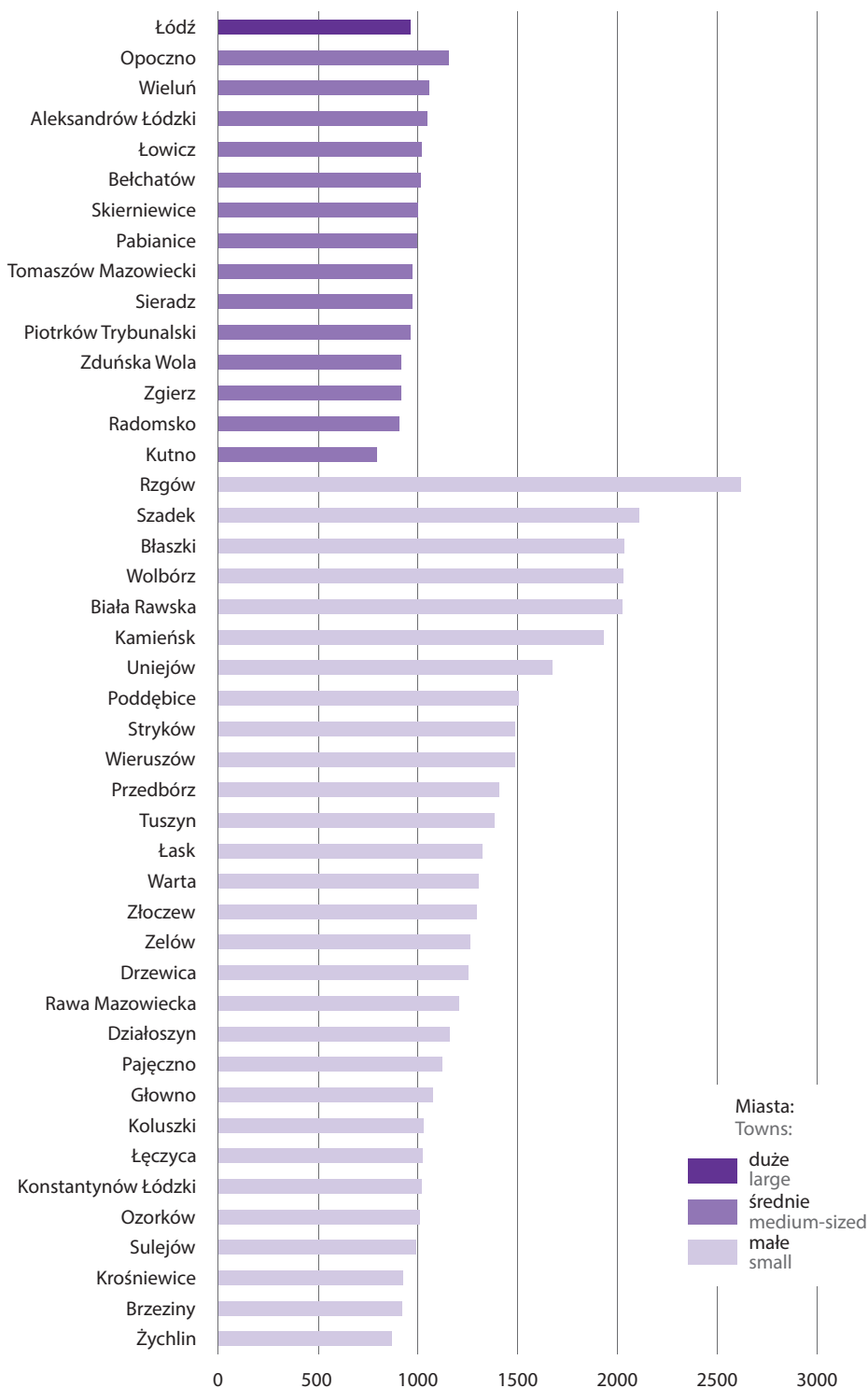
Wykres 18. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 18. Children in nurseries and children's clubs per 1000 children up to age 3 in 2018
As of 31st December

Wykres 19. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2018 r. Stan na początku roku szkolnego

Chart 19. Children in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-5 in 2018
As of beginning of the school year

Tablica 15. Opieka nad dzieckiem w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
 Table 15. Childcare in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Dzieci w żłobkach ^a i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 Children in nurseries ^a and children's clubs ^b per 1000 children up to age 3	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat Children attending pre-primary education establishments ^c per 1000 children aged 3-5
Ogółem Total	2014	94	927
	2018	156	1 004
Duże Large	2014	148	935
	2018	172	961
Średnie Medium-sized	2014	63	872
	2018	136	967
Małe Small	2014	30	1 080
	2018	161	1 223

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.

b Stan w dniu 31 grudnia.

c Stan na początku roku szkolnego.

a Including nursery wards.

b As of 31st December.

c As of beginning of the school year.

Analizując wskaźnik liczby dzieci w wieku do lat 3 przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w tym wieku, według grup wielkościowych miast, to był on najwyższy w Łodzi i wyniósł 172 w 2018 r. Najniższy poziom zanotowano w grupie miast średnich – 136. Największy wzrost, w porównaniu z 2014 r. nastąpił w małych miastach (o 131).

W 2018 r. wskaźnik dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego w wieku 3-5 lat na 1000 dzieci w tej grupie wieku był najwyższy w małych miastach i wyniósł 1223, a najniższy wskaźnik zanotowano w Łodzi – 961. W 2018 r., w porównaniu z 2014 r., we wszystkich kategoriach wielkościowych miast omawiany wskaźnik wzrósł znacząco, a największy wzrost dotyczył grupy małych miast (o 143 dzieci w wieku 3-5 lat na 1000).

W wyniku wdrożenia od 1 września 2017 r. nowego systemu edukacji, w 8-letnich szkołach podstawowych w roku szkolnym 2017/18 kształcił się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, a w roku 2018/19 – program klasy ósmej. Reforma systemu oświaty spowodowała znaczące zmiany w liczbie szkół, uczniów i absolwentów na ostatnich poziomach nauki. W roku szkolnym 2018/19 w 358 szkołach podstawowych zlokalizowanych w miastach województwa łódzkiego uczyło się 117,9 tys. uczniów. Szkoły podstawowe zlokalizowane w miastach stanowiły 40,3% wszystkich szkół podstawowych w województwie, natomiast uczniowie – 63,6% uczniów z całego województwa. W roku szkolnym 2018/19 nastąpił wzrost liczby szkół podstawowych w porównaniu z rokiem szkolnym 2014/15 (o 44 placówki), liczba oddziałów wzrosła o 42,0%, a liczba uczniów zwiększyła się o 33,5%. W konsekwencji zwiększył się również wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 szkołę podstawową – z 281 w 2014 r. do 329 w 2018 r. Najwyższy wskaźnik zanotowano w Poddębicach (871), Błaszczkach (528) i Bełchatowie (482), a najniższy w Działoszynie (175), Warcie (182) oraz Żychlinie (197). Nie zmienił się natomiast znacząco wskaźnik liczby uczniów na 1 oddział. W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego na 1 oddział w szkołach podstawowych przypadało 20 uczniów (o 1 mniej niż w 2014 r.). Najwyższy wskaźnik zanotowano w Poddębicach (23), a najniższy w Działoszynie i Warcie (po 15).

W roku szkolnym 2018/19 w 103 gimnazjach zlokalizowanych w miastach województwa łódzkiego uczyło się 14,5 tys. uczniów. Szkoły gimnazjalne na terenie miast stanowiły 68,2% wszystkich gimnazjów w województwie. W wyniku reformy szkolnictwa wzrostowi szkół podstawowych towarzyszył spadek liczby gimnazjów – o 126 placówek w porównaniu z 2014/15 rokiem szkolnym. W ostatnim roku obserwowanego okresu w 19 miastach województwa łódzkiego nie funkcjonowało żadne gimnazjum. Liczba oddziałów zmniejszyła się o 65,9%, a liczba uczniów spadła o 67,1% w porównaniu z 2014 r. Na 1 gimnazjum przypadało średnio 140 uczniów (w 2014 r. – 192). Największe zagęszczenie gimnazjalistów w szkole zanotowano w Zgierzu (455), a najmniejsze w Głownie (35).

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Health care and social welfare

W miastach województwa łódzkiego w końcu 2018 r. działało 1,3 tys. przychodni oraz 116 praktyk lekarskich. Zaobserwować można utrzymujący się od kilku lat systematyczny wzrost liczby placówek ambulatoryjnej opieki medycznej – w porównaniu z 2014 r. liczba przychodni wzrosła o 6,2%, a w porównaniu z 2017 r. o 1,0%. Odmiennie tendencje zanotowano w przypadku praktyk lekarskich, których liczba zmniejszyła się o 18,3% w ciągu pięciu lat, a w stosunku do roku 2017 spadła o 1,7%. W 2018 r. w przychodniach i praktykach udzielono 16,8 mln porad, tj. o 4,1% więcej niż w 2014 r., ale o 0,2% mniej niż rok wcześniej.

W 2018 r. średnia liczba przychodni przypadająca na 10 tys. ludności w miastach województwa łódzkiego wyniosła 9 placówek. Najwyższą wartość tego wskaźnika zanotowano w Strykowie (17), Szadku (16) oraz Błaszczach i Przedborzu (po 14), a najmniejszą w Drzewicy, Sulejowie (po 3) oraz Bełchatowie i Tuszynie (po 5).

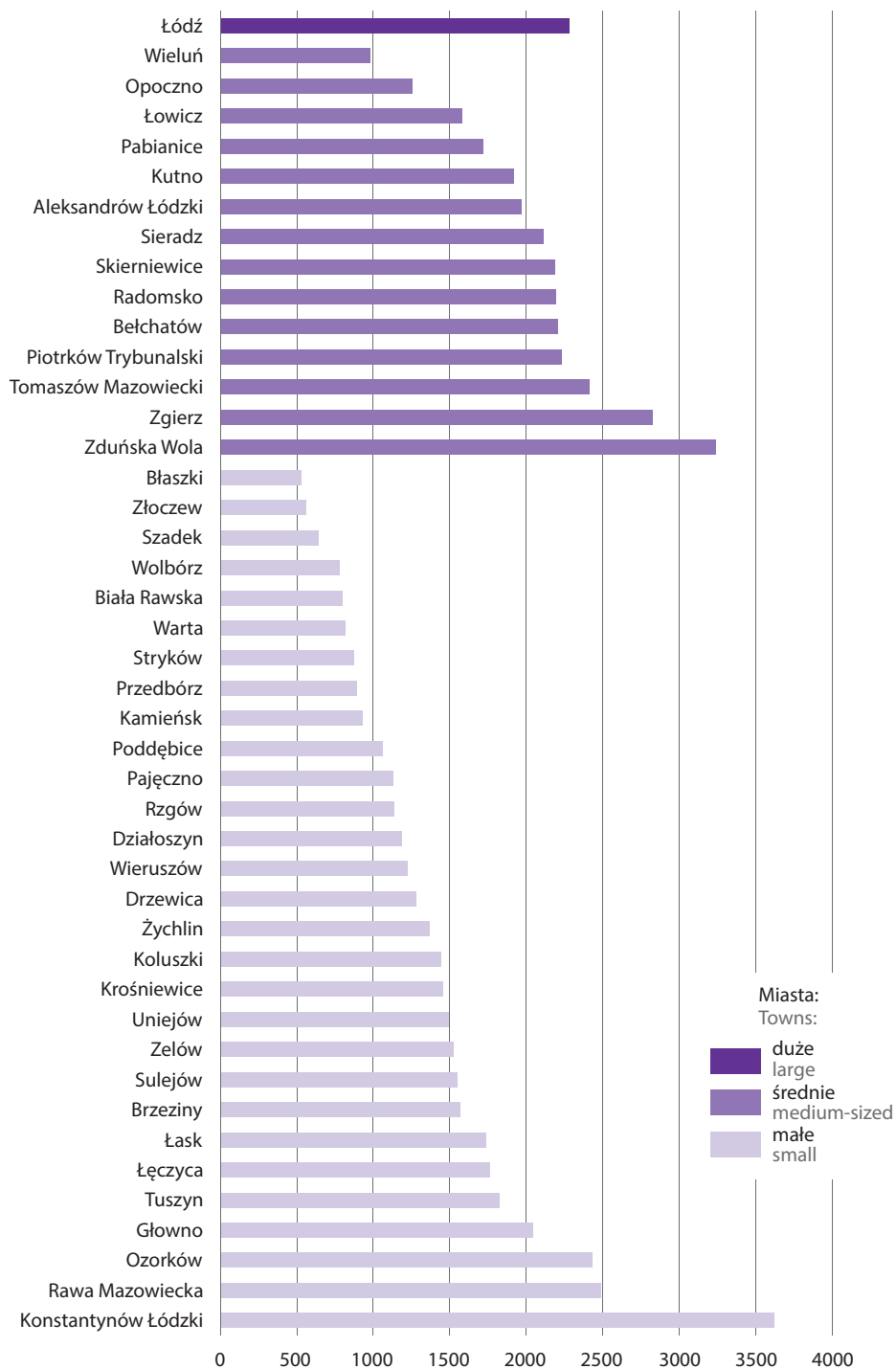
W 2018 r. przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta wyniosła 10,9. Największą wartość tego wskaźnika odnotowano, podobnie jak dla wskaźnika liczby przychodni na 10 tys. ludności, w Błaszczach (25,2), Strykowie (23,2) i Warcie (22,8), a najniższą w Kamieńsku (4,7), Drzewicy (6,8) oraz Aleksandrowie Łódzkim (7,1).

W końcu 2018 r. na terenie miast województwa łódzkiego działały 763 apteki, co oznacza wzrost o 5,8% w porównaniu z 2014 r., ale spadek o 4,7% w stosunku do 2017 r. Przeciętnie na 1 aptekę przypadały 2222 osoby, czyli o 174 mniej niż cztery lata wcześniej, ale o 83 więcej niż przed rokiem. Najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w Konstantynowie Łódzkim (3619 osób na 1 aptekę), Zduńskiej Woli (3238) oraz Zgierzu (2826), a najniższą wartość zanotowano w Błaszczach (531), Żłoczewie (564) oraz Szadku (639). W porównaniu z 2014 r. najwyższy wzrost omawianego wskaźnika nastąpił w Uniejowie (o 46,7%), Przedborzu (o 45,0%) oraz Konstantynowie Łódzkim (o 41,9%), natomiast największy jego spadek zanotowano w Wolborzu (o 67,0%), Szadku (o 36,9%) oraz w Żychlinie (o 35,8%).

W końcu 2018 r. w 22 miastach województwa łódzkiego funkcjonowało 68 domów i zakładów pomocy społecznej, tj. o 7 placówek więcej niż w 2014 r., ale o 2 mniej niż rok wcześniej. Dysponowały one łącznie 5,2 tys. miejsc, tj. o 2,1% mniej niż w 2014 r. i o 4,7% mniej w porównaniu z 2017 r. Wskaźnik liczby mieszkańców przebywających w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej na 10 tys. ludności wyniósł w 2018 r. 32,9 i na przestrzeni 5 analizowanych lat wzrósł o 0,8, a w stosunku do roku 2017 r. zmniejszył się o 0,4. Najwyższy wskaźnik wystąpił w Drzewicy – 200,3 mieszkańców na 10 tys. ludności, a najniższy w Aleksandrowie Łódzkim – 2,8.

**Wykres 20. Liczba ludności na 1 aptekę w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 20. Population per 1 generally available pharmacy in 2018
As of 31st December

Tablica 16. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 16. Health care and social welfare in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Przychodnie ^a na 10 tys. ludności Out-patients departments ^a per 10 thousand population	Porady lekarskie udzielone ^b na 1 mieszkańca Doctors consultations provided ^b per capita	Liczba ludności na 1 aptekę ^a Population per 1 generally available pharmacy ^a	Mieszkańcy placówek stac- jonarnej pomocy społecznej ^a na 10 tys. ludności Residents of stationary social welfare facilities ^a per 10 thousand population
Ogółem Total	2014	8	10,2	2 196	32,2
	2018	9	10,9	2 022	32,9
Duże Large	2014	9	9,9	2 434	37,4
	2018	10	10,6	2 284	38,5
Średnie Medium-sized	2014	6	9,7	2 233	28,5
	2018	7	10,6	2 033	28,9
Małe Small	2014	9	12,5	1 590	26,3
	2018	9	12,5	1 480	27,3

a Stan w dniu 31 grudnia.

b W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Bez porad lekarskich udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

a As of 31st December.

b Within the scope of out-patient health care. Excluding consultations provided by doctors in admission rooms of general hospitals.

Przeciętna liczba udzielonych porad lekarskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. była najwyższa w grupie małych miast (12,5), a w miastach średnich i Łodzi poziom tego wskaźnika był zbliżony i wyniósł 10,6. W latach 2014-2018 rosła liczba porad udzielonych na 1 mieszkańca, jedynie w zbiorowości małych miast wskaźnik ten pozostał na poziomie z 2014 r.

W 2018 r. w największej przychodni na 10 tys. ludności przypadało w Łodzi (10), a najmniej było w grupie miast średnich (7). W latach 2014-2018 utrzymywał się wzrost omawianego wskaźnika, z wyjątkiem małych miast, gdzie pozostawał on na stałym poziomie (9 przychodni na 10 tys. ludności).

Z roku na rok rosła również liczba aptek ogólnodostępnych, co w konsekwencji, przy spadku ogólnej liczby ludności, przyczyniło się do spadku wskaźnika liczby ludności przypadającej na 1 aptekę. Trend ten widoczny był w latach 2014-2018 we wszystkich kategoriach wielkościowych miast w województwie łódzkim. W 2018 r. największej ludności przypadało na jedną aptekę ogólnodostępną w Łodzi – 2,3 tys. osób, a najmniej w zbiorowości małych miast – 1,5 tys. osób.

Najwyższy wskaźnik liczby mieszkańców w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej na 10 tys. ludności odnotowano w Łodzi (38,5). W miastach średnich i małych wskaźniki te kształtowały się na znacznie niższym poziomie (odpowiednio 28,9 i 27,3). We wszystkich trzech grupach wielkościowych miast w ciągu pięciu badanych lat poziom omawianego wskaźnika nie ulegał znaczącym zmianom.

Kultura i turystyka

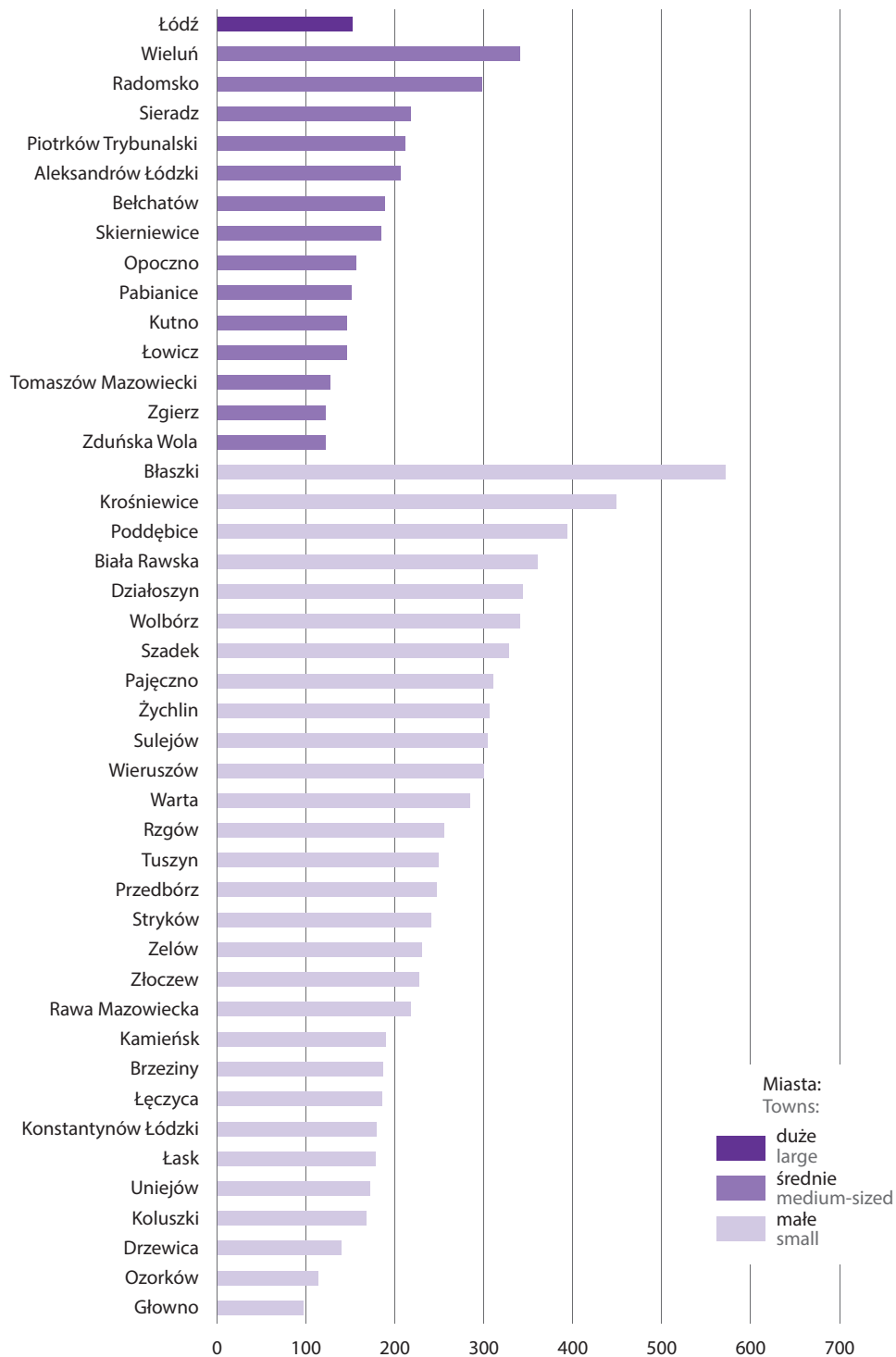
Culture and tourism

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego działało 188 bibliotek publicznych i filii bibliotecznych oraz 33 punkty biblioteczne. Biblioteki i filie zlokalizowane w miastach stanowiły 36,9% wszystkich tego typu placówek działających w województwie. W porównaniu z 2014 r. ich liczba zmniejszyła się o 3 placówki, a w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 1 placówkę. W latach 2014-2018 w bibliotekach miejskich województwa łódzkiego liczba czytelników systematycznie spadała. W 2018 r. zarejestrowanych było 269,5 tys. czytelników, (tj. o 9,5% mniej niż w 2014 r. i o 2,2% mniej niż w 2017 r.). Tym samym do 1434 obniżyła się średnia liczba zarejestrowanych czytelników w jednej bibliotece (w 2014 r. – 1560, a w 2017 r. – 1474). W zasobach placówek bibliotecznych miast województwa łódzkiego znajdował się księgozbiór obejmujący 4840,0 tys. woluminów i w stosunku do roku 2014 zmniejszył się o 334,0 tys. pozycji, a w porównaniu z rokiem poprzednim – o 138,7 tys. Liczba woluminów księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika w 2018 r. wyniosła 18,0 sztuk i w porównaniu z rokiem 2014 wzrosła o 0,6 sztuki. W ciągu pięciu lat liczba wypożyczeń książek spadła o 12,8%, a w stosunku do 2017 r. – o 5,6%. Jeden czytelnik wypożyczył średnio w 2018 r. 20,1 książki, tj. o 0,7 książki mniej niż w 2014 r. i 2017 r.

Najwyższy odsetek czytelników odnotowała biblioteka w Błaszczkach, gdzie w 2018 r. z zasobów bibliotecznych skorzystało 57,2% ogółu mieszkańców miasta, w Krośniewicach było to 44,9% ogółu ludności, a w Poddębicach – 39,4%. Najrzadziej do biblioteki uczęszczali mieszkańcy Głowna – 9,7% ogółu ludności, Ozorkowa – 11,4% oraz Zgierza i Zduńskiej Woli – po 12,3%.

Pod względem liczby woluminów księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika na pierwszym miejscu uplasowały się miasta: Złoczew (35,3 egzemplarza na 1 czytelnika), Szadek (34,7 egz.) oraz Warta (33,4 egz.). Najmniejszy wybór woluminów mieli czytelnicy z Konstanczyna Łódzkiego, gdzie na jednego z nich przypadało 8,0 książek, Wielunia (13,6) oraz Aleksandrowa Łódzkiego (14,0). Czytelnik z Szadku wypożyczył w 2018 r. średnio 37,1 książki, z Sulejowa – 33,8, a z Uniejowa 27,5. Najmniej wypożyczeń (z bibliotek i punktów bibliotecznych) na 1 czytelnika zanotowano w Działoszynie – 7,6 woluminu, Radomsku – 10,3 i Konstanczynie Łódzkiej – 11,5. W porównaniu z 2014 r. największy wzrost wypożyczeń książek przez 1 czytelnika zanotowano w Szadku (o 9,7), Rawie Mazowieckiej (o 6,3) oraz Warcie (o 6,2), a największy spadek wypożyczeń dotyczył czytelników w Uniejowie, Sulejowie i Złoczewie (odpowiednio o 25,0, 9,4 i 9,1).

Wykres 21. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2018 r.
 Chart 21. Public library borrowers per 1000 population in 2018

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. w miastach województwa łódzkiego działalność prowadziło 41 muzeów, tj. o 2 mniej niż w 2014 r. i 2017 r. Łączna liczba zbiorów muzealnych wyniosła 967,4 tys. sztuk. W 2018 r. muzea zwiedziło 719,4 tys. osób, tj. o 23,5% mniej w porównaniu z 2014 r. i o 7,0% mniej niż w 2017 r. Wskaźnik liczby zwiedzających na 1000 mieszkańców wyniósł 465 osób (w 2014 r. – 592 zwiedzających). W 2018 r. muzea zlokalizowane były w 21 miastach województwa łódzkiego, w tym najwięcej muzeów mieściło się w Łodzi (19) oraz po dwa w Kutnie i Sieradzu. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej zwiedzających odwiedziło muzeum w Łęczycy (2360) i Łowiczu (1883), a najmniej w Rzgowie (16) i Bełchatowie (44).

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego działało 26 kin stałych, tj. o 4 więcej niż w 2014 r. i o 2 więcej niż rok wcześniej. Kina wyposażone były w 79 sal, które posiadały łącznie 13,7 tys. miejsc na widowni. W porównaniu z 2014 r. liczba sal zwiększyła się o 20, a liczba miejsc wzrosła o 2,2 tys. W ciągu 5 lat liczba seansów wyświetlanych w kinach zlokalizowanych w miastach województwa łódzkiego wzrosła o 40,8% i w 2018 r. wyniosła 125,2 tys. Filmy produkcji polskiej stanowiły 28,1% ogólnej liczby seansów (w 2014 r. – 17,6%). Z roku na rok rosła liczba widzów w kinach stałych – w 2018 r. wyniosła 3,5 mln osób, tj. o 62,6% więcej niż w 2014 r. i o 5,7% więcej w porównaniu z 2017 r. Spośród 44 miast w województwie łódzkim kina zlokalizowane były w 15 miastach, w tym 10 kin znajdowało się w Łodzi. Najwyższy wskaźnik liczby widzów na 1000 ludności zanotowano w Łęczycy (5649) i w Zduńskiej Woli (4285), a najniższy w Pabianicach (277). Z kolei na 1 seans najwięcej widzów przypadało w Drzewicy (104) i w Koluszkach (76), a najmniej w Pabianicach (17).

Tablica 17. Kultura w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast

Table 17. Culture in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Biblioteki publiczne (z filiami) Public libraries (with branches)			Zwiedzający muzea na 1000 ludności Museum visitors per 1000 population	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności Audience in fixed cinemas per 1000 population
		czytelnicy na 1000 ludności borrowers per 1000 population	księgozbiór na 1000 ludności ^a w wol. collections per 1000 population ^a in vol.	wypożyczenia na 1 czytelnika w wol. loans per borrower in vol.		
Ogółem Total	2014	188	3 268	21	592	1 360
	2018	174	3 137	20	465	2 269
Duże Large	2014	167	2 813	22	826	2 159
	2018	152	2 517	21	716	3 182
Średnie Medium-sized	2014	192	3 272	20	449	891
	2018	181	3 274	20	276	1 825
Małe Small	2014	244	4 781	20	259	158
	2018	223	4 641	19	228	732

a Stan w dniu 31 grudnia.

a As of 31st December.

Wskaźniki charakteryzujące poziom czytelnictwa mieszkańców województwa łódzkiego w latach 2014-2018 różniły się znacząco w poszczególnych grupach wielkościowych miast. W 2018 r. największą liczbę czytelników na 1000 ludności zanotowano w grupie miast małych (223), podczas gdy w Łodzi wskaźnik ten wyniósł 152. We wszystkich kategoriach miast, z roku na rok, spadał poziom omawianego wskaźnika, a najbardziej w małych miastach (o 21 w porównaniu z 2014 r.). Wskaźnik liczby woluminów księgozbioru na 1000 mieszkańców także był najwyższy w małych miastach (4641 woluminów wobec 2517 w Łodzi). W Łodzi, pomimo najniższego poziomu wskaźników (czytelnicy i księgozbiór na 1000 ludności), liczba wypożyczeń na 1 czytelnika była najwyższa ze wszystkich kategorii miast. W 2018 r. wskaźnik ten wyniósł 21 wypożyczeń na 1 czytelnika, tj. o 1 więcej niż w zbiorowości miastach średnich i o 2 więcej w odniesieniu do grupy miast małych.

Znaczące różnice w dostępie do instytucji kultury obserwuje się w poszczególnych kategoriach wielkościowych miast. W 2018 r. w małych miastach zanotowano 228 zwiedzających na 1000 mieszkańców, a w Łodzi wskaźnik ten wyniósł 716 osób. Podobnie kształtowały się wskaźniki dotyczące liczby widzów w kinach na 1000 ludności, chociaż przyjmowały wyższe wartości (732 widzów w 2018 r. w miastach małych i 3182 – w Łodzi). Należy podkreślić, że poziom wskaźnika zwiedzających muzea z roku na rok był coraz niższy, natomiast wskaźnik widzów w kinach systematycznie wzrastał.

W końcu lipca 2018 r. w miastach województwa łódzkiego działalność usługowo-turystyczną prowadziło 189 obiektów (55,6% wszystkich takich obiektów w województwie), dysponujących 14,1 tys. miejsc noclegowych (w 2014 r. – 202 obiekty i 13,6 tys. miejsc). W ciągu 2018 r. skorzystało z nich 986,7 tys. turystów, tj. o 21,6% więcej niż w 2014 r. i o 6,3% więcej w porównaniu z rokiem 2017. Turyści zagraniczni stanowili 17,0% ogółu korzystających z noclegów, a ich liczba w 2018 r. wyniosła 167,6 tys., co oznacza wzrost o 14,0% w porównaniu z 2014 r. i o 4,4% w odniesieniu do 2017 r. W latach 2014-2018 wzrosły wskaźniki charakteryzujące bazę turystyczno-noclegową w miastach województwa łódzkiego. Wskaźnik liczby miejsc noclegowych na 1000 ludności wyniósł 9,2 (w 2014 r. – 8,6), wskaźnik liczby korzystających wyniósł 637,5 (w 2014 r. – 511,0), a wskaźnik udzielonych noclegów na 1000 ludności – 1155,7 (w 2014 r. – 855,4).

W 2018 r. spośród 44 miast województwa łódzkiego obiekty noclegowe zlokalizowane były w 34 miastach, a najwięcej takich obiektów działało w Łodzi (70), Uniejowie (13) i w Piotrkowie Trybunalskim (10). Najwyższe wskaźniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, charakteryzujące noclegową bazę turystyczną, zanotowano w Uniejowie, gdzie turystyczne obiekty noclegowe oferowały 191,6 miejsc, udzieliły 34,9 tys. noclegów, z których skorzystało 26,0 tys. turystów. Wysokimi wskaźnikami charakteryzowały się też miasta: Stryków, Rzgów, Sulejów i Wolbórz.

Tablica 18. Turystyka w miastach województwa łódzkiego według grup wielkościowych miast
Table 18. Tourism in towns of Łódzkie Voivodship by town size

Miasta Towns	Lata Years	Miejsca noclegowe ^a	Korzystający z noclegów	Udzielone noclegi
		Number of beds ^a	Tourists accommodated	Nights spent
na 1000 ludności per 1000 population				
Ogółem Total	2014	8,6	511,0	855,4
	2018	9,2	637,5	1 155,7
Duże Large	2014	10,2	709,8	1 135,6
	2018	12,0	899,7	1 696,0
Średnie Medium-sized	2014	5,4	217,2	418,4
	2018	5,3	303,7	521,3
Małe Small	2014	13,3	776,6	1 302,5
	2018	11,4	777,1	1 292,9

a Stan w dniu 31 lipca.
a As of 31st July.

Analizując wskaźniki odnoszące się do liczby mieszkańców, charakteryzujące bazę noclegową turystyki w grupach wielkościowych miast województwa łódzkiego, zauważyć można, że w 2018 r. najwyższe wartości zanotowano w Łodzi, zarówno pod względem liczby miejsc noclegowych, liczby turystów, jak i udzielonych im noclegów. W 2014 r. natomiast najwyższe wskaźniki wystąpiły w grupie miast małych. W porównaniu z 2014 r. wzrost wskaźnika liczby miejsc na 1000 mieszkańców wystąpił jedynie w Łodzi (z 10,2 w 2014 r. do 12,0 w 2018 r.), a w pozostałych grupach wielkościowych miast odnotowano spadek. Liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców wzrosła we wszystkich grupach wielkościowych miast, a najbardziej w Łodzi (o 189,9 do poziomu 899,7 korzystających na 1000 ludności). W przypadku wskaźnika udzielonych noclegów w ciągu roku na 1000 mieszkańców w grupie miast dużych i średnich nastąpił wzrost, a w zbiorowości małych miast zanotowano spadek (o 9,6).

Rozdział 3

Chapter 3

Obszary miejskie w województwie łódzkim na tle miast w kraju – – wybrane wskaźniki

Urban areas in Łódzkie Voivodship against a background of towns
in the country – selected indicators

Przeciętne dalsze trwanie życia

Life expectancy

W 2018 r. przeciętne trwanie życia noworodka płci męskiej w miastach województwa łódzkiego wyniosło 72,0 lata, natomiast płci żeńskiej 80,5 lat. Kobiety w miastach województwa łódzkiego żyją przeciętnie o 8,5 roku dłużej niż mężczyźni. W porównaniu z 2014 r. trwanie życia wydłużyło się odpowiednio o 0,21 i 0,05 lat. Pomimo wzrostu oczekiwanego trwania życia w dłuższej perspektywie, w ostatnich trzech latach w przypadku mężczyzn obserwowano jego przyhamowanie, a nawet niewielki spadek. W przypadku kobiet, po kilku latach spadku, przeciętne dalsze trwanie życia ustabilizowało się.

Przewidywana długość życia mieszkańców miast województwa łódzkiego jest niższa niż mieszkańców miast w skali kraju. W 2018 r. różnica ta dla mężczyzn wyniosła ona 2,2 lata, a dla kobiet 1,1 roku.

Warto podkreślić fakt, że przeciętne trwanie życia mężczyzn zamieszkałych w miastach województwa łódzkiego w badanym okresie pięciu lat było średnio wyższe niż mężczyzn na wsi, chociaż w roku 2015 i 2018 wartości te były równe, natomiast dla kobiet mieszkających w miastach województwa łódzkiego prognozuje się krótsze trwanie życia niż dla mieszkanek wsi (w 2018 r. różnica ta wyniosła o 0,7 roku).

Tablica 19. Przeciętne dalsze trwanie życia ludności w miastach
 Table 19. Life expectancy population in towns

Wyszczególnienie Specification	Lata Years	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
		0	15	30	45	60
Polska						
Mężczyźni Males	2014	74,2	59,6	45,2	31,3	19,5
	2015	74,0	59,4	45,0	31,1	19,3
	2016	74,4	59,8	45,4	31,5	19,6
	2017	74,4	59,8	45,4	31,5	19,6
	2018	74,2	59,6	45,2	31,4	19,4
Kobiety Females	2014	81,5	67,0	52,2	37,7	24,3
	2015	81,5	66,9	52,1	37,6	24,2
	2016	81,9	67,3	52,5	38,0	24,5
	2017	81,8	67,2	52,4	37,9	24,4
	2018	81,6	67,0	52,3	37,7	24,2
Województwo łódzkie						
Mężczyźni Males	2014	71,8	57,1	42,8	29,5	18,4
	2015	71,4	57,0	42,7	29,4	18,3
	2016	72,1	57,5	43,2	29,9	18,6
	2017	72,1	57,7	43,3	29,9	18,4
	2018	72,0	57,5	43,3	29,9	18,6
Kobiety Females	2014	80,5	65,9	51,2	36,8	23,6
	2015	80,1	65,6	50,8	36,5	23,3
	2016	80,3	65,8	51,0	36,7	23,6
	2017	80,4	65,9	51,2	36,8	23,6
	2018	80,5	65,8	51,1	36,8	23,6

Migracje Migration

Z danych statystycznych wynika, że mieszkańcy miast w województwie łódzkim, z roku na rok są coraz bardziej mobilni (skłonni do zmiany miejsca swojego stałego pobytu). Wzrasta bowiem liczba zameldowań i wymeldowań w wyniku ruchu migracyjnego na pobyt stały. Jednak w porównaniu z mieszkańcami miast w Polsce nadal charakteryzują się mniejszą skłonnością do przemieszczeń.

W 2018 r. do miast województwa łódzkiego napłynęło, w przeliczeniu na 1000 ludności, 7,4 osób (w skali kraju – 10,9), a wymeldowało się z pobytu stałego 10,2 osób (w skali kraju – 12,0). W 2018 r. w wyniku przewagi liczby wymeldowań z miastach województwa łódzkiego odnotowano ujemne saldo migracji (minus 2,8 osób na 1000 ludności) i była to wartość w obserwowanych latach najwyższa. W skali kraju saldo migracji na 1000 ludności wyniosło minus 1,1 osób wobec zanotowanej w 2014 r. najwyższej wartości, minus 1,8.

W badanym okresie pięciu lat, mieszkańcy miast, zarówno w województwie łódzkim, jak i w całej Polsce najczęściej zmieniali swoje stałe miejsce zamieszkania przenosząc się na wieś. W 2018 r., w przeliczeniu na 1000 ludności, z miast województwa łódzkiego wymeldowało się na pobyt stały na wsi 5,4 osoby, a w skali kraju – 6,1 (w 2014 r. było to odpowiednio 4,9 i 5,5). Z kolei najrzadszym kierunkiem przemieszczeń był napływ ludności do miast ze wsi. W 2018 r. do miast województwa łódzkiego przeprowadziło się na pobyt stały 3,4 mieszkańców wsi (na 1000 ludności), w skali kraju było to 4,8 osoby na 1000 ludności.

Tablica 20. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności w miastach na pobyt stały
 Table 20. Internal and international migration of population in towns for permanent residence

Wyszczególnienie Specification	Lata Years	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za zagranicę to abroad	
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers										
Polska	2014	226 803	119 287	98 551	8 965	267 665	119 287	127 503	20 875	-40 862
	2015	.	112 165	95 667	.	.	112 165	119 737	.	.
	2016	209 140	106 563	93 432	9 145	233 454	106 563	118 437	8 454	-24 314
	2017	221 644	113 275	99 280	9 089	246 847	113 275	125 159	8 413	-25 203
	2018	251 975	129 577	111 720	10 678	278 048	129 577	140 020	8 451	-26 073
Województwo łódzkie	2014	10 834	5 409	4 931	494	15 106	6 484	7 804	818	-4 272
	2015	.	4 983	4 757	.	.	6 221	7 355	.	.
	2016	10 053	4 954	4 633	466	13 771	6 019	7 438	314	-3 718
	2017	10 385	5 173	4 813	399	14 347	6 386	7 617	344	-3 962
	2018	11 486	5 769	5 272	445	15 860	7 197	8 376	287	-4 374
Na 1000 ludności Per 1000 population										
Polska	2014	9,8	5,1	4,2	0,4	11,5	5,1	5,5	0,9	-1,8
	2015	.	4,8	4,1	.	.	4,8	5,2	.	.
	2016	9,0	4,6	4,0	0,4	10,1	4,6	5,1	0,4	-1,1
	2017	9,6	4,9	4,3	0,4	10,7	4,9	5,4	0,4	-1,1
	2018	10,9	5,6	4,8	0,5	12,0	5,6	6,1	0,4	-1,1
Województwo łódzkie	2014	6,8	3,4	3,1	0,3	9,5	4,1	4,9	0,5	-2,7
	2015	.	3,2	3,0	.	.	3,9	4,7	.	.
	2016	6,4	3,2	3,0	0,3	8,8	3,8	4,7	0,2	-2,4
	2017	6,7	3,3	3,1	0,3	9,2	4,1	4,9	0,2	-2,5
	2018	7,4	3,7	3,4	0,3	10,2	4,6	5,4	0,2	-2,8

a Zameldowania.
 b Wymeldowania.
 a Registrations.
 b Deregistrations.

Aktywność ekonomiczna Economic activity

W 2018 r. w miastach województwa łódzkiego ludność aktywna zawodowo w wieku 15 lat i więcej liczyła 716 tys. osób i zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2014 r. (o 20,4%) jak i w skali roku (o 0,1%). W miastach całego kraju nastąpił w tym czasie spadek odpowiednio o 2,6% i 0,6%.

Populacja osób biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej w miastach leżących na terenie województwa liczyła 558 tys. osób i spadła w porównaniu z 2014 r. o 15,1%, a w skali roku nastąpił spadek o 2,4%. W Polsce liczebność tej grupy osób spadła odpowiednio o 3,5% i 0,9%.

Liczba osób niepracujących (bezrobotnych, jak i biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej) przypadających na 1000 osób pracujących w ciągu pięciu badanych lat systematycznie zmniejszała się, zarówno w miastach województwa łódzkiego, jak i w miastach w kraju. W 2018 r. w miastach województwa wskaźnik ten wyniósł 863 i był niższy o 42 w porównaniu z 2014 r., natomiast w skali kraju zanotowano znacznie większy spadek omawianego wskaźnika (o 110 osób w porównaniu z 2014 r.), który w 2018 r. wyniósł 837.

Aktywność zawodowa mieszkańców miast województwa łódzkiego była nieznacznie niższa niż w skali kraju. Współczynnik aktywności zawodowej kształtował się tu na poziomie 56,2% (o 1,6 p. proc. niższym w porównaniu z 2014 r.), przy średniej w miastach w całej Polsce – 56,5% (wzrost o 0,3 p. proc. w porównaniu z 2014 r.).

W 2018 r. populacja osób pracujących w miastach województwa łódzkiego liczyła 684 tys. i zmniejszyła się o 16,3% w porównaniu z 2014 r., a w odniesieniu do sytuacji sprzed roku zwiększyła się o 0,6%. Nieco inaczej zachodziły zmiany liczby pracujących w miastach w Polsce. Najwyższą liczbę pracujących zanotowano w ostatnim roku badanego okresu, a jej wzrost w porównaniu z 2014 r. wyniósł 2,8%.

Wskaźnik zatrudnienia dla ludności miejskiej województwa łódzkiego w 2018 r. wyniósł 53,7%, przy średniej dla miast w Polsce – 54,4 i w porównaniu z 2014 r. wzrósł o 1,2 p. proc. oraz o 0,9 p. proc. w skali roku. Analizując populację w miastach w kraju również zanotowano wzrost tego wskaźnika zarówno w stosunku do roku 2014 jak i do 2017 (odpowiednio o 3,0 i 0,6 p. proc.).

W końcu 2018 r. populacja osób bezrobotnych w miastach województwa łódzkiego liczyła 32 tys. i zmniejszyła się o 61,0% (w skali kraju – o 60,0%) w stosunku do 2014 r., a w porównaniu z poprzednim rokiem – o 13,5% (w skali kraju – o 24,0%). Mieszkańcy miast stanowili w 2018 r. 62,7% ogółu bezrobotnych (w kraju było to 55,8%). W porównaniu z 2014 r. nastąpił niewielki spadek tych udziałów (odpowiednio o 3,4 p. proc. i 3,0 p. proc.).

W 2018 r. stopa bezrobocia dla miast województwa łódzkiego wyniosła 4,5% i była niższa o 4,6 p. proc. niż w 2014 r. W skali kraju stopa bezrobocia dla miast wyniosła 3,6% w 2018 r. (8,7% – w 2014 r.). Analizując natężenie bezrobocia należy podkreślić, że wskaźnik ten w województwie łódzkim we wszystkich obserwowanych latach był wyższy w mieście niż na wsi (w 2018 r. – 4,5% wobec 4,2%), w skali kraju natomiast stopa bezrobocia wśród mieszkańców miast była niższa niż na wsi (w 2018 r. – 3,6% wobec 4,3%).

Tablica 21. Aktywność ekonomiczna ludności w miastach – na podstawie BAEL
Table 21. Economic activity of the population in towns – on the LFS basis

Wyszczególnienie Specification	Lata Years	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodo- wo Econo- mi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawodo- wej Activity rate	Wskaźnik zatrud- nienia Employ- ment rate	Stopa bezrobo- cia Unem- ploid- ment rate
			ogółem total	pracu- jący employ- ed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
			w tys. in thousands	in thousands					
Polska	2014	18 853	10 603	9 682	921	8 251	56,2	51,4	8,7
	2015	18 804	10 578	9 815	763	8 226	56,3	52,2	7,2
	2016	18 538	10 420	9 803	618	8 117	56,2	52,9	5,9
	2017	18 425	10 391	9 907	484	8 035	56,4	53,8	4,7
	2018	18 287	10 324	9 957	368	7 963	56,5	54,4	3,6
Województwo łódzkie	2014	1 556	899	817	82	657	57,8	52,5	9,1
	2015	1 465	829	761	68	636	56,6	51,9	8,2
	2016	1 302	723	680	43	579	55,5	52,2	5,9
	2017	1 289	717	680	37	572	55,6	52,8	5,2
	2018	1 273	716	684	32	558	56,2	53,7	4,5

a Osoby w wieku 15—74 lata.
a Persons aged 15—74.

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

Według stanu na koniec grudnia 2018 r. w miastach województwa łódzkiego zanotowano 44,0 tys. bezrobotnych, którzy stanowili 8,4% bezrobotnych zarejestrowanych w miastach w całym kraju. W porównaniu z 2014 r. nastąpił znaczący spadek liczby bezrobotnych (o 47,5%), jednak niższy niż w skali kraju (o 48,6%).

W latach 2014-2018 w miastach w województwie łódzkim i w kraju zaszły odmienne zmiany w strukturze bezrobotnych według płci. Na początku badanego okresu w województwie większość bezrobotnych zarejestrowanych (50,5%) stanowili mężczyźni, w 2018 r. proporcje płci się odwróciły i przeważają kobiety (52,8% ogółu). W skali kraju we wszystkich obserwowanych latach przeważały kobiety, a ich udział z roku na rok wzrastał (z 51,3% w 2014 r. do 55,2% w 2018 r.).

W latach 2014-2018, zarówno w miastach województwa łódzkiego, jak i w miastach w całym kraju wzrósł nieznacznie odsetek bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku. W 2018 r. wyniósł on 14,7% w skali województwa, a w kraju był o 1,0 p. proc wyższy.

Tablica 22. Bezrobotni zarejestrowani w miastach
Stan w dniu 31 grudnia

Table 22. Registered unemployed persons in towns
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Lata Years	Bezrobotni zarejestrowani Registered unemployed			W tym posiadający prawo do zasiłku Of which possessing benefit rights		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
Polska	2014	1 013 090	493 308	519 782	138 160	65 205	72 955
	2015	861 745	414 796	446 949	122 555	54 999	67 556
	2016	731 563	343 733	387 830	103 156	44 685	58 471
	2017	588 691	268 374	320 317	87 183	36 286	50 897
	2018	521 195	233 727	287 468	81 848	33 160	48 688
Województwo łódzkie	2014	83 732	42 313	41 419	10 673	5 007	5 666
	2015	73 221	36 778	36 443	9 686	4 465	5 221
	2016	60 688	30 084	30 604	8 131	3 651	4 480
	2017	48 603	23 642	24 961	6 679	2 893	3 786
	2018	43 962	20 772	23 190	6 473	2 747	3 726

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Prognoza ludności

Population projection

Z prognozy ludności wynika, że Polskę jak i województwo łódzkie czeka dalszy stopniowy ubytek liczby ludności, a w konsekwencji zmiany struktury według wieku. Zmiany te zachodzą także w miastach, zarówno w całym kraju, jak i w województwie łódzkim. W 2050 r. liczba ludności w miastach województwa łódzkiego wyniesie 1,1 mln, co oznacza spadek o 27,1% w porównaniu z rokiem 2018. W przypadku miast w całej Polsce prognozowany ubytek liczby ludności będzie mniejszy i wyniesie 18,4%. Będą pogłębiały się również niekorzystne zmiany w strukturze ludności według wieku. W miastach województwa łódzkiego osoby w wieku poprodukcyjnym będą stanowiły ponad 40% populacji, a ich liczba wzrośnie o 15,6% w porównaniu z 2018 r. (25,7% ogółu w 2018 r.). W miastach w całej Polsce prognozowany udział

grupy osób w wieku poprodukcyjnym będzie nieco niższy (38,7% wobec 23,4% w 2018 r.). Tym samym zmniejszy się udział osób w wieku przedprodukcyjnym z 16,0% w 2018 r. do 13,1% w 2050 r. w miastach województwa łódzkiego, a w miastach w skali kraju nastąpi spadek z 17,0% do 14,1%. Największy jednak spadek będzie dotyczył liczby osób w wieku produkcyjnym (o 42,4% w porównaniu z 2018 r.), a ich udział zmniejszy się o 12,2 p. proc., do poziomu 46,2%. W miastach Polski omawiany spadek wyniesie 35,2%, a udział tej grupy ludności w populacji ogółem zmniejszy się o 12,2 p. proc., osiągając poziom 47,3% w 2050 r.

Poziom urbanizacji mierzony udziałem ludności miejskiej w populacji ogółem będzie także ulegał zmianom w perspektywie 2050 r. Zarówno w województwie łódzkim, jak i w skali kraju, jest przewidywany spadek odsetka ludności miast. W województwie spadek ten wyniesie 6,2 p. proc., do poziomu 56,3%, w Polsce natomiast będzie nieco mniejszy – o 4,6 p. proc., do poziomu 55,5%.

Dane prognostyczne wskazują na istotny ubytek w liczbie mieszkańców miast. W konsekwencji zmieni się wyraźnie struktura wieku mieszkańców. Zmiany te wpłyną z kolei na zmiany na rynku pracy i innych aspektów warunków życia mieszkańców. Depopulacja w miastach województwa łódzkiego stanowić będzie zatem wyzwanie dla polityki miejskiej w kontekście spójnego rozwoju społeczno-gospodarczego tych obszarów.

Tablica 23. Prognoza ludności w miastach

Table 23. Population projection in towns

Wyszczególnienie Specification	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tys. in thousands						
Polska							
Ogółem Total	22 716,5	22 216,2	21 618,2	20 945,2	20 234,4	19 522,1	18 825,6
mężczyźni males	10 762,0	10 519,1	10 231,4	9 917,1	9 600,9	9 299,5	9 011,6
kobiety females	11 954,5	11 697,1	11 386,8	11 028,2	10 633,5	10 222,5	9 814,0
W wieku przedprodukcyjnym Pre-working age	3 759,9	3 602,7	3 231,6	2 992,6	2 807,8	2 707,4	2 646,8
W wieku produkcyjnym Working age	13 313,9	12 601,1	12 267,1	11 701,0	10 874,0	9 851,4	8 901,4
W wieku poprodukcyjnym Post-working age	5 642,6	6 012,4	6 119,5	6 251,6	6 552,6	6 963,3	7 277,4
Województwo łódzkie							
Ogółem Total	1 513,6	1 453,6	1 389,8	1 322,6	1 254,3	1 187,9	1 124,6
mężczyźni males	703,4	675,3	645,6	615,1	585,5	557,9	532,0
kobiety females	810,2	778,3	744,2	707,5	668,9	630,0	592,6
W wieku przedprodukcyjnym Pre-working age	235,3	220,6	193,1	175,7	162,5	154,2	147,7
W wieku produkcyjnym Working age	868,1	806,7	773,4	724,8	659,5	585,5	519,2
W wieku poprodukcyjnym Post-working age	410,2	426,3	423,3	422,1	432,4	448,2	457,7

Uwagi ogólne

1. Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzonej z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „Pozostałe usługi” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”.

2. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
3. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności, itp.) danych według stanu w końcu roku, przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) — według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

4. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
5. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Skrót	Pełna nazwa
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

6. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych Głównego Urzędu Statystycznego.

General notes

1. Data are presented according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item "Industry" was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

The item "Other services" was introduced including sections: "Professional scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities" as well as "Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use".

2. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
3. When computing data per capita (per 1000 population, etc.) the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) — as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011.

4. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.
5. The names of some sections of Statistical Classification Of Economic Activities In The European Community (NACE Rev. 2) used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

Abbreviation	Full name
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

6. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of the Central Statistical Office.